

EAMK

K O H T I

O P P I -

M I S E N

U U T T A

EKOSYSTEEMIÄ

TOIM. MINNA I. KOSKINEN, RIKA
NAKAMURA, HELMI YLI-KNUUTTILA
JA PAULA TYRVÄINEN

Toim. Minna I. Koskinen, Rika Nakamura, Helmi Yli-Knuuttila ja Paula Tyrväinen
Kohti oppimisen uutta ekosysteemiä

ISBN 978-951-830-561-6 (painettu)

ISBN 978-951-830-562-3 (verkkojulkaisu)

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kansi ja taitto: Rika Nakamura

Alkusanat

Minna I. Koskinen, Rika Nakamura, Helmi Yli-Knuuttila ja Paula Tyrväinen

eAMK – Oppimisen uusi ekosysteemi -hankkeen valmistelu käynnistyi vuonna 2016 Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arenen aloitteesta, kun Sipilän hallituksen kärki-hankkeisiin sisältyvä korkeakoulutuksen kehittämishankkeiden hankehaku käynnistyi. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä rahoituksella eAMK-hankkeessa avattiin syksyllä 2018 ammattikorkeakoulujen yhteinen ympärivuotinen verkkotarjontaportaali CampusOnline, joka tarjoaa opiskelijoille laajat mahdollisuudet ympärivuotiseen ristiinopiskeluun. Lisäksi yhteistyössä on kehitetty digipedagogiikkaa sekä ohjaus- ja opintohallintopalveluita vastaamaan digitalisoituvaa toimintaympäristöä sekä tutkittu ja luotu työelämäläheisiä oppimisen ekosysteemejä.

Rehtorineuvoston ja ammattikorkeakoulujen sitoutuminen yhteiseen kehittämistyöhön on kantanut koko hankkeen toiminnan ajan ja mahdollistanut ne tulokset, joita tässä koontijulkaisussa esittelemme. CampusOnline ja digipedagogiikkaan sekä työelämäyhteistyöhön liittyvä kehittämistyö ovat kaikki askelia kohti korkeakouluoppimisen ekosysteemejä, jotka perustuvat yhteiseen digitaaliseen opintotarjontaan, työelämäläheiseen pedagogiikkaan ja opiskelijan työelämävalmiuksia sekä hyvinvointia tukevaan ohjaukseen.

Tämän julkaisun tavoitteena on ollut koota ja esitellä syntyneitä tuloksia sekä osoittaa hankkeen myötä syntyneitä vaikutuksia ja muutoksia ammattikorkeakouluissa. Julkaisun ja sen teemojen taustalla on myös hankkeen blogi, Digipölytys, jossa on vuoden 2019 loppuun mennessä julkaistu 86 kirjoitusta ja jota hyödynnettiin tämän koontijulkaisun rakentamisessa.

**Toimituskuntana haluamme
kiittää kaikkia kirjoittajia sekä
hankkeen toimijoita innostu-
neesta ja uutta luovasta ottees-
ta kehittämistyössä.**

TULEVAISUUDEN OPPIMINEN JA OPPIMISEN UUSI EKOSYSTEEMI	7
Visio korkeakouluyhteistyön tulevaisuuteen <i>Hannu Ikonen</i>	9
Työelämäyhteistyöstä oppimisen ekosysteemeiksi <i>Sirpa Laitinen-Väänänen, Anne Virtanen, Päivi Tynjälä, Maarit Virolainen, Anssi Mattila ja Hannu L.T. Heikkinen</i>	12
Kolme viestiä korkeakoulutuksen tulevaisuudesta <i>Joonas Mikkilä</i>	16
Savonia ei ole entisensä eAMKin jälkeen, kuljimme hyvän matkaa kohti tulevaisuuden korkeakoulua <i>Marja Kopeli</i>	21
Opiskelija, kysy - ja vie korkeakoulusi verkkoaikakauteen <i>Ville Saarikoski</i>	24
DIGITAALINEN OPINTOTARJONTA OPPIMISEN UUDESSA EKOSYSTEEMISSÄ	26
CampusOnline - A portal for national online studies offered by the Finnish Universities of Applied Sciences <i>Minna Scheinin</i>	29
Matkalla verkkotutkintojen yhteisiin toimintatapoihin <i>Marjo Joshi, Kati Mäenpää, Leena Mäkinen, Pirjo Könni, Mirva Pilli-Sihvola, Tanja Rautiainen ja Outi Valkki</i>	32
Opiskelijoiden kokemuksia CampusOnlineen verkko-opintotarjonnasta <i>Katri Huovinen ja Tanja Piironen</i>	38
Digitaalinen opintotarjonta ja CampusOnline YAMK-opinnoissa <i>Mirva Pilli-Sihvola</i>	42
Verkostoyhteistyö digitaalisen opintotarjonnan ja opintopalveluiden yhdyspinnassa - Yhdessä uutta luomassa <i>Mari Hämäläinen</i>	46
eOpintopalvelut - tieto- ja neuvontapalvelut laajenevat verkkoon <i>Anitta Kääriäinen</i>	48
Elämä vie - CampusOnline mahdollistaa valmistumisen <i>Ella Eerolainen</i>	52
DIGIPEDAGOGINEN OSAAMINEN JA VERKKO-OPETUKSEN LAATU	55
Verkko-opetuksen laatukriteerit digipedagogisen osaamisen kehittämisessä <i>Mari Virtanen</i>	56

Digistarttipaketti edistää opiskelijan digikyvykkyyttä	60
<i>Anne Karhu, Leena Mäkinen ja Emmi Tarvainen</i>	
Joukkoistamalla sisältöä ja vuorovaikutusta opetukseen	64
<i>Heidi Varpelaide</i>	
Opettajien valmennuksesta tukea verkko-opetuksen laadun kehittämiseen	68
<i>Jaana Kullaslahti, Heli Thomander ja Outi Valkki</i>	
eAMK osaamismerkkiperhe hankkeessa tuotetun osaamisen kuvaajana	71
<i>Jaana Kullaslahti ja Mari Varonen</i>	
Digipedagogiikan asiantuntijaverkostosta tukea arjen kehittämistyöhön	74
<i>Merja Alanko-Turunen, Jaana Kullaslahti, Heli Thomander ja Outi Valkki</i>	
DIGIOHJAUKSEN JA -VALMENNUKSEN MONET MUODOT	76
Yhteisöllisyyttä ja yksityisyyttä digiohjaukseen - kokemuksia digitaalisten sovellusten käytöstä digiohjauksessa	78
<i>Milla Järvipetäjä, Sanna kukkasniemi ja Joni Ranta</i>	
Kohti huomisen digimentorointia korkeakoulutuksen ja työelämän yhdyspinnoilla	82
<i>Irja Leppisaari</i>	
Digitaalisen opinto-ohjauksen kehittäminen - opiskelijan ja ohjaajan näkökulma	87
<i>Kati Mäenpää</i>	
Oppimisanalytiikan mahdollisuudet ja käyttö ohjauksen työvälineenä	90
<i>Jukka Kurttila</i>	
TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ OPPIMISEN EKOSYSTEEMISSÄ	95
Työelämäyhteistyö opetuksen suunnittelussa - itsearviointimittaria kehittämässä	97
<i>Sirpa Laitinen-Väänänen</i>	
Lisää vahvuusperustaista ja eteenpäin katsovaa palautetta työelämäprojekteihin	104
<i>Anssi Mattila ja Tuija Marstio</i>	
Kokemus yhteistoteutuksesta CampusOnlinessa: työelämä saa toivomaansa osaamista, taustalla kuljettiin monta mutkaa	109
<i>Marja Kopeli</i>	
Hankkeet kohtaamispaikkana työelämäläheisessä oppimisen ekosysteemissä	112
<i>Anne Hakala</i>	
Katso kanssamme tulevaisuuteen - joukkoistaminen opetussuunnitelmatyössä	114
<i>Anne Hakala</i>	

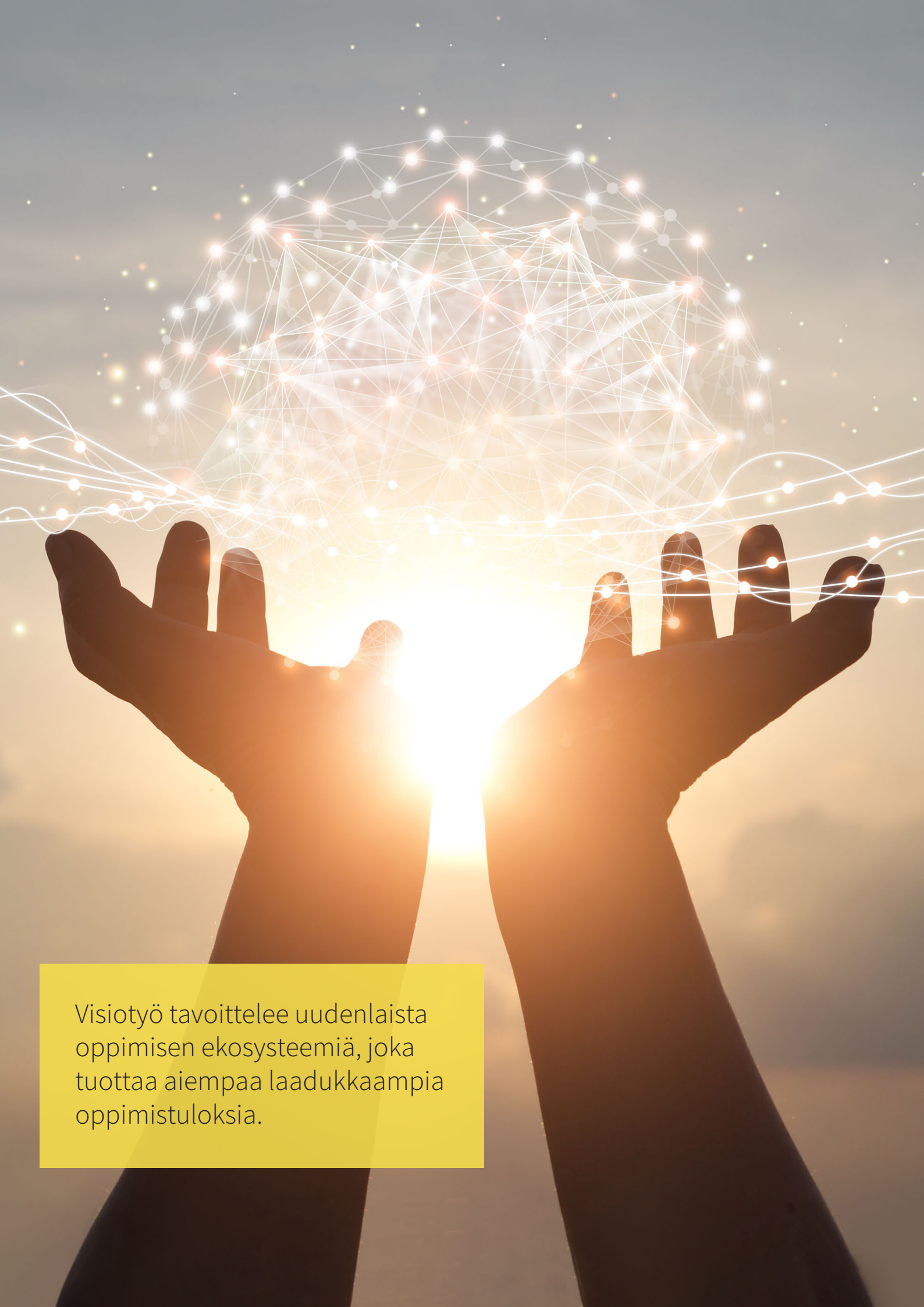
1

T E E M A 1

TULEVAISUUDEN OPPIMINEN JA OPPIMISEN UUSI EKOSYSTEEMI

Visiotyö tavoittelee uudenlaista oppimisen ekosysteemiä, joka tuottaa aiempaa laadukkaampia oppimistuloksia.

Visio korkeakoulu yhteistyön tulevaisuuteen

Hannu Ikonen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Nyt, kun eAMK-hanke monien muiden ns. kärkihankkeiden tavoin on tulossa päätökseen, ja samalla korkeakoulujen strategia- ja sopimuskausi 2021-2024 lähestyy, muutama ajatus korkeakoulu yhteistyöstä lienee paikallaan.

Ajattelen, että verkostomaisen yhteistyön merkitys organisaatioiden menestykselle tulevina vuosina vain kasvaa. Nykyään kaikki laajavaikutteiset toiminnot ja pitkäkestoiset muutosprosessit aikaansaadaan yhdessä muiden kanssa monialaisesti ja yhteiskehittämisen periaattein toimien.

Näin on tapahtunut eAMK-hankkeessa ja sen eri tuotoksissa. Näin tulee käymään korkeakoulu yhteistyössä tulevinakin vuosina. Siihen viittaavat muun muassa opetus- ja kulttuuriministeriön jatkuvasti esille tuomat avoimen tiedonvälittämisen ja -tuottamisen tavoitteet strategiatyössä 2021-2024 ja visiotyössä 2030. Pidän eAMK-hankkeessa syntyneen laajan verkostoyhteistyön merkitystä tässä suhteessa erityisen tärkeänä kokemuksellisena oppimisprosessina.

Verkostokumppanuuden hyödyistä puhuivat kauan aikaa sitten jo Doz ja Hamel (1998). Heidän mukaansa organisaatioiden kilpailuetua voi optimoida kriittistä massaa ja liittoutumien keskeisimpiä solmukohtia rakentamalla. Osaamisen erityislaadut kasvavat uusia mahdollisuuksia ja markkinoita luomalla. Osaamisen vahvistaminen tapahtuu verkostoissa uutta, yhteistä osaamista vahvistamalla ja organisaatioiden osaamiskuilut ylittämällä. (Doz & Hamel 1998, 36)

On helppo todeta, että eAMKissa on toimittu juuri tähän suuntaan. Ammattikorkeakoulujen kyky kilpailla koulutusmarkkinoilla paranee liittoutumalla viisaasti omien strategioidensa mukaan kumppaneiden kanssa, mistä syntyy itseä suurempi massa niihin solmukohtiin, jotka on yhdessä todettu keskeisiksi. Verkkotarjonnassa on luotu lyhyessä ajassa merkittävän laaja tarjonta vastaamaan kasvaneeseen kysyntään. Tämä on toteutettu kunkin korkeakoulun omista lähtökohdista, mutta tehden yhteistyötä oppimiseen liittyvissä tukitoimissa. Osaamisen erityislaatuja on vahvistettu joillakin aloilla, joissa yksiköt ovat hiljalleen alkaneet sopia sekä työnjaosta että parhaan osaamisensa optimoinnista opintotarjonnassa. Opetus- ja ohjaushenkilöstön pedagogista osaamista on vahvistettu yli organisaatio- ja yksikkörajojen. Myös Jukka Jonnisen Viivain oy:n analyysien mukaan kaikki mukana olleet korkeakoulut ovat pääosin hyötynneet yhteisestä toiminnastamme. Verkostokumppanuuden hyödyt ovat siis tulleet esille. Pidän erittäin tärkeänä, että tämä kehitys jatkuu ammattikorkeakouluissa ei vain verkko-opetuksen toteuttamisessa, vaan myös laajemmin kaikkien korkeakoulujen yhteisen Visio2030 – ja DigiVisio2030 -työn tavoitteiden toteuttamisessa.

Korkeakoulujen Visio2030 -työn ytimeen on noussut viime syksynä DigiVisio2030, johon korkeakoulut sitoutuvat vuoden 2019 loppuun mennessä. DigiVisio2030 on tullut jo monissa seminaareissa tutuksi korkeakouluväelle. Sen tehtävänä on ”*avata oppimisen kansalliset tietovarannot yksikön ja yhteiskunnan käyttöön. Tavoitteena on, että vuonna 2030 kaikilla korkeakouluilla on yhteinen, kansallinen ja kansainvälisesti avoin digitaalinen toimintaympäristö. Tässä ympäristössä korkeakoulut toimivat yhteistyössä ja profiloituvat vahvuusaloilleen*” (DigiVisio2030).

Aikajänne on kymmenen vuotta, mutta jo nyt on nähtävissä vahvoja signaaleja vision toteuttamisen aloituksista, joista eAMK ja CampusOnline on yksi vaikei ainoa. Visiotyö tavoittelee uudenlaista oppimisen ekosysteemiä, joka tuottaa aiempaa laadukkaampia oppimistuloksia.

Oppimisen ekosysteemit ovat verkostoyhteistyötä kompleksisempia ja monipuolisempia kokonaisuuksia, joissa oppimisen verkostot laajentuvat korkeakoulujen rajojen yli sidosryhmien, työelämäverkostojen, erilaisten yhteisöjen ja yritysverkostojen piiriin. Tässä suhteessa eAMK on

tehnyt hyvää pohjatyötä selvittäessään oppimisen ekosysteemien teoreettista tietopohjaa Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitoksen kanssa. Ekosysteemit ovat korkeakouluoppimisen tulevaisuutta, missä oppija omistamansa OmaDatan ja ekosysteemeissä saatavilla olevan tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen avulla mahdollistaa persoonallisen, elämänikäisen ja -laajuisen oppimisen. Tällä tavoin on tarkoitus myös saada aikaan korkeakoulujen yhteinen digitaalisten palveluiden kokonaisuus, joissa oppimisen kysyntä ja koulutuksen tarjonta aiempaa paremmin kohtaavat työelämän osaamistarpeet.

Ekosysteemeissä toimijoiden roolit voivat vaihdella ja toimijalla voi olla yhtä aikaa useita rooleja, joita ovat fasilitoija, rakentaja ja osallistuja. Nämä roolit ovat tulleet tutuiksi eAMK-hankkeen toimijoille, ja ne ovat korkeakoulujen tulevan yhteistyön kannalta edelleen tarkoituksenmukaisia ja tuloksellisia, kuten eAMKin kokemukset osoittavat. Ne todistavat myös siitä, että korkeakoulujen tulevaisuuden verkostoyhteistyö tarjoaa toimijoilleen erilaisia rooleja, jotka ovat keskenään tasa-arvoisia ja yhdenvertaisia sekä hyödyllisiä kunkin korkeakoulu yhteistyön kannalta. Oppimisen ekosysteemit tuovat korkeakouluille myös aiempaa laajempaa ja syvemmälle oppimiseen integroituvat työelämäyhteistyön toimintamallit. Tämä on tärkeää opiskelijan työelämävalmiuksien kehittymisen ja työelämälle tuotetun uuden osaamisen näkökulmista. Kaikessa oleellista on runsas ja rikastava vuorovaikutus kaikkien toimijoiden välillä. (Panula-Ontto 2019)

Kirjoitin ARENE ry:n sivuille blogin 24.5.2018 otsikolla 'Onko uuden sukupolven korkeakoulu jo syntymässä'. Sen mukaan "Uuden sukupolven korkeakoulu vuonna 2030 on avoin, verkostoperustainen ja digitaalinen. Siitä muodostuu kehittämissyhteisö, joka vahvistaa ja uudistaa asiantuntijoiden ja työyhteisöjen osaamista nykyistä syvemmällä työelämässä. Vuonna 2030 kaikki ammattikorkeakoulut muodostavat yhden kansainvälisen ja kansallisen verkkokorkeakoulun, jossa oppimisen digitaaliset menettelyt ja niiden tuki ovat jokaisen oppijan ja kouluttaja-valmentajan arkea. Tulevan verkkokorkeakoulun palveluita voi käyttää kuka tahansa. Tarjolla on tuhansia opintojaksoja kaikkien korkeakoulujen tutkinto-opiskelijoille sekä työelämän asiantuntijoille, kansalaisille ja toisen asteen opiskelijoille" (Ikonen 2019). Näyttää siltä, että ammattikorkeakoulujen yhteisellä työllä on päästy askel edellä kuvattuun suuntaan. Matkaa kuitenkin vielä on. Myönteistä on ollut se pitkäjänteisyys, innostuneisuus, saavutettavuus, kokeilukulttuuri ja avoimuus, jotka mielestäni ovat leimanneet laajalti ammattikorkeakoulujen verkostoyhteistyötä ja jotka ovat tyypillisiä piirteitä toimiville ekosysteemeille, ovat ne sitten osaamiskeskittymiä, innovaatioekosysteemejä tai liiketoimintaekosysteemejä.

Yhteinen visio manifestoi, että "korkeakoulu2030 on tiedolla johdettu, avoin ja joustava verkostoyhteisö" (DigiVisio2030). Uskon tähän ja tämänkaltaiseen korkeakoulujen verkostoyhteistyön tulevaisuuteen. Toivottavasti moni muukin.

Lähteet

Doz, Y. & Hamel, G. 1998. Alliance Advantage, the Art of Creating Value through Partnering. Boston - Harvard Business School Press.

Ikonen, H. (2018) Onko uuden sukupolven korkeakoulu jo syntymässä. Blogikirjoitus Ammatti-korkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry:n verkkosivuilla www.arena.fi. Luettu 29.11.2019.

Korkeakoulujen DigiVisio2030. PDF-tiedosto. <https://wiki.eduuni.fi/display/csckorkeakoulut/Korkeakoulujen+digivisio> Luettu 29.11.2019.

Panula-Ontto, E. (2019) Innovaatioekosysteemit. Esitys korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten johdon ja opetus- ja kulttuuriministeriön neuvottelupäivillä 28.-29.11.2019 Jyväskylässä. Business Finland.

Sirpa Laitinen-Väänänen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu, Anne Virtanen, Jyväskylän yliopisto, Päivi Tynjälä, Jyväskylän yliopisto, Maarit Virolainen, Jyväskylän yliopisto, Anssi Mattila, Laurea ammattikorkeakoulu ja Hannu L.T. Heikkinen, Jyväskylän yliopisto

Ammattikorkeakoulujen (AMK) profiiliin korkeakoulukentässä liittyy työelämäläheisyys. Jo ammattikorkeakoululaki suuntaa niitä kohti työelämää vahvemmin kuin yliopistoja. Korkeakoulujen profiilit tosin näyttävät lähenevän toisiaan: myös yliopistoilta on edellytetty työelämäläheisyyttä, ja toisaalta ammattikorkeakoulujenkin odotetaan tavoittelevan sivistystä eli laajaan tietopohjaan perustuvaa avarakatseisuutta, joka antaa valmiuksia käsitellä ajankohtaisia yhteiskunnallisia ongelmia, kuten ekologisia kysymyksiä.

Työelämäläheisyys tarkoittaa oppimisprosessien kiinteää yhteyttä työelämään, joka toteutuu usean eri ”väylän” kautta. Näitä voidaan tarkastella kolmesta toisiinsa kiinnittyvästä näkökulmasta.

- *Ammattikorkeakoulun* näkökulmasta työelämäläheisyys viittaa kaikkiin ammattikorkeakoulujen ja niiden yhteistyöverkostojen yhdessä tekemiin ponnisteluihin, kuten täydennuskoulutukseen ja yhteisiin kehittämishankkeisiin. Ne voivat syntyä joko työelämän kokemasta tarpeesta tai korkeakoulun kehittämisideasta.
- *Työelämän* näkökulmasta työelämäläheisyys kääntyy korkeakoululäheisyydeksi, jolloin yhteistyö kiinnittyy opiskelijoiden harjoittelujaksoihin, opinnäytetöihin tai oppimisprojekteihin.
- *Opiskelijan* näkökulmasta työelämäläheisyyttä edustavat ne opetussuunnitelman elementit, joilla opiskelijan oppimisprosessi pyritään kytkemään organisaatioiden rajat ylittävään kiinteään työelämäyhteistyöhön, kuten opinnäytetyöt, harjoittelujaksot, projektiopinnot ja työn opinnollistaminen.

Koulutuksen ja työelämän välistä suhdetta onkin kuvattu *oppimisen ekosysteemiksi*, jolla viitataan siihen, että koulutus ja työelämä nivELYvät toisiinsa ekosysteemien tapaisten, alati muuttuvien ja monitasoisten oppimiseen ja tiedon tuotantoon perustuvien verkostojen välityksellä. Nämä verkostot muistuttavat monin tavoin elävien organismien välistä suhdetta – *ekologiaa*. eAMK-hankkeen nimenä ”oppimisen *uudet* ekosysteemit” viittaa siihen, että kyseessä on uusi lähestymistapa koulutukseen. Toisaalta ekosysteemit ovat monikossa, mikä osoittaa, että oppimista tuetaan useiden erilaisten, mutta toisiinsa liittyvien käytäntöjen avulla.

Mistä oppimisen uusi ekosysteemi sitten tulee? Käsite näyttää olevan läheistä sukua informaatioteknologian alalla käytetylle digitaalisten ekosysteemien käsitteelle (*digital ecosystems*) ja taloustieteessä omaksutulle liiketalousekosysteemin käsitteelle (*business ecosystems*). Taloustieteessä käytetään myös käsitteitä liiketoimintaekosysteemit, ekosysteeminen liiketoiminta ja liiketoimintaverkostot. Innovaatiotutkimuksen puolella on puhuttu innovaatioekosysteemeistä viitaten julkisen, yksityisen, tutkimuslaitosten, kolmannen sektorin ja median yhteenliittymiin, joiden välitiloissa ja yhteistyössä innovaatiot syntyvät. Oppimisen ekosysteemit voikin kiteyttää tämän perusteella alueellisiksi verkostoiksi, joiden kautta koulutuksen järjestäjät tekevät yhteistyötä elinkeino- ja muun työelämän kanssa erilaisia digitaalisia ympäristöjä hyödyntäen. eAMK-hankkeen toimijoiden kesken käsitteen määriteltiin tarkoittavan *toimijoiden välisiä dynaamisia kokonaisuuksia, jotka edistävät työelämän käytänteiden ja opiskelijan kehittymistä* (ks. <https://www.slideshare.net/eamkhanke/oppimisen-uuSi-ekosysteemi>).

eAMK-hankkeen toimijoiden kesken käsitteen määriteltiin tarkoittavan *toimijoiden välisiä dynaamisia kokonaisuuksia, jotka edistävät työelämän käytänteiden ja opiskelijan kehittymistä.*

ks. <https://www.slideshare.net/eamkhanke/oppimisen-uusi-ekosysteemi>

Mikä oppilaitos-työelämä -yhteistyössä on olennaista ja mihin suuntaan se voisi kehittyä?

eAMK-hankkeessa toteutetussa empiirisessä tutkimuksessa selvitettiin, onko ammattikorkeakouluissa oppimisen ekosysteemin prosesseiksi luonnehdittavia työelämälähtöisiä prosesseja ja millaisia ne ovat. Samalla pyrittiin hahmottamaan opettajien, opiskelijoiden ja työelämän näkökulmista, millainen olisi hyvä oppimisen ekosysteemi. Mukana tutkimustiimissä on ollut tutkijoita ja opettajia Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitoksesta, Jyväskylän AMK:n ammatillisesta opettajakorkeakoulusta ja Laurea ammattikorkeakoulusta.

Tutkimusta varten AMK:ja pyydettiin ilmiantamaan hyväksi kokemiaan työelämäläheisiä oppimisen ekosysteemejä. Näistä ilmiannoista tehtyjen analyysien pohjalta todettiin, että työelämä-

misen ekosysteemit ovat erilaajuisia ja -mittaisia opintokokonaisuuksia, jotka perustuvat aitoihin, työelämästä tuleviin tehtäviin ja tarpeisiin. Tällöin ne tuntuvat kaikkien toimijaryhmien mielestä hyödyllisiltä. Opiskelijoista opiskelu tällaisissa opintokokonaisuuksissa on hyvin motivoivaa, ja he kokevat saavansa niissä arvokasta kokemusta työelämästä. Opettajat vastaavasti kokevat pysyvänsä käytäntöjen myötä tietoisina kentän vaatimuksista sekä solmivansa uusia ja pitävää yllä aiempia työelämäkontakteja. Työelämä saa opintokokonaisuuden jälkeen käyttöönsä opiskelijoiden suunnitteleman ja toteuttaman tuotteen tai palvelun.

Työskentelytapana työelämäläheisissä oppimisen ekosysteemeissä on yhdessä tekeminen: opiskelijat työskentelevät yhdessä erilaisissa tiimeissä ja ryhmissä; samoin opettajat tekevät yhteistyötä sekä muiden opettajien että opiskelijoiden kanssa opintokokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseksi. Näin oppimisen ekosysteemeissä näkyy vahvasti tämän päivän työn tekemisen luonne. Asioita ja tehtäviä tehdään vaihtelevissa työryhmissä toisten työtä edistäen, siihen omaa tekemistä linkittäen ja samalla itse hyötyen. Esille tuli siis ekosysteemin ominaisuuksia, kuten yhdessä tekemistä ja siitä hyötymistä, dynaamisuutta ja valmiutta reagoida nopeasti muuttuviin tilanteisiin.

eAMK-hankkeessa seurattiin myös alussa olevien ekosysteemiajatteluun pohjautuvien toimintatapojen rakentumista. Tätä tutkittiin ja kehitettiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun Future Factorissa, joissa tavoitteena on käyttäjäyhteisön rakentuminen opiskelijälähtöisen ja työelämäläheisen oppimisen pohjalta. Näin pyrittiin reagoimaan alueen työelämän, eri yhteisöjen ja koulutuksen muuttuviin tarpeisiin ja luomaan alueelle uutta ketterästi ja dynaamisesti ja käyttäen hyväksi koko ekosysteemin osaamista ja mahdollisuuksia. Toiminnassa oli nähtävissä piirteitä Learning Region -ajattelusta, jossa tietyn alueen toimijat työskentelevät ja oppivat yhdessä tasavertaisina, toisiaan hyödyntävinä ja toisistaan riippuvaisina kumppaneina.

Oppimisen uusi ekosysteemi näyttää olevan siis käsite, johon liittyy jotain vanhaa ja koeteltua, mutta myös paljon uutta. Hankkeen aikana oppimisen ekosysteemin käsite on elänyt ja muuttanut muotoaan sekä hankkeen sisällä että sen ulkopuolella monin tavoin. Ekosysteemiä on lisääntynyt sekä koulutuksen puitteissa että politiikassa, ja usein sillä viitataan esimerkiksi alueellisiin innovaatioekosysteemeihin, joiden keskiössä on koulutus. Tässä merkityksessä se näyttää olevan esimerkiksi uusimmassa hallitusohjelmassa. Myös kansainvälisesti oppimisen ekosysteemin käsitettä on käytetty yhä enemmän. Kaikilta osin keskustelu ei kuitenkaan ole kovin yhdenmukaista, ja joskus käy ilmi, että eri toimijat tarkoittavat ekosysteemeillä kovin erilaisia asioita. Siksi teeman tutkimusta on perusteltua edelleen jatkaa toisaalta keskustelun selventämiseksi, toisaalta entistä parempien oppimisen ekosysteemien kehittämiseksi.

Kirjallisuutta

Barnett, R. & Jackson, N. 2019. *Ecologies for Learning and Practice: Emerging Ideas, Sightings and Possibilities*. Milton Park: Routledge.

Godfrey, D. & Brown, C. (toim.) 2019. *An Ecosystem for Research-Engaged Schools: Reforming Education Through Research*. Milton Park: Routledge.

Heikkinen, H. & Kemmis S. 2012. Vermen arkkitehtuuria ja ekologiaa. Teoksessa H. Heikkinen, H. Jokinen, J. Markkanen & P. Tynjälä (toim.), *Osaaminen jakoon. Vertaisryhmämentorointi opetusallalla*. Jyväskylä: PS-Kustannus, 283–308.

Heikkinen, H. 2018. *Education, Work and Life*. Teoksessa C. Edwards-Groves, P. Grootenboer, &

J. Wilkinson (toim.), Education in an Era of Schooling: Critical perspectives of Educational Practice and Action Research. A Festschrift for Stephen Kemmis. Dordrecht: Springer, 79-90.

Heikkinen, H. 2017. Mikä oppimisen uusi ekosysteemi. Luettu 31.10.2019 osoitteesta <https://www.slideshare.net/eamkhanke/oppimisen-uusi-ekosysteemi> Luettu 29.10.2019

Heikkinen, H. & Kukkonen, H. 2019. Ammattikorkeakoulu toisin ajateltuna. Aikuiskasvatus 39 (4), 264-275.

Heikkinen, H., Kiilakoski, T., Huttunen, R., Kaukko, M. & Kemmis, S. 2018. Koulutustutkimuksen arkkitehtuurit. Kasvatus, 49 (5), 368–383.

Kemmis, S. & Heikkinen, H. 2012. Future perspectives: Peer-group mentoring and international practices for teacher development. Teoksessa H. Heikkinen, H. Jokinen, & P. Tynjälä (toim.), Peer-group mentoring for teacher development (ss. 144–170). Milton Park: Routledge.

Laanpere, M., Pata, K., Normak, P. & Pöldoja, H. 2014. Pedagogy-driven design of digital learning ecosystems. Computer Science and Information Systems, 11(1), 419–442.

Laitinen-Väänänen, S., Vanhanen-Nuutinen, L., Ahmaniemi, R. & Lamppu, V-M. 2013. Ammattikorkeakoulujen ja yritysten välinen yhteistyö ja alueellinen vaikuttavuus. AMK-lehti // Journal of Finnish Universities of Applied Sciences (2) 2013. Luettu 31.10.2019 osoitteesta <https://uasjournal.fi/tutkimus-innovaatiot/ammattikorkeakoulujen-ja-yritysten-valinen-yhteistyö-ja-alueellinen-vaikuttavuus/>

Opetushallitus. 2019. Mikä oppimisen digitaalinen ekosysteemi on. Luettu osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/tietoa-meista/liittyminen-oppimisen-digitaaliseen-ekosysteemiin>.

Suominen, A., Seppänen, M. & Dedehayir, O. 2019. A bibliometric review on innovation systems and ecosystems: a research agenda. European Journal of Innovation Management 22(2), 335–360.

Valkokari, K., Salminen, J., Rajala, A., Koskela, M., Kaunisto, K. & Apilo, T. (toim.) 2014. Ekosysteemit ja verkostojen parviäly. Tulevaisuuden liiketoiminnan suuntaviivoja. Espoo: VTT technology. Luettu 31.10.2019 osoitteesta <https://www.vtt.fi/inf/pdf/technology/2014/T152.pdf>

Vanhanen-Nuutinen, L. & Laitinen-Väänänen, S. 2018. Collaboration between professional higher education and world of work - benefits? Teoksessa A. Mutanen, P. Houni, J. Mäntyvaara & M. Kantola (toim.), Hyöty. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 48. Turku University of Applied Sciences. PraBa. Suomen Yliopistopaino, Tampere, 166–177. Luettu 31.10.2019 osoitteesta <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166616.pdf> Luettu 29.10.2019

Virtanen, A., Harju, V., Heikkinen, H. L. T., Pehkonen, L., Virolainen, M. & Tynjälä, P. 2019. Työ, oppiminen ja digitalisaatio: Tutkimus kehittämistyön tukena. Teoksessa H. Kotila & L. Vanhanen-Nuutinen (toim.), Työn ja oppimisen liitto. Toteemi-hankkeen uusia innovaatioita, 104–110. Luettu 31.10.2019 osoitteesta: <http://www.amktoteemi.fi/fi/ty%C3%B6n-ja-oppimisen-liitto-verkossa>

Kolme viestiä korkeakoulutuksen tulevaisuudesta

Joonas Mikkilä, Suomen Yrittäjien digi- ja koulutusasioiden päällikkö ja eAMK-hankkeen ohjausryhmän jäsen

Tulevaisuus on jo täällä, se ei vain ole tasaisesti jakautunut. Tämä tieteiskirjallisuudesta tuttu toteama pätee mainiosti myös koulutuksen tulevaisuuden luotaamiseen.

Mutta mitä ovatkaan ne tällä hetkellä erityisesti korkeakoulutuksessa piilevät tekijät, joiden voidaan olettaa vain vahvistuvan? Vuonna 2017 käynnistynyt eAMK-hanke tarjoaa tähän kysymyksen useita viitteitä. Niiden perusteella käsillä on käänne, josta ei ole paluuta.

Viitteet viestivät kolmesta kehityssuunnasta: alustojen vahvistumisesta, oppimisen digitalisoinnista sekä työelämäsuhteen tiivistymisestä.

Korkeakoulutusta alustapalveluna

Aloitetaan alustoista. Avoimet digitaaliset alustat yhdistävät ihmisiä ja yhteisöjä ja mahdollistavat entistä tehokkaamman ja laajalevitteisemmän vuorovaikutuksen. Lopputuloksena on monipuolisempia ja vaikuttavampia kohtaamisia kuin suljetuissa organisaatioissa. Niukat resurssit tulevat myös paremmin käytetyiksi, kun alustan piirissä toimivien työnjako ja erikoistuminen syvenee.

Alustamainen toimintatapa on myös korkeakoulutuksen tulevaisuutta. Tästä varhaisena osoituksena on eAMK-hankkeessa rakennettu CampusOnline.fi-portaali, joka kokoaa yhteen ammattikorkeakoulujen verkko-opetustarjonnan. Opiskelija voi valita tarjonnasta itseään kiinnostavat opintojaksot oppilaitosrajat ylittäen ja liittää suoritukset osaksi tutkintoaan. Niin opiskelijat kuin opettajat – alustan kaksi keskeistä osapuolta – ovat olleet toteutukseen tyytyväisiä.

CampusOnline.fi-konsepti laajenee toivottavasti jo lähitulevaisuudessa kattamaan myös yliopistot. Osaamistaan työn ohessa tutkintoa napakammilla kokonaisuuksilla täydentävät oppijat saataaneen piakkoin myös nivottua osaksi alustaa. Helposti saavutettava ja joustavasti toteutettu verkko-opiskelu on nimenomaan tälle kohderyhmälle omiaan.

Ei tarvitse olla kovin kummoinen ennustaja nähdäkseen, että tämä kehitys johtaa tilanteeseen, jossa jokin tämänkaltainen alusta on monen tutkinto-opiskelijan ja sitäkin useamman jatkuvan oppijan ensisijainen rajapinta korkeakoulujen ja muiden tuottajien koulutuksiin ja niitä täydentäviin palveluihin. Yhä useampi suunnittelee, kokoaa ja toteuttaa haluamansa osaamispaketin alusta loppuun alustaekosysteemin eri lähteitä hyödyntäen.

Korkeakoulutus muuttuu suurella todennäköisyydellä oppijalähtöiseksi ja osaamisperusteiseksi palveluksi, jonka piiriin yksilö hakeutuu yksittäisen korkeakoulun sijaan niitä yhdistävien alustojen kautta. Tällä on merkittäviä myönteisiä vaikutuksia opiskelijoiden liikkuvuuteen ja valinnanvapauteen sekä osaamisprofiilin monipuolisuuteen. Korkeakoulujen näkökulmasta taas kilpailu oppijoista kovenee, mikä kirittää nostamaan laatua ja keskittymään vahvuuksiin.

Kotimaisten koulutusjohtajien ja lainsäätäjien on oltava tästä kehityksestä hereillä. Kaukana ei olla tilanteesta, jossa tutkinto ja opiskeluoikeus sekä muut perinteistä oppilaitoskeskeistä paradigmaa pönkittävät rakenteet tulevat uudelleen arvioitaviksi. Onneksi Suomella on korkea-asteen alustakehityksessä ainakin toistaiseksi aikaisen liikkujan etu puolellaan. Piikkipaikka säilytetään kuitenkin vain määrätietoisin ja rohkein päätöksin.

Korkeakoulutus liikkuu
hitaasti mutta varmasti
lähemmäksi työelämää.

Digitalisaatiosta personoituun oppimiseen

Digitaalisuus on muodostumassa itsestäänselvyydeksi kaikilla elämänalueilla, myös koulutuksessa ja oppimisessa. Digitaaliset välineet ja oppimisympäristöt ovat opiskelijoille, niin nuorille kuin vanhoille, entistä tavanomaisempia osaamisen kehittämisen työkaluja. Verkko- ja monimuoto-opiskelu on arkipäiväistynyt vauhdilla, mikä on ollut suuri etu etenkin työelämässä jo toimiville.

Digitaalisuus ei ole enää oppimisen erillinen lisäpalikka, vaan sen elimellinen osa. Perusteet tälle olettamalle kumpuavat samoista digitalisaation voimista, jotka löytyvät myös alustakehityksen taustalta. Tietojenkäsittelyn perustekijät – laskentateho, datakapasiteetti, tiedonsiirto ja algoritmit – ovat edistyneet vuosikymmenten saatossa huimaa vauhtia. Tietokoneistumisen seuraava aalto tuo pikkuriikkiset prosessorit, sensorit ja verkkokomponentit yhä useampaan esineeseen. Informaatiomassa moninkertaistuu ja sitä syövät ohjelmistot oppivat näin yhä etevämmiksi. Resurssirunsaus kiihdyttää myös oppimista tukevien älykkäiden sovellusten kehitystä.

Oli kyse sitten opetustaan päivittävästä oppilaitoksesta tai oppimisteknologiaa rakentavasta startupista, teknisten voimavarojen sijaan isoimmaksi haasteeksi onkin noussut niiden valjastamiseen tarvittava inhimillinen osaaminen. Se ei luonnollisista syistä kasva ja skaalaudu teknologisten resurssien tavoin. Kun kaikki toimialat käyvät läpi samaa murrosta, on sopivien osaajien löytäminen edistyneiden ratkaisujen toteuttamiseen ja käyttöönottamiseen entistä vaikeampaa.

Korkeakouluissa osaamishaaste koskee erityisesti pedagogiikkaa, jota uusi oppimisteknologia monipuolistaa. Tämän vuoksi myös eAMK-hanke keskittyi osaltaan opettajien digipedagogisten valmiuksien vahvistamiseen ja sitä tukevien konseptien, esimerkiksi osaamismerkkien, pake-tointiin.

On selvää, että kun jokaisen oppijan tuutorina ja opettajan sparraajana on kohta tekoälypuri, ei opettajan rooli voi säilyä nykyisellään. Opettajuuden digitaalista päivitystyötä on siksi välttämätöntä jatkaa kiinteämpänä osana opettajankoulutuksen ja korkeakoulujen perustoimintaa. Hankkeita tarvitaan, mutta niiden varaan ei sovi laskea.

Mitä etevämmin opettajat valjastavat oppimista edistävää teknologiaa ja tulkitsevat sen kerryttämää dataa, sitä yksilöllisemmät kasvupolut he pystyvät opiskelijoille etä- ja lähiopetustilanteissa virittämään. Koulutus on viimein murtautumassa massatuotteesta pitkälle personoiduksi palveluksi.

Työelämäläheistä osaamiskiertoa

Kolmas ja ehkä tähdellisin eAMK-hankkeen signaali kertoo, että korkeakoulutus liikkuu hitaasti mutta varmasti lähemmäksi työelämää. Tämä koskee niin nuoria tutkinto-opiskelijoita ja kokeneempia osaamisen täydentäjiä kuin yritysten kehitys- ja innovaatiotoimintaa.

Suunta on välttämätön. Kun osaamisen ja tuote- ja prosessikehityksen päivityssykli tihentyvät, on erityisesti yritysten – niin pienten kuin isojen – korkeakoulukytkennän oltava huomattavasti välittömämpi.

Tiiviimpi suhde hyödyttää molempia. Yhtäältä uusin toimialakohtainen ymmärrys välittyy yrityksistä opinahjoihin auttaen niitä pysymään elinkeinomurrosten etulinjassa. Toisaalta taas pedagoginen ja innovaatio-osaaminen kulkeutuu korkeakouluista yrityksiin avittaen niitä uudistamaan. Osaamisen kasvattaminen ja kierrättäminen tapahtuu toisin sanoen yhä enemmän monen toimijan ja ympäristön punomassa ekosysteemissä.

Työn tekeminen ja sen kehittäminen on aina ollut oppimisen arvokas resurssi. Sen valjastaminen tavoitteelliseen ja järjestelmälliseen osaamispääoman vahvistamiseen on kuitenkin vaihdellut paljon koulutusjärjestelmästä ja -muodosta toiseen. Korkeakoulut meillä ja muualla ovat olleet tässä pelissä verrattain näkymättömiä.

Tilanne on kuitenkin muuttumassa. Jo nyt on nähtävillä, että korkeakouluja tarvitaan yhä enemmän kartoittamaan yritysten ja muiden työyhteisöjen osaamis- ja kehitystarpeita. Sama pätee työn ja kehityshankkeiden opinnollistamiseen, työympäristöjen pedagogiseen muotoilemiseen sekä työssä kehittyneen osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen. Korkeakoulutettujen osuuden nousu yrittäjäkunnassa jo yli 40 prosenttiin synnyttää myös yrityksiin orgaanisesti kysyntää korkeakoulujen palveluille.

Edellä kuvatut alustaevoluutio ja digitalisoituvaa oppiminen tarjoavat korkeakouluille aivan uusia välineitä rakentaa koulutus- ja kehityspalveluistaan entistä saavutettavampia ja skaalautuvampia. Tämä hyödyttää toivottavasti erityisesti mikroyrityksiä ja muita pientyöyhteisöjä, jotka ovat kokonsa tähden toistaiseksi jääneet liiaksi korkeakoulujen työelämätutkan katveeseen.

Savonia ei ole entisensä eAMKin jälkeen, kuljimme hyvän matkaa kohti tulevaisuuden korkeakoulua

Marja Kopeli, Savonia ammattikorkeakoulu

Alku on veret seisauttava mutta innostava

14.2.2017 Kello on 05.35, kun juna lähtee. Minä nukun vielä. Aija Hietanen kirjoittaa Facebookiin, että olisimme menossa Tampereelle jakamaan eAMK-hankkeen saamia kolmea miljoonaa euroa, ison repun kanssa. Ja minä myöhästyn junasta!

Seuraavalla junalla ehdin mukaan teema- ja työpakettikeskusteluun, jossa kukin amk valitsee kaksi kokonaisuutta. Otamme oppimisanalytiikan, koska emme tiedä siitä mitään ja haluamme oppia, ja starttipaketin, koska Savonia panostaa opiskelijan ohjaukseen ja digistartin kehittämiseen on tarve. Edessä on kolmen vuoden kehittämistyö yhdessä muiden ammattikorkeakoulujen kanssa. Olemme suorastaan innostuneita. Reppuun saamme noin 130 000 euroa.

Vastaavalla tavalla käynnistellään muita OKM:n erillisrahoittamia hankkeita. Aika monessa puhutaan oppimisen ekosysteemeistä ja tulevaisuuden työstä: kun eAMKissa keskiössä on digitaalisuus, niin esimerkiksi Toteemissa opiskelun työelämäläheisyys ja Ristiinopiskelun kehittämisessä sähköiset järjestelmät. Hankkeiden välisten yhteyksien sijaan mielessä on enemmänkin rinnakkaisia alkuhämmennyksiä.

Ristiinopiskelija räätälöi tutkintoaan

9.1.2018 Hakukuulutus päällä piloteista! Käyn Savonian kummankin koulutusvastuualueen johtoryhmässä tiedottamassa ympärivuotisen verkko-opintotarjonnan suunnitelmista ja keskustelemassa syksyn 2018 CampusOnline-piloteista. Ammattikorkeakoulujen välinen verkko-opintojen ristiinopiskelu muuttuu ympärivuotiseksi syksyllä 2018. Kesäopintoja on toki voinut valita ristiin ammattikorkeakoulujen tarjonnasta jo usean vuoden ajan.

Savonia esittää syksyn 2018 CampusOnline-pilottiin 8 opintojaksoa, joista 6 hyväksytään. Niissä kaikissa on opiskelijamäärärajoitteet. Sen jälkeen Savonia profiloituu massakurssien järjestäjänä, mikä osoittautuu ainakin nykyisellä ja tulevalla rahoituskautella onnistuneeksi ratkaisuksi.

Yhteinen verkko-opintotarjonta laajentaa opiskelijan mahdollisuuksia yksilöllistää tutkintonsa valitsemalla opintoja eri ammattikorkeakouluista, mikä tarkoittaa valintaohjauksen toimijoille uutta tehtäväkenttää. Paitsi että Savonia tarjoaa opintoja muille, Savonian opiskelijat löytävät yhteisen tarjonnan. Osaamisen hyväksilukeminen saa uusia piirteitä, kun valittuja opintoja sommitellaan osaksi tutkintoa. Ohjausväki on hetken ymmällään. Mitä tämä uusi vapaus tarkoittaa, miten paljon opiskelijoiden valintoja on syytä ohjata tai jopa kontrolloida?

Savonian opintojaksoille ilmoittautumisen vuosikellon rinnalle putkahtaa CampusOnline-vuosikello. Opiskelijoiden valinnat muualta vähentävät osallistujia omilta opintojaksoilta. Voisiko omaa tarjontaa jopa vähentää? Opetussuunnitelmia on syytä pohtia tästä uudesta näkökulmasta. Keskustelu on noussut ajankohtaiseksi, kun ympärivuotisen tarjonnan vaikutukset alkavat näkyä opintojaksojen osallistujamäärissä. Onko yhteistyö korkeakoulujen kesken ratkaisu, ja onko halua siihen?

2018

Kuva 1.

Junassa matkalla eAMKin seminaariin 23.1.2018.

Oppimisen analysointi – mitä se on?

11.4.2018 Osallistumme Aija Hietasen kanssa ITK-päivillä oppimisanalytiikan työpajaan ja alan saada haparoivaa käsitystä sen merkityksestä oppimisessa ja opiskelijan ohjauksessa. Ymmärrämme olevamme tekemisissä varsin uuden ja laajenevan ilmiön kanssa, jossa tavoitteena on ensisijaisesti opiskelijan tukeminen ja etu. Oppimisanalytiikasta laaditaan eAMK-hankkeessa video opiskelijoille ja Moodleen MOOC-kurssi opettajille. Samaan aikaan EU:n tietosuojasetus GDPR määrittää raameja analytiikkadatan keräämiselle ja hyödyntämiselle.

APOA-hanke jatkaa eAMKissa aloitettua oppimisanalytiikan kesyttämistyötä. Elokuussa 2019 suuri osa Savonian opettajista saa perehdytyksen Moodleen oppimisanalytiikkatyökaluihin ja ottaa ne käyttöön omilla opintojaksoillaan. Savonian erityisenä kiinnostuksen kohteena on, miten analytiikka antaisi tietoa oppimisen laadusta. Siinä riittää pureksittavaa. Voiko botti pian korvata ohjaajan?

Tavoitteena digikyvykäs opiskelija - DigiAvain

8.8.2018 Opiskelijapalvelut lähettää opintonsa aloittaville opiskelijoille sähköpostiviestin, jossa nämä saavat ohjeet kirjautua Savonian verkkoon ja tutustua DigiAvaimen jo ennen opintojen alkua. DigiAvain on Moodleen koottu itseopiskeluaineisto, jonka avulla opiskelija saa valmiudet opiskella sujuvasti Savonian sähköisissä oppimisympäristöissä ja hyödyntää niitä tehokkaasti.

Syksyn 2018 aikana suomenkieliseen DigiAvaimen kirjautuu 1812 ja englanninkieliseen 194 henkilöä. Suurin osa heistä on opiskelijoita, mutta mukana on myös Savonian henkilöstöä ja muiden korkeakoulujen benchmarkkaajia. Syksyn aikana opiskelijat suorittavat DigiAvaimissa yhteensä 1912 Moodleen osaamismerkkiä. He pitävät kokonaisuutta erittäin hyödyllisenä, sillä palaute on 3,5 asteikolla 1 – 4. Digistarttipaketin pilotointi onnistuu yli odotusten.

Syksylle 2019 molemmat DigiAvaimen kieliversiot uudistetaan opiskelijapalautteen perusteella ja Moodleen uusia ominaisuuksia hyödyntäen. Lokakuuhun mennessä uusilla kursseilla on noin 2400 kirjautumista ja reilut 1500 suoritettua osaamismerkkiä.

DigiAvain suomeksi ja englanniksi on Savoniassa kevään 2018 iso eAMK-rutistus. Työ kannat-

"SYNTYNEET ASiantuntijaverkostot ovat voimavara, jota ei auttaisi hukata."

taa, sillä sen vaikutus arkeen on merkittävä. Opiskelun alkuun kuuluneet verkkokirjautumisen kysymykset ja muut epäselvyydet loppuvat lähes kokonaan, mikä näkyy Savonian opiskelijapalvelujen palvelutiskillä sekä tietohallinnon ja opintoihin perehdyttävien opettajien työssä. Suurin vaikutus lienee kuitenkin opiskelijoiden opintoihin tarttumisessa, kun sähköisiin järjestelmiin ja sovelluksiin tutustumisen voi ajoittaa itselle sopivalla tavalla infoähkyä vältellen. DigiAvain näyttää selvästi lisäävän aloittavien opiskelijoiden digikyvykkyyttä ja rauhoittavan opintojen aloitusta. Henkilöstöllekin pitäisi olla oma avaimensa, kuuluu ehdotettavan.

Digipedaopettaja varmistaa osaamisen verkkokurssilla

5.10.2018 Savonian digipedavalmentaja Hannu Viitala perustaa Teamsiin ”Laadukas verkko-toteutus -valmennus”-tiimin. eAMKin järjestämään pilottivalmennukseen keväällä 2018 on osallistunut Savoniasta kymmenkunta opettajaa. Syksyllä eAMKin valmennuksen rinnalla kulkee oma valmennus, jossa hyödynnetään yhteisiä webinaareja ja eAMKissa laadittuja verkko-opetuksen laatukriteereitä.

Savonia järjestää oman valmennuksen vielä keväällä 2019. Yhteensä eri valmennuksiin osallistuu reilut 50 opettajaa, jotka jakavat kokemuksiaan ja hyviä käytäntöjään edelleen työyhteisössään. Omien valmennusten aineistot ja nauhoitukset jäävät Teamsiin kaikkien vapaasti hyödynnettäviksi. Laatukriteerit ovat olleet aineistona henkilöstöpäivissä jo aiemmin.

Yhdessä humpaten saamme aikaan muutoksen

8.2.2019 Projektijohtaja Hannu Ikonen puhuu eAMKin yhteisessä työskentelypäivässä korkeakouluvisiosta 2030. Hän piirtää kuvaa korkeakouluista verkostomaisena kehittämissyhteisönä, joka hyödyntää oppimisessa digiteknologiaa ja jonka tarjonta on laajasti avointa. Työelämä on mukana oppijana ja verkostotoimijana.

eAMK-hankkeessa on kuljettu hyvää vauhtia korkeakouluvisiota kohti. Muut erillisrahoitetut hankkeet ovat edenneet rinnalla samaan suuntaan. Kaikissa niissä muodostunut korkeakoulujen välinen yhteistyön kulttuuri ja syntyneet asiantuntijaverkostot ovat voimavara, jota ei auttaisi hukata. Hankerahoitusta on kritisoitu ns. hankehumppana, mutta se on sekä pakottanut yhteistyöhön että mahdollistanut sen. Yhteiskehittämisen parhaita puolia on oppia yhdessä, ja sitä kokemusta en antaisi pois. Ministeriö oli ehkä kaukaa viisas kärkihankerahoituksineen.

Savonian eAMK-valinnat – starttipaketti ja oppimisanalytiikka – osoittautuivat hyväksi valinnoiksi. Olemme saaneet hanketyöskentelystä hyödyn suoraan opiskelijoille. Samalla rinnalla on tullut kehitetyksi ristiinopiskelua ja opettajien digipeda- ja ohjaustaitoja. Reppuun hakemillamme euroilla saimme aikaan pysyviä menettelyjä ja opiskelijoiden ja opettajien lisääntyneitä taitoja opiskella, opettaa ja ohjata digitalisoituvissa oppimisen ekosysteemeissä. Peukku eAMKille!

17.1.2020 Pahoitan mieleni, jollei yhteistyö jatku jotenkin

2019

Kuva 2.
Kohtiosta saatu Gerbera.

Opiskelija, kysy - ja vie korkeakoulusi verkkoai- kauteen

Ville Saarikoski, Laurea-ammattikorkeakoulu

Netti on muuttanut arkeamme monella tapaa. Koulumaailma on omaksunut nettimaailman käytäntöjä kuitenkin hämmäntävän hitaasti. Hitauden syiden pohtimiseen tai korkeakoulumaailman päättäjien valistamiseen voisi käyttää aikaa runsaastikin. Muutoksen ensimmäinen askel on aina tunnistaa ja tunnustaa oma tietämättömyytensä. Tätä tunnustusta on kohtuutonta korkeakouluilta odottaa. Sitä ei kannata jäädä odottamaan.

Maailma ei muutu vain valistamalla — tarvitaan myös toimia. Siksi kannustan sinua opiskelija kysymään muutoksen perään. Vanha sanonta kertoo, ettei kysyvä tieltä eksy. Toivonsa voi asettaa samalla myös siihen, että korkeakoulumaailma herää opiskelijan kysymykseen, kysyy puolestaan opiskelijalta, minne tämä on menossa, mikä siellä oikein kiinnostaa ja uteliaana kääntää suuntansa ja lähteekin opiskelijan perään. Jos ei lähde, niin ei opiskelijan kannata siitä suuremmin murehtia. Vanha ja hyödytön hukkuu vääjäämättömästi historian hämärään.

Opiskelija, kysy opettajaltasi, opinto-ohjaajaltasi, koulusi johdolta, seuraavaan tapaan.

Mitä opintoihini kuuluu?

Tämä on peruskysymys, joka käydään läpi aina opiskelujen alussa, jossa opinnot yleensä eritellään pakollisiin ja täydentäviin. Saat varmasti kysymykseesi selkeältä kuulostavan vastauksen.

Jatka kysymällä: mistä löydän kurssit?

Itse asiassa olet kysymässä hakukoneen perään. Kannattaa kuitenkin käyttää selkokieltä. Kannattaa muistaa, että monet korkeakouluopettajat ovat syntyneet ennen Googlea. On itse asiassa hämmäntävää huomata, miten huonosti haettavia ja löydettävissä olevia korkeakoulujen kurssit ovat. Harvalla korkeakoululla on hyvää kurssihakukonetta. Paras esimerkki löytyy campusonline.fi sivustolta. Sieltä kannattaa hakea mallia, kysyä ja pohtia mitä seuraavaksi. Ehkä kannattaa sitä omaa korkeakouluakin kannustaa esimerkkiä vilkaisemaan.

Koska kurssille voi ilmoittautua?

Tyypillisesti kevään kurseille voi ilmoittautua marraskuussa reilun viikon aikana ja joskus kevään päätteeksi voi kesän ja syksyn kurseille ilmoittautua noin reilun viikon aikana. Saatat ihmetellä, että miksi ihmeessä kurseille voi ilmoittautua vain muutaman viikon ajan vuodessa. Totta puhuen sitä olen minäkin ihmetellyt vuosikaudet ja jopa asiaa johdoltakin kysynyt. Kenties muistat kirjoista joskus lukeneesi: valtaa ei anneta, se pitää myös ottaa. Maailman verkkokurseille voit ilmoittautua koska vain. Mene esim. alustalle edx.org. Siellä kerrotaan, että seuraava kurssi alkaa esimerkiksi helmikuussa ja voit sinne jo nyt ilmoittautua ja muistutusviesti lähetetään sähköpostiisi helmikuussa.

Mahtuuko mukaan?

Saat korkeakoulusi kurssille ilmoittautuessasi kuulla, että osallistujamäärä on rajoitettua ja että kurssista vastaava opettaja päättää ketkä kurssille pääsevät. Opettajan ei tarvitse noudattaa ilmoittautumisjärjestystä. Jäät miettimään pitääkö sinun varmuudeksi ilmoittautua useammalle kurssille. Tiedät, että MOOC kurssille (massive open online course) mukaan mahtuvat kaikki halukkaat.

Mitä kurssi sisältää?

eAMK-hankkeen puitteissa on kehitetty verkko-opintojen laatukriteereitä. Yksi keskeisimpiä laatukriteereitä on, että kurssin alussa tuodaan esiin kurssin kuvaus ja oppimistavoitteet. Kannattaa muistaa, että on käytännössä lähes mahdotonta kirjoittaa hyvää kurssikuvausta ja oppimistavoitteita, ennen kuin kurssi on edes kertaalleen toteutettu. Siksi kurssikuvauksesta tunnistat helposti myös sen, onko kurssia jo kunnolla koestettu vai onko se vielä jonkinasteisen beta-vaiheen pilotti. Tiedät myös, että verkkokurssi voi olla täysin avoin ja että voit jopa pyytää nähdä sisällöt tai ainakin näytteen ennen kuin päätät opiskella.

Onko pakolliselle kurssille vaihtoehtoa?

Huomaat, että opiskelu näyttää olevan täysipäiväistä ja ettet millään ehdi työsi ohella kaikkia opintojasi suorittaa. Olet jo oppinut hakukonetta käyttämään ja tunnistamaan sisällöt. Löydät helposti verkosta vaihtoehdon pakolliselle kurssillesi. Olet tiedostanut, että opetussuunnitelmat ja fyysiset kampukset ovat myös keskeisiä osia korkeakoulujen valtarakenteita. Viattoman kuuloinen kysymyksesi kyseenalaistaa jo korkeakoulun rakenteet.

Näin se isokin norsu syödään pieninä paloina.

Tajuat, ettei sinun tehtäväsi ole kyseenalaistaa korkeakouluja. Palautat mieleesi, että sinun tehtäväsi on opiskella ne taidot, joita työelämässä tarvitset, jotta voit itsesi ja perheesi elättää. Päätät siirtyäkin kysymään suoraan työnantajalta.

OTATKO TÖIHIN, JOS SUORITAN HARVARDIN DATA-ANALYTIKKA SERTIFIKAATIN?

DIGITAALINEN OPINTOTAR- JONTA OPPIMI- SEN UUDESSA EKOSYSTEEMISSÄ

T E E M A 2

2

CampusOnline - A portal for national online studies offered by the Finnish Universities of Applied Sciences

Minna Scheinin, Turku University of Applied Sciences

Towards the CampusOnline Portal

One of the main ideas in the eAMK project was to create an online portal, where all Finnish Universities of Applied Sciences (UASes) could offer their online courses for students. The main idea was to keep everything as simple as possible. As Turku University of Applied Sciences (TUAS) had already been coordinating the national summer semester portal since 2016, it was decided that TUAS would take the responsibility of coordinating and developing the portal as well as finding out a simple technical solution for displaying the study offerings. It was also agreed by the rectors that all UAS students could participate in any offered course without any extra charge. Additionally, it was agreed that all courses taken from the CampusOnline tray would be recognised in the student's personal study plan (Ikonen et al. 2017). The CampusOnline portal was thus commenced.

Behind this development, there was a lot of technical, pedagogical and organisational work, in which all university teachers participated according to the allocated tasks. In the beginning, we made several surveys about the state of online teaching, courses and pedagogy at that time. For example, those teachers who had already practised online teaching experienced it positively and had no challenges in their workload when combining contact teaching and online teaching (Scheinin 2017). We also created a matrix of what the universities already offered online and what they would like to offer nationally to all UAS students (Kosonen et al. 2018). This was all valuable information for developing the portal towards a year-round study palette.

One of the key issues to develop was the quality criteria for online teaching (Varonen 2018, <https://www.eamk.fi/en/courses-offering/quality-criteria/>). This work started in the early stages of the project and could be later utilised in the training programme for online teachers designed in the eAMK project. We also developed a website for the teachers to give guidelines on how to use electronic material in the joint online courses (Oppimateriaalien valinta ja käyttö AMKien yhteisillä verkko-opintojaksoilla - Opas opettajille 2019).

Some Results

By the summer 2018, the development process for CampusOnline had proceeded positively and we could publish the national course tray for the autumn term 2018. At this point, the Summersemester.fi portal was merged into the CampusOnline concept. All this resulted in a year-round programme for online studies. In the first semester of CampusOnline in autumn 2018, altogether 69 courses were offered, and in the spring term of 2019 the number of courses increased to 380 (Scheinin 2019). Most of the teachers who offered courses for these semesters were trained for online quality assurance. The following table 1 shows the development of offered courses and gained credits from summer 2016 until summer 2019.

Table 1.

The development of offered courses and gained credits from summer 2016, on Summersemester.fi, until summer 2019, on CampusOnline.fi. Non-stop courses are not included in the figures.

	summer 2016	summer 2017	summer 2018	autumn 2018	spring 2019	summer 2019
Offered courses	296	440	529	68	380	462
Gained credits	9 712	33 000	55 574	5 312	25 579	53891

The offered courses have covered all professional fields and the have been given in Finnish as well as in English. All universities have been able to decide upon the offered studies independently. From spring 2019 onwards we have relied on the teachers' self-assessments regarding the quality of the courses. Based on the figures, we are sure that CampusOnline has had a remarkable added value for the students to find courses for their personal study plan. In both summers, in 2018 and 2019, around 500 courses have been offered nationally. From the students' perspective, this has been a great opportunity to find special professional courses as well as to add some general knowledge into one's own learning path.

A View of the Future

Developing a national portal for online studies for all students in the universities of applied sciences in Finland has been a tremendous job. It would not have been possible without the crowd of enthusiastic teachers and developers who understand that the education sector is facing a profound change. We have worked hard and will continue to do so, together and combining different expertise areas, and co-creating something unseen before. This is one step towards the idea of future universities, which are, through networking, able to offer high-quality learning opportunities for students and those in the working life. CampusOnline will remain active until a national system will substitute it as a study palette.

References

- Anna Davies, Devin Fidler, and Marina Gorbis, April 2011, Institute for the Future for the University of Phoenix Research Institute. http://www.iftf.org/uploads/media/SR-1382A_UPRI_future_work_skills_sm.pdf. Retrieved 18 October 2019.
- Ikonen 2017. Luovuus hankevalmistelussa – Case eAMK –hankkeen starttivaihe. <https://www.eamk.fi/fi/digipolytys/luovuus-hankevalmistelussa--case-eamk-hankkeen-starttivaihe>. Retrieved 18. October 2019.
- Ikonen, H., & Vainio, E. 2017. eAMK ristiinopiskelun periaatteet. <https://www.eamk.fi/fi/digipolytys/eamk-ristiinopiskelun-periaatteet/>. Retrieved 18 October 2019.
- Kosonen, R., & Sjöholm, T. 2018. Miten eri ammattikorkeakoulut voisivat profiloitua verkko-opetuksessa? <https://www.eamk.fi/fi/digipolytys/miten-eri-ammattikorkeakoulut-voisivat-profiloitua-verkko-opetuksessa/>. Retrieved 18 October 2019.
- Oppimateriaalien valinta ja käyttö AMKien yhteisillä verkko-opintojaksoilla - Opas opettajille: Etusivu <http://libguides.laurea.fi/oppimateriaalienvaintajakayttoAMKienyhteisillaverkkoopintojaksoilla>
- Scheinin, M. 2019. The national portal for online studies in the Finnish universities of applied sciences – some results. <https://www.eamk.fi/en/digipolytys/campusonline.fi--some-results/>
- Scheinin, M. 2017. Towards year-around studies. <https://www.eamk.fi/fi/digipolytys/towards-year-around-studies/>. Retrieved 18 October 2019.
- Varonen, M. 2018. eAMK-laatukriteeri verkkototeutusten kehittämisen työkaluna. <https://www.eamk.fi/fi/digipolytys/eamk-laatukriteerit/>. Retrieved 18 October 2019.
- Quality Criteria for Online Implementations (2018). <https://www.eamk.fi/en/courses-offering/quality-criteria/>. Retrieved 19 October 2019.

Matkalla verkkotutkintojen yhteisiin toimintatapoihin

Marjo Joshi, Turun ammattikorkeakoulu, Kati Mäenpää, Oulun ammattikorkeakoulu, Leena Mäkinen, Hämeen ammattikorkeakoulu, Pirjo Könni, Lapin ammattikorkeakoulu, Mirva Pilli-Sihvola, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Tanja Rautiainen, Lapin ammattikorkeakoulu, Outi Valkki, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Kokonaan verkossa toteutettavat tutkinnot ovat suomalaisissa korkeakouluissa vielä melko uusi toteutusmuoto. Verkkotutkinnon käsite on vakiintumaton, ja tutkintojen pedagogiset ja tekniset toteutustavat vaihtelevat riippuen korkeakoulusta ja alasta. Tämän vuoksi eAMK-hankkeessa perustettiin työryhmä pohtimaan verkkotutkintojen mallintamista ja verkkotutkintoon tähtäävän ristiinopiskelun mahdollistamista sekä kehittämään amk-verkkotutkintojen yhteisiä kansallisia toimintatapoja. Työryhmän jäsenet toimivat eri asiantuntijarooleissa omissa korkeakouluissaan (Turun AMK, OAMK, Haaga-Helia, XAMK, HAMK ja Lapin AMK).

Yhtenäinen terminologia kehittämisen pohjaksi

Työryhmä lähti liikkeelle korkeakoulujen käyttämää terminologiaa selvittävällä kartoituksella, jossa osoittautui, että verkkotutkinnoksi kutsutaan hyvinkin eri tavoin toteutettuja tutkintoja. Tutkintojen sisällä verkko-opiskelun ja opetuksen osuudet jakautuvat hyvin eri tavoin ja myös opiskelun ajasta ja paikasta riippumattomuus vaihtelee suuresti. Useimmiten verkkotutkinnolle vaihtoehtoinen nimike on 'monimuototutkinto', joka on mahdollista suorittaa työn ohessa ja verkko-opintoina. Myös termejä 'päiväopiskelu', 'nopeutettu', '24/7', 'virtuaalinen', on käytössä sekalaisesti ja eri asioita merkiten; riippuen korkeakoulun omasta brändäyslinjasta tai vakiintuneista käytänteistä.

Kartoituksessa havaittiin tarve selkeälle yhtenäiselle linjaukselle siihen, miten verkko-opiskeluun liittyviä termejä käytetään ja mitä ne tarkoittavat hakijalle. Erityisesti monimuototutkintoina markkinoitavien tutkintojen verkko-opetusosuuksiin toivottiin tarkennuksia. Kartoituksen avulla työryhmä määritteli, miten verkkotutkintoja ja monimuototutkintoja voidaan kuvata opiskelijoille siten, että he saavat käsityksen näiden tutkintojen erilaisista toteutustavoista. Tämän pohjalta tehtiin suositukset verkkotutkinto- ja monimuototutkintojen määrittelylle niissä toteutuvan verkko-opiskelun kuvausten perusteella:

- *Verkkotutkinto*-nimikkeellä viitataan tutkintoon, joka suoritetaan verkossa. Verkkotutkinto voi sisältää reaaliaikaisia verkkotapaamisia, itsenäistä tai ryhmissä tapahtuvaa vuorovaikutteista verkkotyöskentelyä ja ohjattua opiskelua. Osa verkkotapaamisista voi olla aikaan sidottuja, muuten opiskelu on ajasta riippumatonta. Osa oppimistilanteiden ohjauksesta voi olla sovitulla verkkoalustoilla, muuten opiskelu on paikasta riippumatonta.
- *Monimuototutkinto*-nimikkeellä viitataan tutkintoon, jossa yhdistetään eri opiskelumuotoja. Monimuototutkinto voi sisältää aikaan ja paikkaan sidottua lähi- ja etäopetusta sekä itsenäistä tai ryhmissä tapahtuvaa ohjattua lähi- ja verkkotyöskentelyä ja opiskelua. Osa verkkotyöskentelystä voi olla reaaliaikaisia verkkotapaamisia ja työskentelyä sovitulla verkkoalustoilla.

Verkkotutkinnoiksi kutsutaan hyvinkin eri tavoin toteutettuja tutkintoja.

Verkkotutkinnot-työryhmän järjestämässä webinaarissa tiedusteltiin osallistujien kokemuksia määrittelmistä. Vaikka tutkintojen toteutustavat saattavat erota toisistaan myös korkeakoulujen sisällä, voidaan työryhmän suosituksia hyödyntää pohjana korkeakoulujen omille kuvauksille.

Verkkotutkintojen rakentamisen yhteiset toimintatavat

Työryhmä jatkoi kartoitustyötä keräämällä ammattikorkeakoulujen yhteisiä toimintatapoja, jotka koskivat mm. pedagogista suunnittelua, verkkotutkinnon rakentamista, opintokokonaisuuksien hyviä käytänteitä, ohjausta ja teknisiä ratkaisuja (ks. Verkkotutkintojen suunnittelu ja toteutus -webinaarisarja). Verkkotutkintojen rakentamisen yhteisiä hyviä käytänteitä sekä kokemuksia verkkotutkinnoista on koottu alla oleviin kokonaisuuksiin.

Verkkotutkintojen suunnittelun hyviä käytänteitä

Verkkotutkintojen suunnittelussa on tärkeää viedä kokonaan verkossa toteutettavan tutkinnon suunnittelua eteenpäin kokonaisuutena ja ottaa mukaan toimijoita niin pedagogisen, hallinnollisen ja teknisen suunnittelun ja toteutuksen näkökulmasta kuin myös opintopolun eri vaiheista.

Taulukko 1.

Vinkkejä verkkotutkintojen suunnitteluun ja toteutukseen.

Verkkotutkinnon suunnittelu	Verkkotutkinto-opiskelun suunnittelu	Verkkotutkinto-opetuksen suunnittelu
kokonaisuuden koordinointi	kiinnostavat ja erilaiset opintojaksototeutukset	pedagoginen ja tekninen koulutus
yhteissuunnittelu ja hyvien käytänteiden avoin jakaminen	joustavat mahdollisuudet opintosuorituksiin	opettajan aktiivinen rooli opintojaksoilla
laatutyön varmistus	kansainvälisyys-, kulttuuri- ja aikaerojen huomiointi	ohjaus ja viestintä
työtilan yhdenmukaisuus ja helppous	yhteistoiminnallinen oppimisen tukeminen	selkeä aikataulus ja etenemisen tukeminen

Verkkotutkintojen opintokokonaisuuksien suunnittelun hyviä käytänteitä

Verkkotutkintojen opintokokonaisuuksien suunnittelussa on huomioitava erilaisten oppijoiden tarpeet sekä monipuoliset mahdollisuudet etenemiseen vuorovaikutteisessa verkko-oppimisympäristössä.

Opintokokonaisuuksien suunnittelu	Ryhmätyöskentelyn suunnittelu	Yksilötyöskentelyn suunnittelu
Läsnäolo ja vuorovaikutus	ryhmytymisen tukeminen ja vertaistuki	monipuoliset oppimismenetelmät
Selkeät tehtävänannot ja materiaalit valmiina opintojaksojen alkaessa	yhteisöllisyyttä ja virtuaaliyhteisöjä tukevat ympäristöt ja välineet	selkeät ohjeet ja aikataulus
Verkkotapaamisten toteutus ja tallenteiden jako	yhteistyöskentelyn onnistumisen seuranta	opiskelun etenemisen seuranta
jatkuva palaute ja yhteys ohjaajiin	suuryhmien työskentelyn toteuttaminen yhteisöllisinä töinä	itsenäinen tiedonhankinta
oppimisympäristöjen ja sovellusten luova ja tarkoituksenmukainen käyttö	tiedon saavutettavuus mm. koulun tapahtumista	portfoliotyöskentely
opettaja fasilitoijana	vertaisarviointi	itsearviointi

Taulukko 2.

Vinkkejä verkkotutkintojen opintokokonaisuuksien suunnitteluun ja toteutukseen.

Verkkotutkintojen ohjauksen suunnittelun hyviä käytänteitä

Verkkotutkintojen ohjauksen suunnittelussa on huomioitava verkkovälineiden ja –tapaamisten avulla mahdollistettava tuki opintopolun eri vaiheissa sekä opiskelijoiden vaihtelevissa elämäntilanteissa.

Opintopolun eri vaiheiden tukeminen	Opiskelijan tukeminen	Opintojen etenemisen tukeminen
opettajatuutorien, opinto-ohjaajien, vertaistutorien ja opintojaksojen opettajien tarjoama ohjaus opintojen alkaessa, niiden aikana ja valmistumisvaiheessa	tuki omien opintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen oman elämäntilanteen puitteissa	selkeä HOPS- ja ahotointi-prosessi
Henkilökohtaisen opintopolun suunnittelu	oppimisen itsesääätelyn, motivaation ja hyvinvoinnin tukeminen	joustavat mahdollisuudet opintosuorituksiin
mielekkään opiskelukokemuksen tukeminen	palautteen merkitys oppimisen etenemisessä	oppimisympäristö opiskelun mahdollistajana

Taulukko 3.

Vinkkejä ohjaukseen verkkotutkinnoissa.

Verkkotutkintojen teknisten ratkaisujen suunnittelun hyviä käytänteitä

Verkkotutkintojen teknisiä ratkaisuja suunnitellessa on huomioitava opetusteknologian ja tilojen käyttö vuorovaikutuksellisen oppimisympäristön luomisessa sekä verkkopedagoginen ja tekninen tuki toteutuksen osalta.

Taulukko 4.

Vinkkejä verkkotutkintojen teknisten ratkaisujen ja ympäristön suunnitteluun.

Verkko-oppimis-ympäristön suunnittelu	Verkko-opetusympäristön suunnittelu	Verkko-oppimis-materiaalien suunnittelu	Verkkovälineiden ja sovellusten käytön suunnittelu
selkeä, yhdenmukainen ja helppo rakenne	rauhallinen tai äänieristetty työtila, tietokone, kiinteä verkko, webbikamera ja kuulokemikrofoni	selkeästi jäsennellyt ja huolellisesti valmistellut materiaalit	huolellisesti valitut soveltuvat välineet niin opiskelijoille kuin opettajille
hyvin suunniteltu tekninen ja sisällöllinen toteutus	erilliset studiot ja opetustilat, joissa tekniset laitteet etä- ja hybridiopetukseen	materiaalien ja tallenteiden helppo saavutettavuus	teknologiavalintojen ja tuen saatavuuden esittäminen selkeästi henkilöstölle ja opiskelijoille
teknisten välineiden rajoitettu määrä, pysyvyys sekä käyttötapojen yhtenäisyys ja loogisuus tutkinnon sisällä	mahdollisuus työskennellä kotona, lisäksi kannettavat salkut, joissa varustelu etäopetukseen	monipuolinen median käyttö	jatkuva ja helposti saatavilla oleva, ajasta ja paikasta riippumaton tekninen tuki
teknologian toimivuus ja hallinta	digipedagoginen ja opetusteknologian käytön tuki henkilöstölle	opettajille digipedagogista tukea saatavilla	Opiskelijoille tukea saatavilla myös iltaisin ja koko opintojen ajan

Opiskelijoiden vinkit verkkotutkintoja suunnitteleville

Verkkotutkinnoissa opiskelevien ajatukset verkkotutkinnoissa opiskelusta ja verkkotutkintojen suunnittelusta antavat hyviä vinkkejä niin opettajille kuin suunnittelijoille. Kokonaan verkossa opiskelevat opiskelijat tarvitsevat tukea niin yksilölliseen kuin yhteisölliseen opiskeluun ja opinnoissa etenemiseen. Verkkotutkinto-opiskelijat haluavat myös kuulua osaksi laajempaa opiskelija-yhteisöä ja koko ammattikorkeakoulua.

Opiskelijan tukeminen	Yhteisön tukeminen	Opiskelun tukeminen
<ul style="list-style-type: none"> • Opintojen suunnittelu <ul style="list-style-type: none"> • Selkeä HOPS ja ahointi-prosessi • Selkeä kurssialusta • Opiskelun aikataulutus <ul style="list-style-type: none"> • Oma-aloitteisuus ja itseohjautuvuus • Opintojaksojen selkeä aikataulutus ja palautuspäivämäärät • Tuki itsenäiseen tiedonhankintaan • Kalenterissa kaikki tiedot • Opiskelurytmin löytäminen <ul style="list-style-type: none"> • Levon ja opiskelun (ja työn) tasapaino • Vertaistuki • On ok olla myös off-line 	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteiset keskustelualustat • Muiden verkko-opiskelijoiden tuki ja yhteisö • Ryhmätöiden tuki ja toteutus • tieto AMK:ssa toteutetuista tapahtumista • Opiskelijatutorit tukena ja yhteistyössä opettajien ja muun henkilökunnan kanssa • Uusien opiskelijoiden perehdyttäminen osaksi verkkoyhteisöä 	<ul style="list-style-type: none"> • Tehtävät <ul style="list-style-type: none"> • Selkeät tehtävänannot • Palaute • Tiiviit videomateriaalit • Verkkotapaamiset (myös tallenne) • Yhteys ohjaajiin • Moninaiset oppimismenetelmät • Pakollisen ja lisämateriaalin erittely • Tekniset <ul style="list-style-type: none"> • Tekniikan toimivuus ja hallinta • Soveltuvat välineet <ul style="list-style-type: none"> • Opettajan ja opiskelijan • Less is more! • Oppimisympäristön looginen rakenne

Pohdintaa

Laadukkaan verkkotutkinnon toteuttamiseen tarvitaan useita tekijöitä, niin osaavaa henkilökuntaa kuin toimivaa teknologiaa ja tiloja. Siksi verkkotutkintojen yhteisten toimintatapojen kartoittaminen, jakaminen ja edelleen kehittäminen on erittäin tärkeää. Verkkotutkintojen suunnittelussa ja rakentamisessa on huomioitava verkkotutkinto-opiskelijoiden toiveet, jotta voidaan tarjota laadukasta verkko-opetusta ja -ohjausta, joka tukee opiskelijoiden tavoitteisiin pääsyä. Verkkopedagogiikan kehittyminen, uudet verkko-opiskeluun liittyvät tekniset ratkaisut ja verkko-opintojen määrään lisääntyminen vaikuttavat toteutustapoihin sekä verkko- että monimuototutkinnoissa. Siksi tarvitaan myös keskustelua verkko-oppimisen tulevaisuuden näkymistä ja kehityksestä ylipäätään.

Yhteisillä toimintatavoilla voidaan varmistaa laatua, saavutettavuutta, käytettävyyttä sekä opiskelijatytyväisyyttä myös ristiinopiskelussa. CampusOnline -verkko-opintotarjonta voi osaltaan mahdollistaa jatkossa ammattikorkeakoulujen välisen, verkkotutkintoon tähtäävän ristiinopiskelun verkossa.

Kiinnostuitko verkkotutkinnoista? Ota yhteyttä työryhmän koordinaattoriin Marjo.Joshi@turkuamk.fi ja kerro ajatuksistasi.

Opiskelijoiden kokemuksia CampusOnlineen verkko-opintotarjonnasta

Tanja Piironen, Diakonia-ammattikorkeakoulu ja Katri Huovinen, Diakonia-ammattikorkeakoulu

Syksyllä 2018 pilotoitiin CampusOnline-portaali, jossa kaikki Suomen ammattikorkeakoulut voivat tarjota verkko-opintojaan muiden ammattikorkeakoulujen opiskelijoille. Opiskelijoille tämä tarkoittaa laajempaa verkko-opintotarjontaa ja mahdollisuutta sisällyttää opintoihin sellaisiakin sisältöjä, joita omassa ammattikorkeakoulussa ei ole tarjolla. CampusOnline-opintojaksolle osallistuneilta opiskelijoilta kerättiin lukuvuoden 2018–2019 aikana kootusti palautetta sekä portaalista, tarjonnasta että opintojaksosta, jolle he osallistuivat. Palautekyselyyn saatiin yhteensä 1487 vastausta (syksyllä 465 kpl ja keväällä 1022 kpl).

Opiskelijat suosittelisivat CampusOnline-opintoja kavereille

Lähes kaikki vastaajat kertoivat suosittelevansa CampusOnline-opintoja kavereilleen (syksyllä 99 % ja keväällä 98 %). Erityisesti opiskelijat arvostivat mahdollisuutta sisällyttää tutkintoon opintoja, joita ei omassa ammattikorkeakoulussa ole tarjolla. Mahdollisuus opiskella verkossa itsenäisesti toi vastaajien mukaan opiskeluun joustoa esimerkiksi valmistumisen kynnyksellä tai oman elämäntilanteen vaatiessa. Lisäksi suurin osa opiskelijoista koki, että heidän suorittamansa opintojaksot olivat sisällöllisesti ja toteutukseltaan laadukkaita. Eräs opiskelija kiteyttää CampusOnlinein hyödyllisyyden seuraavasti:

“Tämä on erittäin hyvä tapa saada kasaan kursseja, jos on jäänyt opinnoissa jälkeen tai on pakko saada kurssi kasaan, jotta valmistuu. Muutenkin on mielenkiintoista tutustua toisen ammattikorkeakoulun käytäntöihin ja olla osallisena ryhmässä, jonka toimipiste on eri puolella Suomea.”

Kysymykseen, mitä opintoja opiskelijat haluaisivat tulevaisuudessa opiskella CampusOnlineissa, he vastasivat tarvitsevansa eniten valinnaisia opintoja, mutta lähes yhtä paljon haluttiin syventäviä opintoja. Toki myös perusopintoja, kieliopintoja ja YAMK-opintoja toivottiin. Tarvetta on siis kaiken tasoille verkko-opinnoille. Opintojen sisällön osalta vastauksissa korostuivat yrittäjyyteen liittyvät opinnot, kuten johtaminen, markkinointi ja taloushallinto, mutta muuten kaikkien alojen opintoja toivottiin melko tasaisesti.

Palautteet CampusOnline-sivuston käytettävyydestä

Opiskelijat olivat yleisesti tyytyväisiä sivustoon ja sen toimivuuteen. Esimerkiksi keväällä lähes kaikki vastaajat (94 %) olivat sitä mieltä, että portaalin kautta oli helppo ilmoittautua opintojaksolle. Opiskelijat olivat pääosin sitä mieltä, että portaalin ulkoasu oli selkeä. Portaalista kritisoitiin jonkin verran siitä, ettei se kestänyt ilmoittautumisen yhteydessä tulevaa kävijäpiikkiä. Opiskelijat eivät päässeet ilmoittautumaan haluamilleen opintojaksolle, mikä harmitti heitä.

Pieni osa vastaajista piti CampusOnlinein hakutoimintoa vaikeakäyttöisenä, ja se sai useita mainintoja myös avoimissa palautteissa. Hakutoimintoa onkin kehitetty palautteiden perusteella koko ajan paremmin opiskelijaa palvelevaksi. CampusOnlineissa oleviin opintojaksokuvauksiin

Avoimessa palautteessaan osa opiskelijoista kiitti saamastaan ohjaavasta palautteesta, mutta aika moni myös toivoi, että olisi saanut enemmän palautetta opiskelustaan. Jotkut kokivat, että he olivat tehneet useita tehtäviä, mutta eivät saaneet välissä mitään palautetta, joten he eivät osanneet muuttaa tekemisessään mitään, eivätkä siten siis kokeneet kehittyvänsä.

Syksyn osalta suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että opintojaksolla oli mahdollisuus saada vertaispalautetta (74 %), mutta kevään vastaajista tätä mieltä oli enää noin puolet (53%). Myös ohjauksen ja palautteen oikea-aikaisuuteen ja saatavuuteen opiskelijat olivat jonkin verran tyytyväisempiä syksyllä (77 %) kuin keväällä (62 %). Lukuihin saattaa vaikuttaa se, että kaikki syksyn opintojaksojen opettajat olivat käyneet Laadukas verkkototeutus -valmennuksen, joten he olivat kiinnittäneet erityisesti huomiota laatuksiteereiden toteutumiseen opintojaksollaan.

Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että opintojaksolla oli mahdollisuus vuorovaikutukseen opettajan ja muiden opiskelijoiden kanssa (syksyllä noin 80 % ja keväällä noin 70 %). Jotkut opiskelijat kaipaivat avoimissa kommentteissaan lisää mahdollisuuksia esimerkiksi keskusteluihin, mutta osa taas toivoi mahdollisimman itsenäisiä toteutuksia, joilla voisi edetä täysin omaan tahtiin. Tällöin vuorovaikutusta lisäävien ryhmätöiden, vertaispalautteiden tai keskusteluiden järjestäminen on haastavaa. Opiskelijoilta tulee siis toive, että tarjolla olisi mahdollisimman monenlaisia toteutuksia. Tärkeää on, että opiskelija alusta asti tietää, millaiselle toteutukselle hän on ilmoittautumassa.

Ammattikorkeakoulujen yhteistä verkko-opintotarjontaa tarvitaan tulevaisuudessaakin

Ammattikorkeakoulujen yhteiselle opintotarjonnalle on opiskelijoiden puolesta ollut tilausta. Mahdollisuus opiskella toisten ammattikorkeakoulujen verkko-opintoja tuo tarvittavaa joustoa opiskeluun sekä antaa mahdollisuuden erilaisten sisältöjen opiskeluun. Mahdollisuus opiskella opintoja, joita ei omassa ammattikorkeakoulussa tarjota, on osaltaan monipuolistanut ja monimuotoistanut opiskeltavia sisältöjä ja suoritettuja tutkintoja. Useat opiskelijat kokevatkin, että CampusOnline-tarjonta on tuonut heidän opintoihinsa jotain, mitä he eivät muuten olisi voineet sisällyttää opintoihinsa. Tulevaisuudessa tulisi kiinnittää huomiota siihen, että opiskelijoille tarjotaan heidän kaipaamiaan laadukkaita sisältöjä kaikki alat ja erilaiset tarpeet huomioiden.

Yleisesti CampusOnlinessa tarjolla olleet opintojaksot koettiin sisällöltään erittäin laadukkaiksi. Yhteiseksi haasteeksi tulevaisuuteen jää se, miten ylläpidämme verkko-opintojaksojemme laatua ja haluammeko valvoa sitä. Nyt ammattikorkeakoulujen toimijat ovat itse vastuussa tarjottavasta sisällöstä. Laadun hallintaan on eAMK-hankkeessa kehitetty työkaluja, joita toivotaan hyödynnettävän jatkossakin. Opiskelijoiden palautteen perusteella onkin toivottavaa, että laadukasta ja sisällöltään monipuolista verkkotarjontaa olisi tarjolla yhteisesti myös tulevaisuudessa.

Haasteeksi tulevaisuuteen jää se, miten ylläpidämme verkko-opintojaksojemme laatua ja haluammeko valvoa sitä.

Digitaalinen opintotarjonta ja CampusOnline YAMK-opinnoissa

Mirva Pilli-Sihvola, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

eAMK-hankkeen käynnistyessä keväällä 2017 valtakunnallisessa Summersemester.fi-portaalin tarjonnassa oli vain kahdeksan YAMK opintojaksoa. Hankkeeseen perustettiin YAMK-työryhmä, joka otti tehtäväkseen edistää YAMK-verkkotarjonnan kehittymistä ja YAMK-näkökulman huomiointia hankkeessa. Työryhmään ilmoittautui jäseniä viidestä ammattikorkeakoulusta eri puolilta Suomea.

Potentiaalista kysyntää ja tarjontaa

YAMK-verkko-opintotarjonnan kartoitus paljasti, että Summersemester.fi-portaalin lisäksi verkossa toteutettuja ristiinopiskelumahdollisuuksia tarjosivat muutamat korkeakoulujen väliset verkostot jäsenilleen. EAMK-hankkeen profiloitokyselyllä kartoitettiin ammattikorkeakoulujen kiinnostusta profiloitua tietyn tyyppisten verkko-opintojaksojen tuottajaksi kansallisen verkoston sisällä. Kyselyn tulosten perusteella näytti siltä, että kiinnostusta YAMK-tarjonnan kehittämiseen on. Useat ammattikorkeakoulut nimesivät kiinnostavia profiloitua alueita sosiaali- ja terveysalalta sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta. Myös tekniikan ja liikenteen alat kiinnostivat. Valmista tarjontaa oli kyselyn perusteella jo olemassa yli 600 opintopisteen verran.

YAMK-opiskelijoille ja -alumneille toteutettu kysely avasi opiskelijoiden näkökulmaa verkko-opetukseen. Kyselyyn saatiin 295 vastausta, jotka kertoivat opintojen aikaisista verkko-opiskelumahdollisuuksista sekä verkko-opetusta ja YAMK-opintoja koskevista odotuksista. Vaikka 79 % vastanneista ilmoitti suorittaneensa tutkinto-opintojen aikana verkko-opintoja, ristiinopiskelu toisessa ammattikorkeakoulussa oli vähäistä. Suoritetut opinnot olivat tyyppillisesti johtamisosaamista kehittäviä opintoja. Verkko-opiskelua estivät sopivien opintojaksojen puute, rajattu osallistujamäärä, tietämättömyys verkko-opiskelumahdollisuuksista sekä se, että lähiopetus ja ryhmässä oppiminen koettiin keskeisiksi YAMK-opinnoissa.

YAMK-opintoja koskevat odotukset liittyivät YAMK-koulutusten lähtökohtiin ja tutkintojen tavoitteisiin, koulutuksen sisältöihin, koulutuksen toteuttamistapoihin sekä opettajan rooliin ja osaamiseen. YAMK-opintojen toivottiin selkeästi erottuvan perustutkinto-opinnoista ja huomioidan, että opiskelijat ovat jo oman alansa ammattilaisia. Yhteys työelämään täytyy olla tiivis ja sen tulee näkyä opinnoissa monin eri tavoin.

YAMK-tutkinnot ovat keino vastata nopeasti työelämän muutoksiin, joten koulutuksilta vaaditaan reagointikykyä. Sisältöjen osalta kehittämis- ja johtamisosaaminen kiinnostivat kyselyyn vastanneita. Erityisesti toivottiin johtamisosaamisen tarjonnan lisäämistä ja toteutustapojen monipuolistamista. Verkko-opintojen toteutusmuodoista eniten kiinnostivat nonstop -tyyliset sekä omaan tahtiin suoritettavat opinnot. Opinnoilta odotetaan laadukasta toteutusta niin sisältöjen kuin toteutustapojen suhteen. YAMK-opettajilla oletetaan olevan sekä tutkimusosaamista että käytännön kokemusta opetettavasta aihealueesta.

YAMK-OPINTOJEN TOIVOTTIIN SELKEÄSTI EROTTUVAN PERUSTUTKINTO-OPINNOISTA JA HUOMIOIVAN, ETTÄ OPISKELIJAT OVAT JO OMAN ALANSA AMMATTILAISIA.

Konkreettisia toimenpiteitä

Kyselyn tuloksia esiteltiin ja niiden pohjalta muodostettiin toimenpide-ehdotuksia YAMK-kehittäjille. Käytännön esimerkkejä verkko-opetukseen liittyvien haasteiden ratkomisesta esiteltiin eAMK-webinaarissa. eAMK-hankkeen digipedagogiseen valmennukseen houkuteltiin mukaan YAMK-opettajia, jotta saataisiin esimerkkejä monimuotoisista toteutustavoista ja tuettaisiin niiden kehittämistä. YAMK-opintojaksojen kysynnästä ja opiskelijoiden tarpeista viestitettiin ammattikorkeakouluille yhdessä CampusOnline-toimijoiden kanssa.

Työryhmässä muodostui näkemys, että sekä ristiinopiskelun että työelämäyhteistyön kannalta osaamistavoitteiden selkeä määrittely on avainasemassa. Jotta opiskelijat voivat sovittaa opintojaksoja osaksi opintojaan, heillä täytyy olla tiedossa omien opintojensa osaamistavoitteet sekä tarjolla olevien verkko-opintojen osaamistavoitteet. CampusOnline-opintojaksojen tarkastelu osoitti, että niistä on vaikea löytää EQF7-tason osaamiskuvauksia. Osaamistavoitteiden määrittelyllä on tärkeä rooli myös työn opinnollistamisessa, joka nähtiin yhtenä mahdollisuutena lisätä YAMK-opintojen työelämälähtöisyyttä ja tukea työn ja opintojen yhteensovittamista. Työryhmä organisoii pilotin, jossa käytännössä kokeillaan työn opinnollistamista YAMK-opinnoissa ja digitaalisten työvälineiden hyödyntämistä sen tukena. Tavoitteena on tunnistaa ja nostaa esiin haasteita sekä hyviä käytäntöjä ja laatia suosituksia työn opinnollistamisen tueksi YAMK-opinnoissa.

Kasvu käynnissä

Profilointikyselyn perusteella olisi voinut olettaa, että keväällä 2019 YAMK-verkko-opintotarjontaa CampusOnlinessa on runsasta ja erilaisia johtamis- ja esimiesopintoja, menetelmäopintoja, tekniikan ja liikenteen alan erikoisopintoja sekä sosiaali- ja terveysalan tutkinto-opintoja on tarjolla paljon. Käytännössä keväällä 2019 YAMK-opintojaksoja oli tarjolla 28 kpl (noin 140 op) painottuen monialaisiin opintoihin. Kasvua kevästä 2017 oli 250 %, vaikka potentiaalisesta tarjonnasta noin 20 % on realisoitunut. Tarjonta myös poikkeaa esitetyistä profiileista. Yhdeksän ammattikorkeakoulua (42,9 %) ei tarjonnut keväällä 2019 ollenkaan YAMK-opintoja CampusOnlinessa.

CampusOnline-opiskelijoilta kerätään palautetta jokaisen lukukauden jälkeen. Keväällä 2019 CampusOnlinen YAMK-opintojaksoille hyväksyttiin 851 opiskelijaa ja opintoja suoritti 199. Palautetta antoi 63 opiskelijaa 17 eri YAMK-opintojaksolta. Heitä oli motivoinut verkko-opiskelemaan erityisesti opintojen jouduttaminen. Toiseksi heitä motivoi se, että omasta ammattikorkeakoulusta

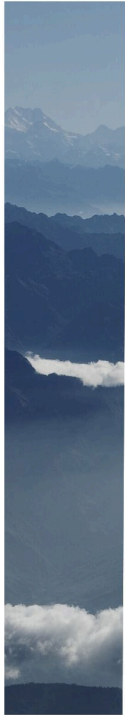
ei löytynyt sopivia opintoja. Palautteen mukaan opiskelijan kokemuksen kannalta on olennaista, että koko palveluprosessi opintoihin ilmoittautumisesta lähtien toimii sujuvasti. Suoritusten syntymistä edistää opintojakson aikainen palautteen saaminen, opiskelijoiden kysymyksiin vastaaminen ja arviointikriteerien selkeä kuvaaminen. Lisäksi vaatavuus on YAMK-opiskelijan näkökulmasta hyvä asia. Nonstop-toteutukset antavat mahdollisuuden suorittaa opintoja oman aikataulun mukaan, mutta toisaalta taas tiukkaan aikataulutetut opintojaksot auttavat pysymään rytmissä ja saamaan suorituksia valmiiksi.

Opintojaksojen toteutusta arvioivat kysymykset perustuivat eAMK-laatukriteeristöön. Palautteen perusteella laatukriteereistä parhaiten toteutuivat opintojakson aikataulun ilmoittaminen selkeästi (4,6/5), opintojakson arviointikriteerien ilmaiseminen (4,5/5) ja se, että opintojakson sisältö tuki osaamistavoitteen saavuttamista (4,5/5). Eniten parannettavaa oli teknisen tuen saatavuudessa (3,3) ja itsearvioinnin toteuttamisessa verkkoalustan työvälineitä käyttäen (3,4/5). Alle keskiarvon jäivät mahdollisuus erilaisten teknologioiden hyödyntämiseen ja vuorovaikutukseen opettajan kanssa, mahdollisuus toisilta oppimiseen ja kokemusten jakamiseen, oikea-aikaisen palautteen ja arvioinnin saaminen koko opintojakson ajan sekä arviointimenetelmien monipuolisuus. Opiskelijoiden arvio omasta panostuksesta sai keskiarvon 8,3/10.

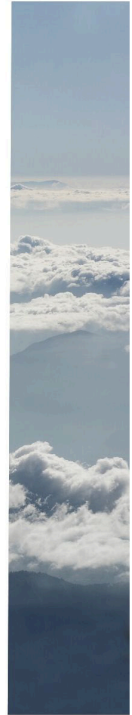
Työn opinnollistamista YAMK-opinnoissa ja digitaalisten ratkaisujen käyttöä opinnollistamisen ja työelämäyhteistyön tukena pilotoidaan syksyllä 2019. Pilottien kautta etsimme hyviä käytäntöjä ja tunnistamme kehittämisen kohteita – tavoitteena joustavien ja ketterien ratkaisujen luominen. Pilotointiin on saatu mukaan neljä keskenään hyvin erilaista opintojaksototeutusta. Pilotoinnin tuloksista raportoidaan keväällä 2020.

Yhdessä eteenpäin!

Yamk-tasoisten opintojaksojen osuus on ollut koko ajan nousussa kolminkertaistuen kesällä 2019 verrattuna edeltävään kesään. Syksyllä 2019 CampusOnline-tarjonnassa on 48 YAMK-opintojaksoa. Kasvu vuodesta 2017 ja myös lukukaudesta 2018-2019 on ollut merkittävää. eAMKin talouskartoitus osoittaa, että yhteistyö opintojakson tarjonnassa on kannattavaa, niin opintojaksojen tuottajille kuin tarjontaa hyödyntäville. Vapaaehtoisen profiloitumisen ja verkostomaisen yhteistyön kautta tarjontaa voitaisiin edelleen laajentaa ja saada osallistujia kaikille opintojaksoille - ja YAMK-opiskelijoille entistä enemmän ja monipuolisempia opiskelumahdollisuuksia ja yhtä opintojaksoa laajempia osaamiskokonaisuuksia. Hankkeen aikana aktivoitu kansallinen YAMK-verkosto luo hyvät edellytykset tälle.

CAMPUS
online.fi

Verkostoyhteistyö digitaalisen opintotarjonnan ja opintopalveluiden yhdyspinnassa - Yhdessä uutta luomassa

Mari Hämäläinen, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

CampusOnline.fi -portaalin kautta toteutettu uudenlainen digitaalinen verkko-opintotarjonta joustavoittaa ja monipuolistaa opintoja opiskelijan näkökulmasta. Samalla se tuo oman mielenkiintoisen mausteensa opiskelijahallintoon ja opetukseen, sillä yhteinen verkko-opintotarjonta edellyttää toimiakseen yhteistyötä eri ammattikorkeakoulujen toimijoiden kesken. Toiminnan sujuvuuden mahdollistaa CampusOnline-yhteyshenkilöiden valtakunnallinen CampusOnline-verkosto.

Virtuaalista verkostoitumista ympäri Suomen

Korkeakoulujen yhteistä digitaalista opintotarjontaa on ollut tarjolla kesästä 2016 lähtien summersemester.fi -portaalin kautta ammattikorkeakoulujen rehtoreiden allekirjoitettua sopimuksen ammattikorkeakoulujen yhteisestä kesälukukaudesta syksyllä 2015. Kaikki ammattikorkeakoulut eivät olleet mukana toiminnassa alusta asti. Kolme ensimmäistä vuotta opintotarjontaa oli vain kesällä. Vuonna 2018 tarjonta laajeni kesälukukaudelta ympärivuotiseksi eAMK-hankkeen myötä. Samalla portaalin nimi vaihtui summersemester.fi -portaalista Campusonline.fi -portaaliksi.

Campusonline.fi -portaalin verkko-opintotarjonnassa ovat mukana kaikki ammattikorkeakoulut, joten käytänteitä ja tapoja toimia on monia. Campusonline-yhteyshenkilöiden verkostolla onkin tärkeä rooli, sillä se jakaa tietoa oman korkeakoulun käytänteistä verkostolle ja päinvastoin.

Verkosto on toiminut vuodesta 2016 lähtien ja siihen kuuluu yli 20 CampusOnline-yhteyshenkilöä ympäri Suomen. Verkosto on mahdollistanut kollegoihin tutustumisen, ja samalla myös muiden ammattikorkeakoulujen toimintatavat ovat tulleet tutuiksi. Verkosto pitää yhteyttä säännöllisin Skype-tapaamisin, ja sen jäsenet ovat tavanneet kolmen vuoden aikana kaksi kertaa liveinä: vuonna 2018 Turussa ja vuonna 2019 Helsingissä.

Vaikka yhteyttä pidetään pääosin digitaalisesti, toimijoiden kesken vallitsee avoin ilmapiiiri. Campusonline-yhteyshenkilö, koulutussuunnittelija Sari Kinnaslampi Laurea-ammattikorkeakoulusta toteaa parhaaksi anniksi sen, että Yammerissa saa verkostolta nopeasti vastauksia, mikäli on jotain kysyttävää tai haluaa kartoittaa muiden toimijoiden mielipiteitä. Ristiinopiskelun organisoinnissa ja hallinnoinnissa kohdattuja haasteita voi rohkeasti tuoda esille. Kun haasteita ja toisaalta onnistumisia jaetaan avoimesti, hyvät käytänteet leviävät ammattikorkeakoulusta toiseen. ”Jaettu ilo on kaksinkertainen ilo, jaettu suru on puolikas suru.”

Epämukavuusalueen kautta flow-tilaan

Yhteisen digitaalisen opintotarjonnan hallinnointi pakottaa sekä opettajat että hallintohenkilöstön aluksi epämukavuusalueelle. Kun opiskelijat tulevat eri ammattikorkeakouluista, ohjausta ja neuvontaa tarvitaan paljon. Lisäksi on välttämätöntä sitoutua päivämääriin ja aikatauluihin, jotka annetaan oman korkeakoulun ulkopuolelta. Opintotarjonnan kokoamista ja hallinnointia ei

voi enää tehdä samalla tavalla kuin aikaisemmin.

Verkoston parhaita puolia onkin ollut positiivinen asenne muutoksia ja uudenlaisia toimintamalleja kohtaan. Olemme huomanneet, että ammattikorkeakouluissamme käytetään erilaisia järjestelmiä, joiden toiminnallisuudet ovat erilaisia. Myös opetuksen suunnittelun aikataulut vaihtelevat suuresti, ja työt on jaettu eri tavalla eri ammattikorkeakouluissa. Campusonline-verkoston kesken on yhdessä mietitty sopivat aikataulut ja toimintamallit, jotka parhaiten soveltuvat mahdollisimman monen ammattikorkeakoulun käytänteisiin. Kokeilujen ja kokemusten avulla on löydetty parhaat tavat toimia.

Sari Kinnaslampi kertoo verkostosta olleen hyötyä työssä:

”Antoisinta on ollut uusiin ihmisiin tutustuminen, yhteiset tapaamiset ja verkostomainen työskentely. Myös yhteisten markkinointi- ja tiedotusmateriaalien jakaminen on hyvä asia. Näin jokaisen ei tarvitse käyttää markkinoinnin suunnitteluun aikaa omassa korkeakoulussa”.

Korkeakoulujen yhteiselle digitaaliselle opintotarjonnalle näyttäisi olevan tarvetta jatkosakin. Opiskelijapalautteen perustella opiskelijat arvostavat mahdollisuutta opiskella verkossa muiden korkeakoulujen opintoja ja siten täydentää opintojaan monipuolisen tarjonnan avulla. Parhaimmillaan opiskelijan valmistuminen nopeutuu ja osaaminen laajenee CampusOnline-tarjonnan avulla. Yhteisessä digitaalisessa opintotarjonnassa on tulevaisuuden oppimisen ajatusta: Opiskele siellä missä sinulle parhaiten sopii!

Kuva 1.
CampusOnline-verkoston toimijoita live-tapaamisessa Helsingissä elokuussa 2019.

JAETTU ILO ON KAKSINKERTAINEN ILO, JAETTU SURU ON PUOLIKAS SURU.

eOpintopalvelut - tieto- ja neuvontapalvelut laajenevat verkkoon

Anitta Kääriäinen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kun yhä useampi opiskelija suorittaa opintojaan verkossa ja ristiinopiskelee, on helposti saavutettaville, yhdenmukaisille ja sähköisille tukipalveluille enenevässä määrin kysyntää. eAMK-hankkeessa kehitetään eOpintopalvelut-mallia, jonka tavoitteena on luoda opiskelijoille yhdenmukaisemmat tukipalvelut koko opiskeluprosessin läpi. Konseptityön tavoitteena oli tukea ristiinopiskelijan opintopolkua, ja sitä laajennettiin palvelemaan kaikkia korkeakoulun opiskelijoita.

eOpintopalveluista monimuotoisesti hyötyjä opiskelijoille ja korkeakouluille

Opiskelijapalvelujen tehtävänä on antaa opiskelijalle asiantuntevaa, paikansa pitävää ja oikea-aikaista tietoa opiskelijan asian päätöksenteon tueksi (Guttorm ym. 2017, 12). Kun opiskelijalla on jokin opintoihin liittyvä arjen ongelma, hän useimmiten ottaa ensimmäisenä yhteyttä korkeakoulunsa opiskelijapalveluihin. Asiointi tapahtuu perinteisesti joko käymällä toimistossa, puhelimitse tai lähettämällä sähköpostia.

Ammattikorkeakouluissa on kuitenkin paljon opiskelijoita, jotka suorittavat opintojaan verkossa. Näitä ovat esimerkiksi ristiinopiskelijat tai tutkinto-opiskelijat, jotka suorittavat tutkinnon kokonaan verkossa. Nämä eri paikkakunnilla opiskelevat opiskelijat tarvitsevat tukipalveluja, jotka ovat vaihtoehto fyysisille toimistopalveluille. eOpintopalvelut -malli helpottaa palveluiden saatavuutta, koska melkein kaikki tukipalvelut on mahdollista tarjota verkon kautta. Palvelumalli helpottaa palveluiden saatavuutta myös silloin, jos korkeakoululla on useita toimipisteitä.

eOpintopalvelut -malli tukee joustavaa ja jatkuvaa oppimista sujuvoittamalla opiskelijan oppimispolkua. Toisaalta mallissa luodaan korkeakoulun tukipalveluihin uusia, yhtenäisempiä toimintatapoja ja -prosesseja, minkä myötä tukipalvelut korkeakoulun sisällä yhtenäistyvät ja tehostuvat. eOpintopalvelut -mallin avulla voidaan sujuvoittaa myös opintohallinnon toimijoiden työtä ja keskinäistä organisoitumista. Koska eOpintopalveluja voidaan tuottaa etänä, se antaa opintopalvelujen henkilöstölle mahdollisuuden myös etätöihin.

Syksyllä 2019 toteutetun tukipalvelujen sähköistämistä koskevan kyselyn tuloksista selvisi, että *monissa ammattikorkeakouluissa on osittain toteutettu sähköisiä tukipalvelumalleja, mutta ne palvelevat pääsääntöisesti tutkinto-opiskelijoita.* Toisaalta useissa ammattikorkeakouluissa on käynnissä uusien tietojärjestelmien käyttöönottoprojekteja (mm. Peppi-järjestelmä) ja tämä syö resursseja muusta kehittämistyöstä. Halu ja tavoite on lisätä sähköisiä palveluita systemaattisesti koko ajan.

eOpintopalvelut -mallilla tavoitellaan tukipalvelukokonaisuutta

eAMK-verkoston toimijoiden kanssa käydyissä keskusteluissa on selvinnyt, että useissa amkeissa on jo erilaisia tukipalvelutoimintoja rakennettu verkkoon, esimerkiksi opiskelijapalveluiden chat-palvelu. eOpintopalvelut -mallilla tavoitellaan tukipalvelukokonaisuutta, jossa ammattikorkeakoulun verkkosivuille rakennetaan *yksi näkymä, joka kokoaa opiskelijan oman asiointipalve-*

Kuva 1.
Yhden luukun periaate.

lun, yhteydenotto palvelut ja informatiiviset palvelut.

1. Oma asiointipalvelu
  - Mahdollisuus asioida itsenäisesti eli opiskelijat saavat opintoihin liittyviä dokumentteja itsepalvelu -periaatteella. Esimerkiksi Peppi-oppijan työpöytä, esim. opintorekisteriote (Atomi)
  - Mukana myös kansallisia yhteisiä palveluja, kuten Koski-palvelun (omat opintoni) suoritus tietojen jakaminen esimerkiksi harjoittelu- tai työpaikkaa haettaessa
2. Vuorovaikutuksellinen palvelu (Service Desk) – sähköinen asiointi
  - Chat, yksi yhteinen
  - Ota yhteyttä, anna palautetta
  - Varaa etäneuvonta-aika opintopalveluihin
  - Tilaa opintosuoritusote ym. opintoihin liittyvä dokumentti
  - Peru opintoihin ilmoittautuminen (ei-tutkintokoulutukset)
  - Muut korkeakoulun tarjoamat sähköiset palvelut, esim. Peppi-järjestelmän kautta (hyväksiluku)
  - Käsittely- ja/tai opintomaksut, verkkomaksupalvelu ja/tai verkkokauppa
3. Informatiivinen palvelu opiskelijakohderyhmittäin
  - Ohjeet, oppaat, ohjausvideot, oppijan polun keskeiset tukipalvelut läpi opiskelun ajan (sisältäen mm. eAMK-hankeessa kehitetyn digistarttipaketin)
  - Vastaa opiskelijoiden usein kysytyihin kysymyksiin

Osa näistä yllä mainituista palveluista on kaikille avoimia, ja osaan opiskelija pääsee kirjautumalla korkeakoulun verkkotunnuksellaan. Palveluissa pyritään vähintään kaksisuuntaiseen vuorovaikutukseen, jossa opiskelija saa asian viereille esimerkiksi täyttämällä verkkosivuilla olevan sähköisen lomakkeen. Se minkä luonteisia palveluja on viime kädessä mahdollista toteuttaa kunkin korkeakoulun osalta, riippuu korkeakoulun jo olemassa olevista sähköisistä asiointipalveluista.

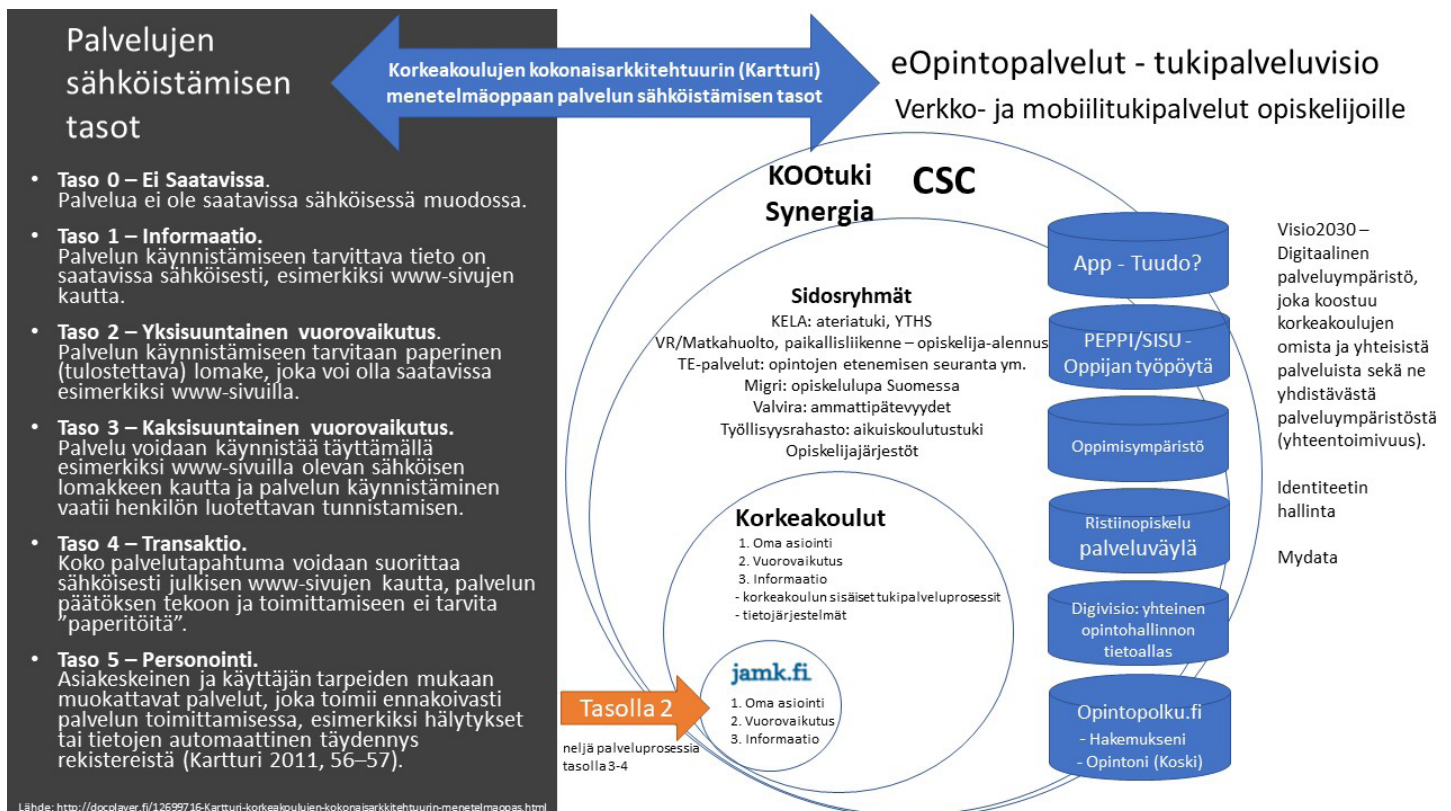
Opiskelu verkossa lisääntyy

Verkko-opiskelun lisääntyessä ohjauksen tarve kasvaa. Opiskelijoille on tarjottava niin sisällöllistä ohjausta (tutoropettajat, opintojen ohjaajat) kuin myös tieto- ja neuvontatyötä verkon kautta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tavoitteena on toteuttaa tutkinto-opiskelua ja jatkuvaa oppimista palveleva digitaalisten palvelujen kokonaisuus, joka koostuu korkeakoulun omista ja yhteisistä ratkaisuksista sekä niitä yhdistävästä palveluväylästä (Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle vision tiekartta 2019, 21).

Mielestäni ideaalitalanne olisi se, että ammattikorkeakoulut rakentaisivat eOpintopalvelujaan edellä esitetyn yhtenäisen rungon mukaisesti. Näin verkon tukipalvelut näyttäytyisivät eri ammattikorkeakoulujen opiskelijoille samanlaisilta, vaikkakin visuaalinen ilme ja toimintatavat -prosessit taustalla poikkeaisivatkin. Tämä helpottaisi myös OKM:n visio2030:n mukaista jatkokehitystyötä kohti digitaalisia palvelukokonaisuuksia.

eOpintopalvelut on pieni askel digitaalisten asiointipalvelujen suuntaan. Opiskelijan näkökulmasta se on kuitenkin aimo harppaus tukipalvelujen saavutettavuuden parantamiseen nykyiseen toimistossa asiointiin verrattuna.

Kuva 2.
eOpintopalvelut-visio.

Lähteet

Digikyvykkyys - digistarttipaketti. N.d. eAMK. Viitattu 8.5.2019. <https://www.eamk.fi/fi/digipe-dagogiikka/digikyvykkyys/>

Guttorm, T., Hakkarainen, T., Kolehmainen, A., Mäenpää, K., Peltola, S. & Ylönen, H. (toim.) 2017. Verkko-ohjaaja. Opas ohjaukseen sekä tieto- ja neuvontatyöhön verkossa. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 38. E-opas. Viitattu 20.3.2019. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-597-151-7>

Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle vision tiekartta. 2019. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 8.5.2019. https://minedu.fi/documents/1410845/12021888/Korkeakoulutus+ja+tutkimus+2030-luvulle+VISION+TIEKARTTA_V2.pdf/43792c1e-602a-4776-c3f9-91dd66ba9574

Oma Opintopolku. KOSKI-palvelu. Viitattu 3.10.2019. <https://opintopolku.fi/oma-opintopolku/Saavutettavuus>. N.d. Valtiovarainministeriö. Viitattu 8.5.2019. <https://vm.fi/saavutettavuusdirektiivi>

Yhteinen digitaalinen opintotarjonta - CampusOnline. eAMK-hanke. N.d. Viitattu 8.5.2019. <https://www.eamk.fi/fi/campusonline/>

Tutustu myös

- JAMK:n eOpintopalvelut -malliin: <https://youtu.be/vW29XxqjItc>
- eOpintopalvelut, prezi-esitys: <https://prezi.com/view/CgFjimE6DvNjVnACpR/>
- eOpintopalvelut – ideasta toteutukseen: <https://www.eamk.fi/fi/campusonline/eopintopalvelut/>

Elämä vie - CampusOnline mahdollistaa valmistumisen

Ella Eerolainen, CampusOnline-opiskelijälähteiläs

CampusOnline tarjoaa verkkokursseja eri ammattikorkeakouluista pitkin Suomea. Monipuoliset kurssivalikoimat, joita voi sisällyttää osaksi omaa ammattikorkeakoulututkintoa ja kerryttää opintopisteitä. Parasta minun mielestäni!

Vapaus tehdä töitä siellä, missä haluaa, ja silloin, kun haluaa. Sellaisissa olosuhteissa, jotka saavat inspiroitumaan ja motivoitumaan. Innostumaan niin paljon, että pääsee flow'hun, jossa saa huippuideoita, joilla yllättää itsensäkin. Sellaista opiskelu on parhaimmillaan, ja sellaisia hetkiä ovat minulle myös CampusOnline-opinnot mahdollistaneet.

Tutustuin CampusOnlineen ensin käytyäni kesäkursseja SummerSemesterin kautta. Halusin vauhdittaa opiskeluni etenemistä kesätyön ohessa, ja ilmoittauduin parille itseäni kiinnostavalle kurssille. Mikä kätevä tapa oppia uutta ja kerätä opintopisteitä kesällä!

CampusOnline oli todellinen pelastus minulle, kun päädyin haastavan päätöksen eteen. Olin hakenut paikkaa unelmakoulutukseeni ulkomaille, ja yllätyksekseni sainkin sen. Alusta asti oli selvää, että tahdon tarttua tilaisuuteen. Silloin minulla oli kuitenkin vielä vuoden amk-opinnot suorittamatta Turussa. En tahtonut jättää kesken niin pitkälle käymiäni amk-opintoja alalla, josta minulle varmasti tulee olemaan tulevaisuudessa hyötyä tavalla tai toisella. Tulin hankalan päätöksen eteen. Mitäs nyt? Juttelin tilanteesta opettajatuutorini kanssa, joka ehdotti loppujen kursien käymistä CampusOnlinen kautta. Innostuin kovasti ajatuksesta, tähän voisi onnistua! Pohdiskelun ja opintosuunnittelun jälkeen näytti vahvasti siltä, että CampusOnline mahdollistaa puuttuvien kurssien suorittamisen etäältä minulle sopivassa tahdissa.

Tutkin CampusOnline'in tarjontaa, ja huomasin sieltä löytyvän paljon mielenkiintoisia kursseja. Eipä aikaakaan, kun olin jo ilmoittautunut muutamalle kurssille, ja sain vahvistuksia kurssi-paikoista sähköpostiini. Tähän mennessä olen suorittanut yli 30 opintopistettä CampusOnlinesta, ja nyt syksyllä olen mukana Internet Business Models -kurssilla, joka on viimeinen kurssini ennen vuodenvaihteessa hämmäyttävää valmistumista.

3

■

DIGIPEDAGO- GINEN OSAA- MINEN JA VERKKO-OPE- TUKSEN LAATU

Verkko-opetuksen laatuksiteerit digipedagogisen osaamisen kehittämisessä

Mari Virtanen, Metropolia ammattikorkeakoulu

Verkko-opetuksen laatuksiteerit digipedagogisen osaamisen kehittämisessä

Digitaaliset teknologiat ovat tulleet korkeakouluopettajien- ja opiskelijoiden arkeen jo vuosia sitten. Opetusta on viety verkkoon, oppimislustoihin, sovelluksiin, virtuaalilaboratorioihin. (Virtanen 2016; Virtanen 2018). Työtä on tehty yksilölähtöisesti ja sillä hetkellä vallitsevalla osaamisella. Digitaaliset taidot, uusien teknologioiden haltuunotto ja niihin liittyvä pedagoginen kehittäminen ovat nousseet kaikkialla opetuksen keskiöön. Puhummekin digipedagogiikasta, jolla tarkoitetaan aihealueeseen liittyvän asiasisällön, pedagogisen opetusosaamisen ja teknologiaosaamisen sujuvaa, vaikuttavaa ja merkityksellistä yhdistämistä. Kyse on laajasta ilmiöstä, jonka tueksi ja haltuunottamiseksi opettajat tarvitsevat konkreettisia työvälineitä.

Digipedagogiikka oppimisen tukena

Digipedagogiikka on teknologian soveltavaa käyttöä oppimisen tukena, ei itsessään autuaaksi tekevä ilmiö. Digipedagogisen kehittämisen perusteet ovat syvällä pedagogisessa kehittämisessä ja suosittelenkin, että työ aloitetaan aina oppimisen näkökulmasta, pedagogisella käsikirjoittamisella ja oppimisprosessin vaiheittaisella aukikirjoittamisella. Tämän perusteella valitaan oppimista tukevat teknologiat ja digitaaliset välineet, mikäli se koetaan aiheelliseksi. Missään tapauksessa ei tule mennä teknologia, laite tai sovellus edellä, sillä niin etenemällä saadaan yleensä aikaan enemmän hämmennystä ja sekasortoa kuin tavoiteltuja hyötyjä. Samalla valitun teknologian merkitys oppimisprosessissa jää oppijalle epäselväksi eikä tue oppimisen prosessia toivotulla tavalla. Samalla nakerretaan teknologiatuetun opetuksen vaikuttavuutta ja sen valtavia mahdollisuuksia.

Digipedagoginen osaaminen ja laatuksiteerit

Digipedagoginen osaaminen on yhdistelmä pedagogista, teknologista ja sisällöllistä osaamista, jossa kaikkien osa-alueiden hallinta tulee olla riittävällä tasolla (Mishra & Koehler 2006). Digipedagogisen kehittämisen hyvänä apuvälineenä toimivat eAMK-hankkeen tuottamat verkko-opetuksen laatuksiteerit (2018). Vaikka kriteerit on kohdennettu erityisesti verkko-opetuksen kehittämiseen, ne soveltuvat hyvin myös läsnäoloon perustuvien menetelmien kehittämiseen ja opettajien digipedagogisen osaamisen arviointiin. Laatuksiteereissä on nostettu esiin 11 pääteemaa, joiden alla on noin 50 verkko-opetuksen laatuun keskittyvää kriteeriä. Ne painottavat laadukkaan verkko-opetuksen kannalta erityisesti seuraavien asioiden kehittämistä:

- osaamistavoitteiden saavuttaminen, oppimisprosessin tukeminen ja perusteltujen pedagogisten menetelmien ja ratkaisujen valinta,
- tehtävien, aineistojen ja sisältöjen ajantasaisuus, monipuolisuus, monimediaisuus ja saavutettavuus,
- ratkaisujen, alustojen, ohjelmistojen, laitteiden korkea ja vakaa käytettävyyys,
- oppimisen interaktiivisuus, mahdollisuus vuorovaikutukseen sekä opiskelijaryhmän,

Digipedagogisen kehittämisen perusteet ovat syvällä pedagogisessa kehittämisessä.

että opiskelijan ja opettajan välillä,

- jatkuva, oikea-aikainen oppimisen palaute ja sen suuri merkitys yksilön oppimiselle,
- oppimisen vaikuttavuus ja sen monipuolinen, jatkuva ja läpinäkyvä arviointi sekä
- oppija- & käyttäjälähtöinen kehittäminen.

Laatukriteerit soveltuvat käytettäväksi sekä itsearvioinnin että vertaisarvioinnin välineenä. Ne sopivat opettajalle itselleen muisti- ja tarkistuslistaksi, kollegoiden kesken kehittävän vertaispalautteeseen antamiseen kuin myös yhdeksi opiskelijoiden antaman palautteen välineeksi. Laatukriteerit ovat kokonaisuudessaan hyödynnettävissä eAMK-hankeen julkaisemana (eAMK 2018).

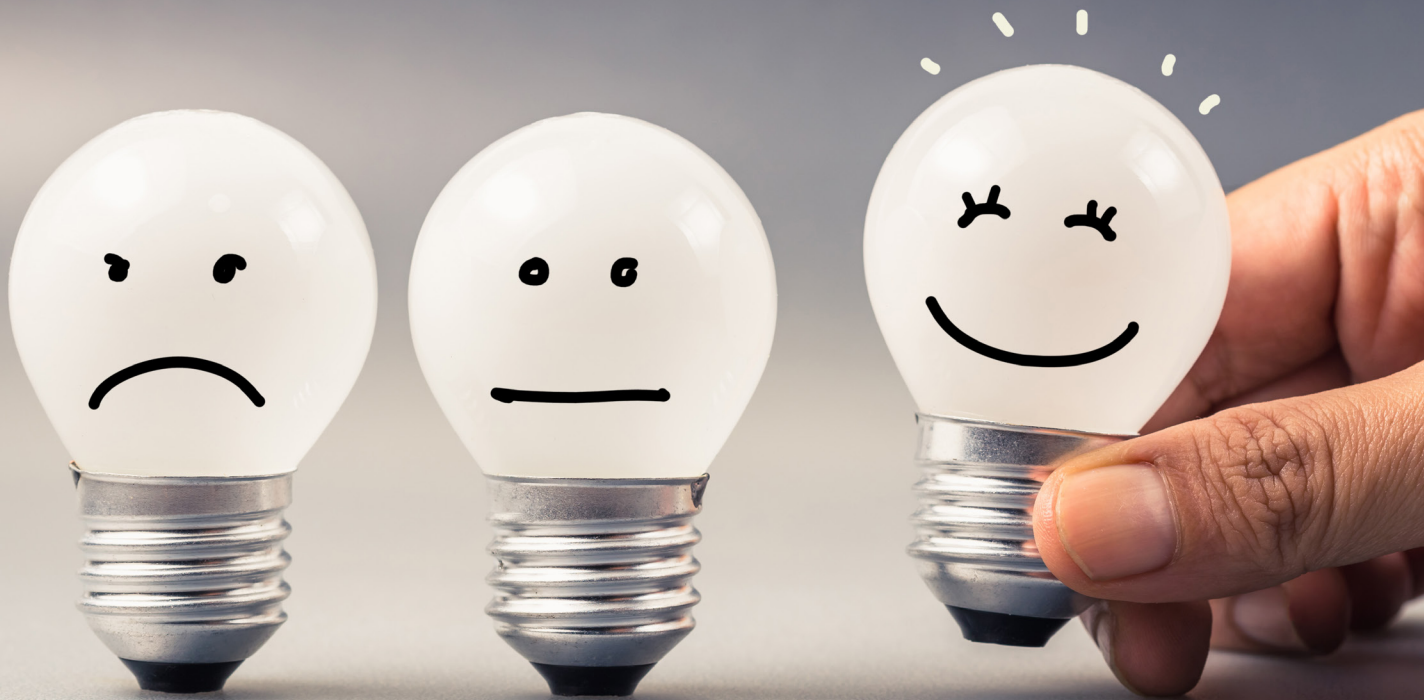
Laatukriteerit opettajien osaamisen kehittämisen tukena

Verkko-opetuksen laatukriteerit toimivat hyvin opettajien osaamisen kehittämisen apuvälineenä. Niiden avulla voidaan arvioida digipedagogisen osaamisen tasoa ja tarjota kehittymisen eri vaiheisiin tarvittavaa tukea. Digipedagogisen osaamisen kehittämisen näkökulmasta merkityksellisiä ovat hyödynnettävien teknologioiden monimuotoisuus, oppimisolustaratkaisut ja niiden soveltava kehittäminen, monimediainen oppimateriaali (videot, verkkokirjat, tekstit, kuvat, audiot), interaktiivisuutta tukevat ratkaisut, viestinnän kanavat sekä arvioinnin ja palautteen antamisen ja saamisen välineet ja ratkaisut. Näihin teemoihin myös Metropolia Ammattikorkeassa tarjotaan monipuolista koulutusta ja digipedagogisia valmennusohjelmia, mm. Minustako digiope? - perusteet digiopettamiseen, eAMK laatukriteereihin perustuva digipedagoginen valmennusohjelma, monipuoliset videotyöpajat, ajasta ja paikasta riippumatonta oppimista tukevien pilvipalveluiden käyttöopastus ja oppimisolustojen toiminnallisuuksien hyödyntämisen koulutukset.

Kehittämisen haasteet

Näin digipedagogina ja opetuksen tutkijana olen huomannut, että opetuksen digitalisointiin liittyvien mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja samalla siirtyminen kohti joustavampaa, avoimempaa, personoidumpaa, ajasta ja paikasta riippumattomampaa opetusta ja oppimista ei tapahdu helposti eikä nopeasti. Suurimman haasteen edessä painivat opettajat, jotka pitkään jatkuneiden resurssipaineiden alla yrittävät samaan aikaan opettaa sekä perinteisillä menetelmillä että tarjota uudenlaisia digitaalisia vaihtoehtoja. Tämän muutoksen aidoksi mahdollistamiseksi ja tueksi tarvitaan systemaattista koulutusta, lähitukea, kannustusta ja riittäviä resursseja: aikaa, rahaa, osaamista, motivaatiota, johdon vahvaa visiota tulevaisuuden koulutuksesta ja tukea sen saavuttamiseksi. Kokemani mukaan opettajat ovat sitoutunutta ja motivoitunutta väkeä, jotka pyrkivät pyyteettömästi mahdollistamaan opiskelijan parhaan oppimisen. He ovat halukkaita oman osaamisensa jatkuvaan kehittämiseen ja valmiita työskentelemään sen eteen, kunhan käytännön toteuttamiseen annetaan oikeanlaiset mahdollisuudet.

Digipedagogisen osaamisen kehittäminen ja kehittyminen asuvat arjen pienissä ketterissä kokeiluissa. Teknologian haltuunotto ja sen soveltava ja mielekäs käyttö on aikaa vievää ja sitä on helpompi hallita pieninä annoksina. Verkko-opetuksen laatukriteereitä voi hyödyntää, vaikka tema tai kriteeri kerrallaan, edeten tulevien vuosien aikana askel askeleelta eteenpäin. Uudenlais-

ten toimintatapojen, mallien ja menetelmien omaksuminen vaatii uuden opettelua, vaivannäköä ja positiivista asennetta. Digitaalisten ratkaisujen, laitteiden ja sovellusten käyttöönotto on suurimmaksi osaksi tahtoasia. Uuden kehittäminen on haasteiden ratkaisemista ja juuri siksi niin antoisaa.

Lähteet

eAMK. (2018). Verkkototeutusten laatukriteerit. <https://www.eamk.fi/fi/campusonline/laatukriteerit/>

Mishra, P. & Koehler, M.J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for integrating technology in teachers' knowledge. *Teachers College Record*, 108 (6), 1017–1054

Virtanen, M. (2016). Virtuaaliset oppimisympäristöt osana opetuksen digitalisaatiota. *Koultus ja oppiminen. AMK-lehti. UAS Journal*.

Virtanen, M. (2018). The development of ubiquitous 360° learning environment and its effects on students' satisfaction and histotechnological knowledge. *Universitas Ouluensis D1455. University of Oulu*.

Digistarttipaketti edistää opiskelijan digikyvykkyyttä

Anne Karhu, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Leena Mäkinen, Hämeen ammattikorkeakoulu, Emmi Tarvainen, Hämeen ammattikorkeakoulu

Ammattikorkeakouluissa osaamista rakennetaan verkostoissa ja opiskelussa hyödynnetään erilaisia sähköisiä ympäristöjä. Opiskelijoiden digikyvykkyuden edistämiseksi on jo useassa ammattikorkeakoulussa otettu käyttöön digistarttipaketti. Digistarttipaketilla tarkoitetaan opintojen alkuun sijoitettavaa kokonaisuutta, joka auttaa opiskelijoita ottamaan käyttöön ja hyödyntämään korkeakouluopiskelussa tarvittavia sähköisiä työvälineitä, ympäristöjä ja menettelyjä. Se sisältää ohjeita, harjoituksia ja mahdollisesti osaamismerkkejä. Digistarttipaketti sujuvoittaa opintojen alkua.

Digikyvykkyuden osa-alueet suunnittelun taustalla

Digikyvykkyuden määrittelyssä hyödynnettiin Digital Skills in Higher Education -viitekehystä (All Aboard 2019) ja digitaalisten pätevyysien Europass-itsearviointikehikkoa (European Union 2019). Niiden pohjalta tunnistettiin kuusi (6) digikyvykkyuden osa-alueita:

1. online-opiskelu ja -oppiminen,
2. välineet ja teknologiat,
3. identiteetti ja hyvinvointi,
4. viestintä ja yhteistyö,
5. tiedon hankinta, käyttö ja tuottaminen sekä
6. sisällöntuotanto.

Ammattikorkeakoulujen digistarttipaketit suunniteltiin kunkin organisaation tarpeisiin ja niiden sisällöissä sekä toteutustavoissa on jonkin verran eroja. Digikyvykkyuden osa-alueet painottuvat hieman eri tavoin eri digistarttipaketeissa.

Opiskelijan oppimisen polku alkaa digistarttipaketilla

Digistarttipaketti on hyvä suunnitella osaksi opiskelijan ohjauksen polkua ja kokonaisuutta. Se näyttäisi edellyttävän paljon yhteistyötä ammattikorkeakoulun sisällä eri toimijoiden välillä. Kehitystyöhön onkin hyvä ottaa mukaan heti alussa organisaation keskeiset tahot: orientaatiosta vastaavat ohjaajat, digityövälineiden opetuksesta vastaavat lehtorit, tutoropiskelijat ja tietohallinnon edustajat. On huomioitava, että digistarttipaketin käyttäjäryhminä voivat olla myös ylemmän amk-tutkinnon ja avoimen AMK:n opiskelijat.

Digistarttipakettien palautteissa vahvuudeksi nousi erityisesti se, että opiskelijat saivat digistarttipaketin käyttöönsä jo ennen opintojen alkua. Näin opiskelijoilla on mahdollisuus etukäteen tutustua mm. työvälineisiin ja tulevaan opiskeluryhmäänsä. Organisaatiossa on suunniteltava, miten aloitettavia opiskelijoita tiedotetaan digistarttipaketin käyttöönotosta. Erään opiskelijan kommentti: ” Sain hyvän käsityksen mitä opiskellessa digitaalisesti tulen tarvitsemaan. Ilman tätä kurssia olisin kyllä ollut hukassa...” - Opiskelija.

Digistarttipaketin muotoilussa huomioitavia näkökulmia

Digistarttipaketin rakentaminen sähköiseen oppimisympäristöön edellyttää monia valintoja. Oman korkeakoulun lähtökohtien perusteella on hyvä tarkastella edellä mainittujen digikyvykkyyden osa-alueiden painottamista. Tulee myös päättää, sisällytetäänkö digistarttipaketti osaksi opintoja ja jos, niin missä laajuudessa.

Digistarttipaketin laadun kehittämiseksi suositellaan hyödynnettävän [verkkototeutusten laatukriteereitä](#). Merkitykselliseksi pilottikorkeakouluissa nousi kysymys vuorovaikutteisudesta. Starttipaketti voidaan rakentaa lähes itseopiskeltavaksi ympäristöksi tai toisaalta erittäinkin vuorovaikutteiseksi alueeksi, jossa opiskelijat pääsevät keskustelemaan ja esittämään kysymyksiä. Lisäksi opiskelijan ohjeistusten rooli nousi merkittäväksi. Opiskelijoilla on oltava tietoa siitä, miten digistarttipakettia käytetään, miten siinä edetään ja mikä sen rooli on opintoihin orientoitumisessa, kuka antaa palautetta tehtävistä ja mistä opiskelija voi saada lisätietoa. Valitun oppimisolustan erilaisia automatisointityökaluja kannattaa myös hyödyntää, koska digistarttipakettia voi olla suorittamassa yhtä aikaa tuhansia opiskelijoita. Automatisoida voi esimerkiksi opiskelijoiden edistymisen seuranta, tehtävien tarkastusta, mahdollisten osaamismerkkien myöntämistä sekä viestien lähettämistä opiskelijoille suorituksen eri vaiheista. On sovitava, ketkä huolehtivat digistarttipaketin päivittämisestä.

MITEN DIGISTARTATAAN? -KYSELYTUNNIN (20.9.2019) TALLENTEESTA PÄÄSEE KUULEMAAN, MILLAISIA RATKAISUJA SISÄLTÖIHIN JA TOTEUTUKSEEN LIITTYEN PILOTTIKORKEAKOULUISSA ON TEHTY.

[HTTPS://YOUTU.BE/N7MAVJSPW0G](https://youtu.be/n7MAVJSPW0G)

Muistilista digistarttipaketin rakentajalle

1. Sitouta kaikki osapuolet ajoissa.
2. Suunnittele digistartti osaksi opiskelijan ohjauksen polkua ja kokonaisuutta.
3. Suunnittele opiskelijalähtöisesti.
4. Pohdi etukäteen, mikä on vuorovaikutteisyyden osuus digistartissa.
5. Hyödynnä tekemisessä verkko-opintojen laatukriteereitä.
6. Ota opiskelijat mukaan työskentelyyn.
7. Pohdi ajoissa, miten ja millaista palautetta opiskelija saa tehtävistä ja kuka sitä antaa.
8. Muista erityyppiset opiskelijat, myös vaihto-opiskelijat.
9. Kerro, mistä opiskelija saa avun eli kehen ottaa yhteyttä, jos jää epäselvää.
10. Hyödynnä valitun oppimisolustan automatisointityökaluja, sillä osallistujia on paljon.

Pilottikorkeakoulujen kehittämistyö jatkuu

Yhä useampi ammattikorkeakoulu on ottanut digistarttipaketin käyttöönsä. Kaiken kaikkiaan digistarttipakettien kehittämiseen osallistuneet korkeakoulut ovat erittäin tyytyväisiä kehittämissäytön tuloksiin. Pilotointivaiheessa tehtiin palautekyselyjä sekä opiskelijoille että ohjaajille digistarttipakettien sisällöistä, käytettävyydestä ja merkityksestä osana opiskelijan polkua. Kyselyt ovat antaneet positiivista ja rohkaisevaa palautetta ja kaikissa korkeakouluissa digistarttipaketti onkin vakiinnuttanut roolinsa osana opiskelijan ohjausta.

EAMKIN VERKKOSIVUILTA VOI KUUNNELLA PALAUTEKYSelyn TULOSSIIN KESKITTYVÄN WEBINAARITALLENTTEEN (1.11.2018).

[HTTPS://YOUTU.BE/F2MDUN2XM_W](https://youtu.be/F2MDUN2XM_W)

Opiskelijan digiohjauksen tarve jatkuu opintojen alkuvaiheen jälkeenkin. Siksi on varmistettava, että ne digikyvykkyyden osa-alueet, joihin ei panosteta digistarttipaketeissa, tulevat opintojen aikana huomioiduksi. Näihin osa-alueisiin saa vinkkiä syksyllä 2017 toteutetun, opiskelijoille suunnatun, digikyvykkyykselyn tuloksista, joita on raportoitu webinaaritallenteessa (26.3.2018) ja Marja Kopelin (2018) artikkelissa.

Hankkeen aikana tuotettuihin digistarttipaketteihin pääsee tutustumaan eAMKin verkkosivustolla.

Lähteet

All Aboard 2019. Begin your digital journey with a fresh approach to skills & confidence. Haettu 30.10.2019 osoitteesta <https://www.allaboardhe.ie/>

European Union. 2019. Europass. Digital competence. Haettu 30.10.2019 osoitteesta <https://europass.cedefop.europa.eu/resources/digital-competences>

Kopeli, M. 2018. Kysymys on huomisen digikyvykkyydestä. UAS Journal 3/2018. Saatavilla osoitteesta <https://uasjournal.fi/3-2018/huomisen-digikyvykkyyks/>

Joukkoistamalla sisältöä ja vuorovaikutusta opetukseen

Heidi Varpelaide, Satakunnan ammattikorkeakoulu

Joukkoistaminen (engl. crowdsourcing) opintojaksolla tarkoittaa sisällön tuottamista yhteistyössä ja innovatiivista vuorovaikutusta digitaalisilla alustoilla. Opiskelijat osallistuvat ongelmanratkaisuun ja ideointiin annetusta aiheesta, ja ratkaisut kootaan ja luokitellaan yhteiseen käyttöön. Joukkoistamisen menetelmin opintojaksolla tapahtuu ”joukko-oppimista” (engl. crowdlearning) määrittelystä aihepiiristä (Farasat ym 2017).

Verkko-opetukseen joukkoistaminen soveltuu hyvin, koska digitaaliset oppimisympäristöt mahdollistavat erilaisten digityövälineiden, pilvipalvelujen ja viestintäkanavien monipuolisen hyödyntämisen. Joukkoistamisen verkostoa voidaan laajentaa opiskelijoiden sidosryhmiin esimerkiksi työpaikoilla tai sosiaalisen median kanavilla.

Joukkoistamisen toteuttamistapoja

Joukkoistamista saattaa tapahtua opetustilanteissa siten, ettei sitä edes tunnisteta joukkoistamiseksi. Kun osallistujat viittaavat, äänestävät tai käyttävät vastaamiseen älypuhelimien ominaisuuksia, kyseessä on yksinkertainen joukkoistamistilanne, jossa osallistujia pyydetään vastaamaan kysymykseen tai ilmaisemaan mielipiteensä jostakin asiasta. Määrittelytavasta riippuen kyse on tällöin ennemminkin osallistamisesta kuin joukkoistamisesta.

Verkossa äänestys tai kysely voidaan järjestää erilaisilla digityökaluilla. Tilaisuuden vetäjä valitsee käytettävät työkalut ja luo joukkoistamisessa tarvittavat alustat ja linkit. Esimerkiksi webinaarin osallistuja kirjoittaa näkemyksiään viestiseinalle tai chattiin tai osallistuu tilaisuuden kulkuun tilaisuuden sosiaalisen median tunnuksia käyttäen. Joukkoistamalla saadut tulokset kootaan tilaisuuden aikana, ja ne kerrotaan osallistujille. Tämän jälkeen varataan aikaa keskusteluun ja asian mahdolliseen jatkotyöstämiseen. (Varpelaide 2019.)

Joukkoistamalla on mahdollista tuottaa yhteistä sisältöä valitusta aiheesta digitaaliselle alustalle. Kyseessä voi olla suljettu verkkoalusta, pilvipalvelu, sosiaalisen median sovellus tai jokin muu avoin ympäristö. Esimerkkinä sisällöntuotannon joukkoistamisesta mainitaan usein Wikipedia.

Joukkoistettu sisältö voi olla tekstiä, kuvia, videoita tai diaesityksiä, linkkikokoelmia tai virtuaalisia kirjanmerkkejä. Sisältöä voidaan luokitella ja merkitä ”tageilla”. Sisällön tuottamiseen liittyy usein keskustelualue ja mahdollisuus ”peukuttaa” tai pisteyttää sisältöä erilaisin digityövälinein.

Verkko-opintojaksolla joukkoistaminen etenee esimerkiksi seuraavasti (Varpelaide 2019):

1. lähtökohtana on jokin asia, josta halutaan saada lisää tietoa tai ongelma ja joka halutaan ratkaista
2. valitaan työskentelyyn sopiva digitaalinen alusta ja työvälineet
3. annetaan tehtävä osallistujille ja ohjeistetaan ilman johdattelua lopputuloksesta
4. osallistujat mahdollisesti jakavat tehtävää eteenpäin omille verkostoilleen
5. kootaan yhteen saavutettu informaatio
6. avataan foorumi keskusteluun ja kommentointiin
7. lopuksi annetaan palaute osallistujille

Kuva 1.
Joukkoistamisen tasoja (Varpe-
laide 2019).

Joukkoistamisen käyttötarkoituksia

Sisällöntuotantoon, ideointiin, luokitteluun ja kyselyiden tekemiseen on olemassa lukuisia erilaisia työvälineitä. Lisäksi joukkoistamisessa usein hyödynnetään verkkoalustoja ja sosiaalisen median kanavia. Taulukossa 1 on kuvattu joukkoistamisen mahdollisia käyttötarkoituksia:

<p>Sisällöntuotanto</p> <ul style="list-style-type: none"> yhteisen sisällön, kuten tekstin, kuvien ja esitysten tuottaminen digitaaliselle oppimisalustalle pilvipalvelujen, sosiaalisen median ja sisällönjakopalvelujen hyödyntäminen sisällön tuottamisessa ja jakamisessa chatit, virtuaaliset keskustelufoorumit ja sähköiset muistitaulut yhteisen sisällön muodostamisessa 	<p>Ongelmanratkaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> tuodaan jokin ongelma joukon ratkaistavaksi kehitetään ideoita, joita äänestetään ja peukutetaan eri vaihtoehtoja muodostetaan sanapilviä ja miellekarttoja avainkäsitteistä jaetaan ideoita ja keskustellaan niistä (chatit, virtuaaliset keskustelufoorumit, sähköiset muistitaulut)
<p>Luokittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> sisällön merkitseminen (tagit ja #-merkit) aineistojen järjestäminen linkkilistojen koostaminen 	<p>Kyselyt</p> <ul style="list-style-type: none"> kysytään mielipidettä testataan osaamista äänestetään vaihtoehtoista

Taulukko 1.
Joukkoistamisen käyttötarkoituksia (eAMK-hankkeen kotisivut 2019, Varpelaide 2019).

Käyttötarkoituksen mukaan kuhunkin tilanteeseen valitaan soveltuva digitaalinen työväline tai kanava. eAMK-hankkeessa onkin koottu lukuisia joukkoistamisen työkaluja, joita hankkeen yhteydessä on eri korkeakouluissa testattu, ja esimerkkejä niiden käytöstä (eAMK-hankkeen kotisivut 2019).

Verkostot joukkoistamisessa

Joukkoistamisessa hyödynnetään ammatillisia, työelämän ja sosiaalisen median verkostoja ja muita oppimisen ekosysteemejä, joita opettajat ja opiskelijat omilla tahoillaan muodostavat (Kuvio 2).

Kuva 2.

Joukkoistamisen verkostot (Varpelaide 2019).

Kun verkostoista muodostuu uusia verkostoja, osallistujamäärä on periaatteessa rajaton. Osallistujajoukon laajuus vaihtelee eri joukkoistamistilanteissa. Joukko voi olla kohdennettu tai ennalta määrittelemätön. Yleensä yksilöt ratkaisevat tehtävää toisistaan riippumatta, mutta opintojaksolla tämä on mahdollista toteuttaa myös ryhmissä.

Kun joukkoistamista laajennetaan osallistujien työ- ja muihin verkostoihin, opiskeluympäristö yhdistyy työelämän ekosysteemeihin. Joukkoistamista on eAMK-hankkeessa käytetty myös menetelmänä osaamistarpeiden ennakoinnissa ja OPS-suunnittelussa, jolloin tulevaisuustyöskentelyssä ovat olleet mukana työelämä, alumnit ja opiskelijat (Hakala 2019).

Eduskunnan tulevaisuusksauksessa 1/2018 joukkoistukselle on löydetty useita mahdollisuuksia yhteiskunnan eri alueilla. Katsauksen mukaan joukkoistuksella on suuri vaikutus mm. opetusaineiston ja palautteen keräämisessä. Julkisen opetuksen oppimateriaaleja voitaisiin tuot-

taa joukkoistuksen avulla ja hyödyntää digitaalisia joukkoistusalustoja ja tekoälyä. (Linturi ym. 2017.)

Joukkoistamisen hyödyt opetuksessa

Opintojaksolla joukkoistaminen lisää avointa vuorovaikutusta ja innovointia ja tuo uudenlaista sisältöä opintojakson aihepiiriin. Kun opintojaksoon sisällytetään joukkoistamisen toimintatapoja, opiskelija toimii opintojaksolla aktiivisena sisällön tuottajana yhdessä muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Sopivien työvälineiden avulla voidaan lyhyessäkin ajassa kartoittaa näkemyksiä ja ideoita suureltakin joukolta, luokitella asioita ja tuottaa uudenlaista sisältöä määrittelystä aihepiiristä.

Digitalisaation myötä syntyy uudentyyppisiä ammatteja ja työnkuvia, joissa joukkoistaminen on keskeisenä toimintamallina. Interaktiivisen oppimisympäristön ja verkostojen monipuolinen hyödyntäminen opintojaksoilla kehittää osallistujien vuorovaikutustaitoja ja digitaalisia valmiuksia - taitoja, joita tarvitaan tulevaisuuden työelämässä.

Lähteet

- eAMK-hankkeen verkkosivut. <https://www.eamk.fi/fi/tyoelamayhteisty/joukkoistaminen/>
- Farasat A., Nikolaev A., Miller S. & Gopalsamy R. 2017. Crowdlearning: Towards collaborative problem-posing at scale. Proceedings of the Fourth (2017) ACM Conference on Learning. PDF-julkaisu.
- Hakala, A. 2019 Joukkoistettu tulevaisuustyöskentely OPSin osaamisiin. Digipölytys-blogi. <https://www.eamk.fi/fi/digipolytys/joukkoistettu-tulevaisuustyoskentely-opsin-osaamisiin/>
- Linturi R & Kuusi O. Suomen sata uutta mahdollisuutta 2018-2037. Yhteiskunnan toimintamallit uudistava radikaali teknologia. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 1/2018. https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/tuvj_1+2018.pdf
- Varpelaide, H. 2019 Joukkoistamalla sisältöä verkko-opetukseen. Digipölytys-blogi. <https://www.eamk.fi/fi/digipolytys/joukkoistamalla-sisaltoa-verkko-opetukseen/>

Opettajien valmennuksesta tukea verkko-opetuksen laadun kehittämiseen

Jaana Kullaslahti, Hämeen ammattikorkeakoulu, Heli Thomander, Metropolia ammattikorkeakoulu, Outi Valkki, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

eAMK-hankkeessa haluttiin varmistaa CampusOnline.fi-tarjontaan tulevien opintojaksojen monipuolisuus ja laatu. Tätä varten koottiin eAMK-laatukriteeristö ja tarjottiin ammattikorkeakoulujen opettajille valmennusohjelma. Laatukriteeristön käyttö verkko-opintojaksojen kehittämistyössä sekä opetushenkilöstön valmennukset ovat palautteiden perusteella laajasti levinneet ammattikorkeakouluihin.

Valtakunnallisesta valmennuksesta laadukkaita verkkototeutuksia

Valtakunnallinen Laadukas verkkototeutus-valmennus toteutettiin vuoden 2018 aikana kahdesti. Kaikkiaan valmennukseen osallistui noin 160 opettajaa eri ammattikorkeakouluista. Ensimmäiseen valmennusohjelmaan keväällä 2018 osallistuneiden tuottamat noin 70 opintojaksoa tarjottiin syksyllä 2018 CampusOnline.fi-portaalissa. Syksyllä 2018 valmennettiin kuudenkymmenen opintojakson opettajat. Opiskelijapalautteet kertovat, että laatukriteerit ovat toteutuneet varsin hyvin verkko-opintojaksoilla.

Kummallakin valmennuskierroksella osallistujia oli enemmän kuin pystyttiin ottamaan mukaan. Valinta tapahtui opintojaksojen perusteella, ja tavoitteena oli saada mukaan AMK- ja YAMK-tasoisia opintojaksoja eri aloilta ja ammattikorkeakouluista. Erityisesti toivottiin ammattikorkeakoulujen tai työelämän kanssa yhteistyössä toteuttavia, englanninkielisiä, kansainvälisiä ulottuvuuksia tai sisällöllisesti ja pedagogisesti uutuusarvoa sisältäviä opintojaksoja.

Punaisena lankana laatukriteerien toteutus käytännössä

Valmennuksen tavoitteena oli se, että CampusOnline.fi-portaalissa opiskelijoille tarjottavat verkkototeutukset olisivat mahdollisimman hyviä laadultaan. Sisällöllisesti valmennus keskittyi siihen, mitä hankkeessa laaditut laatukriteerit tarkoittavat käytännössä erilaisilla toteutuksilla. Valmentajina toimivat kokeneet verkko-opettajat eri ammattikorkeakouluista. Valmennus koostui viidestä webinaarista, pienryhmien verkko-ohjauksesta, itse- ja vertaisarviointista sekä yhdestä lähitapaamisesta. Valmennus päättyi CampusOnline.fi-portaalissa tarjottujen verkko-opintojaksojen toteutuksen jälkeiseen päätöswebinaariin, jossa kuultiin alustavia tuloksia opiskelijapalautteista.

Valmennuksen ohjelma, webinaarit aineistoineen sekä käytetyt arviointityökalut ovat olleet avoimesti kaikkien saatavilla hankkeen sivustolla. Tämä on mahdollistanut sen, että ammattikorkeakoulut ovat voineet samanaikaisesti hyödyntää hankkeen tuotoksia omissa valmennuksissaan. Lisäksi tarjolla on ollut yhteinen LinkedIn-ryhmä 'Digipeda CampusOnline', jossa on voinut jakaa ajatuksia, vinkkejä ja kysymyksiä.

Vertaisista voimaa oman osaamisen kehittämiseen

Valmennuksessa osallistujia innosti halu kehittää omaa verkkopedagogista osaamistaan, omia opintojaksojaan sekä mahdollisuus jakaa omaa tai tiiminsä erityisosaamista valtakunnallisesti. Valmennuksesta saatujen palautteiden perusteella osallistujat kokivat hyödylliseksi vertais- ja itsearvioinnin, kokeneiden verkko-opettajien vinkit ja hyvien käytänteiden jakamisen muille. Hyödylliseksi he kokivat myös esimerkit laatukriteerien toteuttamisesta käytännössä sekä webinaaritallenteet, joihin voi palata myöhemmin. Yhteistyön eri ammattikorkeakoulujen välillä toivottiin jatkuvan valmennuksen, vertaisarvioinnin, osaamisen jakamisen sekä yhteistoteutusten muodossa.

Ammattikorkeakoulujen omat valmennukset laadun varmistajina

Yhteisten eAMK-hankkeen järjestämien valmennusten rinnalla ammattikorkeakouluissa aloitettiin omia laatukriteereihin pohjautuvia valmennuksia, joita toteutettiin esimerkiksi

- webinaarien ja työpajojen yhdistelmänä,
- työpajoina ja webinaaritallenteita hyödyntäen ja
- itseohjautuvaan arviointiin ja kehittämiseen suunnitellulla materiaalilla.

Laatukriteereihin tutustuminen on herättänyt opettajissa kiinnostusta oman verkko-opetuksensa laadun kehittämiseen sekä halun osallistua valmennusohjelmiin ammattikorkeakouluissa. Valmennusten haasteena on yhteisten työpajojen sovittaminen opettajien työpäiviin, joten aika-aulutus olisi tehtävä hyvissä ajoin ennen lukukauden alkua. Osa valmennuksesta voidaan toteuttaa esimerkiksi videoina, webinaaritallenteina tai parityöskentelyinä.

AMMATTIKORKEAKOULUT VOIVAT JATKOSSA HUOLEHTIA VERKKOTOTEUTUSTENSA TASOSTA JÄRJESTÄMÄLLÄ LAATUKRITEEREIHIN PERUSTUVAA VALMENNUSTA JA MYÖNTÄMÄLLÄ KEHITETTYJEN TOTEUTUSTEN PERUSTEELLA OSAAMISMERKKEJÄ OPETTAJILLE.

Korkeakoulujen (ammattikorkeakoulut ja yliopistot) kannattaa tehdä yhteistyötä jatkossakin verkko-opetuksen laadun varmistamiseksi laatukriteereitä päivittämällä, järjestämällä yhteisiä webinaareja osaamisen jakamiseksi ja hyödyntämällä LinkedIn-yhteisöä.

- Digipeda CampusOnline (LinkedIn-ryhmä, <https://www.linkedin.com/groups/8650214/>)
- Opettajien kokemuksia valmennusohjelmasta <https://www.eamk.fi/fi/digipolytys/verkostoitumispaivan-tuloksia/>
- Valmennuksessa mukana olleiden opettajien kokemuksia (videoita, https://www.youtube.com/playlist?list=PLzduyumbV5KVL3Mfa-xbbOsC40jjHO_b2)

Osaamismerkkien tunnettuus ja käyttö eivät ole vielä Suomessa huipputasolla.

eAMK osaamismerkkiperhe hankkeessa tuotetun osaamisen kuvaajana

Jaana Kullaslahti, Hämeen ammattikorkeakoulu ja Mari Varonen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Useissa ammattikorkeakouluissa osaamismerkkien avulla kuvataan ja osoitetaan opetuksessa tarvittavaa digipedagogista osaamista. Näiden avulla myös kehitetään osaamista, joka tukee korkeakoulujen strategisia tavoitteita. Samoin eAMK-hankkeessa laaditut osaamismerkit edistävät hankkeen tavoitteiden saavuttamista sekä tuovat esille hankkeen aikana kertynyttä osaamista. Hankkeen päätyttyä osaamismerkit ovat mukana olevien ammattikorkeakoulujen hyödynnettävissä.

eAMK-osaamismerkkiperhe

eAMK-osaamismerkkiperheeseen kuuluu syksyllä 2019 kuusi erilaista merkkiä, jotka ilmentävät hankkeessa kehitettyjä teemoja sekä hankkeen aikana kertynyttä osaamista. Merkit ovat syntyneet hankkeen edetessä ja teemojen kypsyessä.

Merkkiperheen ensimmäinen osaamismerkki syntyi CampusOnline-palvelun käyttöönoton myötä vuonna 2018. CampusOnline-osaajamerkki on suunnattu opettajille, jotka tarjoavat ja toteuttavat verkko-opintojaksoja eAMK-hankkeessa kehitetyssä CampusOnline-palvelussa. Pian tämän jälkeen oppimisanalytiikan ryhmä valmisteli aiheeseen liittyvän verkkokoulutuksen ja sen yhteydessä julkaistiin Oppimisanalytiikan osaajamerkki. Tätä merkkiä voi hakea kuka tahansa oppimisanalytiikkaan perehtynyt henkilö.

Digijohjauksen osaaja ja eOpintoneuvoja -merkkien kohderyhmänä ovat taas opiskelijoiden ohjaajat ja opintopalveluiden parissa työskentelevät henkilöt, jotka käyttävät erilaisia digitaalisia sovelluksia ohjaus- ja neuvontatyössään. Joukkoistaja-osaamismerkki syntyi työelämälähtöisen oppimisen ekosysteemit -teemaryhmässä. Tämän merkin hakijalta edellytetään joukkoistamisosaamista ja joukkoistamisen digitaalisten sovellusten hallintaa. eAMK-hankkeessa aktiivisesti toimineet ja kehittämistyönsä tuloksia avoimesti jakaneet henkilöt voivat hakea hanketoimijoille suunnattua eAMK-kehittäjämerkkiä.

Arviointi ja merkkien myöntäminen

Kaikki eAMK-hankkeen osaamismerkit myönnetään hakemuksen perusteella. Hakemuksia käsittelevät ja merkkejä myöntävät kuhunkin merkkiin valitut arvioijat, jotka ovat aiheen asiantuntijoita eri ammattikorkeakouluista. Suurin osa heistä on ollut mukana myös hankkeessa ja merkin suunnittelutyössä. Periaatteena on, että kutakin merkkihakemusta arvioi kaksi asiantuntijaa eri ammattikorkeakouluista kun merkin hakija.

Tarpeeksi laajan arvioijaryhmän kokoaminen on ollut haastavaa. Arviointityön on oletettu olevan kuormittavaa eikä arvioijaksi ole haluttu sitoutua. Tosiasiassa hakemusten vähäisyydestä ja saapuneiden hakemusten korkeatasoisuudesta johtuen arviointityö on ollut nopeaa ja työllistänyt vain vähän kuluneen vuoden aikana.

Kuva 1.
eAMK-osaamismerkkiperhe.

Erinomaisia merkkihakemuksia

eAMK-merkkejä suunniteltaessa linjattiin, etteivät hankkeen merkit ole ns. osallistumismerkkejä, vaan hakijan on esitettävä osaamisensa mm. itsearviointiraportin avulla. Merkkiperheen osaamismerkkien kriteerit ovat vaativia ja edellyttävät hakijalta kokemusta ja perehtyneisyyttä aiheeseen. Jo merkkien suunnitteluvaiheessa todettiin, että eAMK-merkkejä ei tulla myöntämään suuria määriä niiden haastavuudesta johtuen. Haluttiin saada aikaan tavoiteltavia osaamismerkkejä, joita merkin saaja arvostaa.

Hankkeen merkkejä on myönnetty syksystä 2018 alkaen. Hakemusten määrä on ollut maltillinen (myönnettyjä merkkejä 25 kappaletta 24.10.2019) ja tietyt merkit ovat osoittautuneet suosittumaksi kuin toiset. Eniten on haettu CampusOnline-osaajamerkkiä, jota on myönnetty 15 kappaletta (tilanne 24.10.2019). Toisena on hankkeen oma eAMK-kehittäjämerkki, jota on myönnetty 6 kappaletta (tilanne 24.10.2019). Merkkien suosioon vaikuttanee hanketoimijoiden oma innostus osaamismerkkejä kohtaan.

Merkkien myöntäjät ovat olleet yllättyneitä merkkihakemusten tasosta. Kaikki hakijat ovat perehtyneet aiheeseen ja lähettäneet erinomaisia hakemuksia. Vaativista kriteereistä huolimatta valtaosalle merkkiä hakeneista on myönnetty merkki arvioijien yksimielisen näkemyksen perusteella.

Osaamismerkki on tunnustus osaamisesta ja hyvästä työstä

Merkkien hakijat ovat kuvanneet hakuprosessia yksinkertaiseksi, sillä vaadittava osaaminen ja sen osoittamisen tavat on kuvattu selkeästi. Hakemukset ovat sisältäneet erilaista aineistoa kuten videoita, webinaaritalenteita, kuvia, vertais- ja itsearviointia sekä opiskelijapalautteiden analyysiä.

Oman osaamisen osoittaminen on kuin palapelin kokoamista siitä, mitä on tullut tehtyä ja mitä osia osaamiseen kuuluu sekä miten osaaminen näkyy käytännössä. Hakemukseen koottua laadukasta materiaalia voi edelleen hyödyntää muun muassa omissa portfolioissa sekä oman osaamisen esittämisessä omissa organisaatioissa. Haastatellut eAMK-merkkien saajat ovatkin kokeneet merkit arvokkaiksi ja uskovat hyödyntävänsä niitä jatkossa.

Osaamismerkkit on otettu halukkaasti vastaan, mikä ei ole yllätys isotöisten hakemusten jälkeen. Kaikki myönnetty eAMK-kehittäjämerkit (6/6) ja lähes kaikki CampusOnline-osaajamerkit (13/15) on tähän mennessä (24.10.2019) vastaanotettu, mikä on erittäin hyvä tulos. Yleensä osaamismerkkien vastaanottomäärät ovat huomattavasti matalammat.

eAMK-merkkien tulevaisuus

eAMK-hanke on onnistunut jo nyt jalkauttamaan hankkeessa kehittyjä toimintamalleja käytäntöön ja osaksi korkeakoulujen arkea. Mutta miten käy eAMK-osaamismerkkiperheelle hankkeen päätyttyä? Vain eAMK-kehittäjämerkki on täysin sidoksissa hankkeeseen, mutta muut merkit olisivat hyödynnettävissä korkeakouluissa ja korkeakoulu yhteistyössä myös jatkossa. Osa ammatikorkeakouluista onkin jo ottanut joitakin merkkejä oman merkkikokonaisuutensa osaksi.

Osaamismerkkien tunnettuus ja käyttö eivät ole vielä Suomessa huipputasolla. Tähän lienee monta syytä, muun muassa kielteiset mielikuvat pelimerkeistä sekä osaamismerkkien liittämisen vaikeus olemassa oleviin palveluihin kuten LinkedIniin. Haluttuja ja arvostettuja merkkejä tarvitaan, jotta merkkejä halutaan jatkossa käyttää portfolioissa ja näin ne tulevat tutummiksi myös rekrytoijille sekä työnantajille. eAMK-hankkeen merkit olisivat mitä parhain aihio tällaisten osaamismerkkien kehittämiselle.

Digipedagogiikan asiantuntijaverkostosta tukea arjen kehittämistyöhön

Merja Alanko-Turunen, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Jaana Kullaslahti, Hämeen ammattikorkeakoulu,
Heli Thomander, Metropolia ammattikorkeakoulu, Outi Valkki, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Digipedagogiikan asiantuntijaverkosto rakennettiin eAMK-hankkeessa tehdyn työn ja tulosten, kuten verkkototeutusten laatukriteerien, digipedagogisen valmennuksen ja osaamismerkkien, jatkuvuuden takaamiseksi. Jo verkoston luomisen alkumetreillä oli tärkeää mahdollistaa joustavasti kohtaamisia niin verkossa kuin kasvokkain. Asiantuntijaverkosto on ollut tärkeä kohtauspaikka osaamisen ja ideoiden jakamiseen verkko-opetuksen parissa työskentelevien kesken. Verkostoa on vahvistanut digipedagoginen valmennus webinaareineen ja pienryhmätyöskentelyineen, yhteistoiminnalliset verkkotyöpajat, DigiCEM-ristiinmentorointiohjelma sekä LinkedIn-ryhmät.

Verkoston ovet avoinna verkkopedagogiikan kehittäjille

Hankkeen alusta lähtien yhtenä toiminnan ydinajatuksena on ollut avoimuus ja dialogisuus. Tämä on mahdollistanut moniäänisyyden ja mukana olemisen kaikille halukkaille. Liikkuvan junaan on ollut mahdollista hypätä pitkin matkaa. Ammattikorkeakoulujen verkko-opetuksen kehittämisessä ja tukipalveluissa toimivat henkilöt ovatkin aktiivisesti osallistuneet hankkeen tapaamisiin ja toimenpiteisiin. Mukana on ollut niin sitoutuneita kehittäjiä, käytännön toimijoita kuin myös tarkkailijoita eri ammattikorkeakouluista. Heidän erilaiset toimintaympäristönsä ja toisistaan poikkeavat näkökulmat tuottavat verkoston toimintaa rikastuttavia näkemyksiä.

Osa toimijoista on ollut tuttuja jo vuosien varrelta ja osa uusia. Luottamusta on rakennettu erilaisin kokoontumisin niin lähitapaamisissa kuin verkossakin. Eri ammattikorkeakouluista tulleet toimijat ovat voineet liittyä Yammer-palveluun ja siellä oleviin toimiviin alikanaviin sekä samoin hankkeen LinkedIn-ryhmiin: Digipeda CampusOnline, Verkkotutkinnot – Online Degrees ja Oppimisanalytiikka oppimisen ja ohjauksen tukena. Jatkovasti päivittyvä eAMK-sivusto, webinaarit, säännölliset podcastit, Twitter- ja Facebook-tiedotus ja muu näkyvyys somekanavilla ovat mahdollistaneet toiminnan aktiivisen seurannan.

Toimintaa suurissa ja pienissä ryhmissä

Ensimmäinen verkostotapaaminen oli helmikuussa 2019, jolloin paikalle kokoontui noin kuusikymmentä henkilöä eri ammattikorkeakouluista. Osallistujille antoisinta oli keskustella kollegoiden kanssa, kuulla digipedavalmennuksesta ja osaamismerkeistä sekä jakaa hyviä käytänteitä. Palautteiden perusteella ideoitiin toukokuussa toteutettu toiminnallinen webinaari sekä syksyllä alkanut DigiCEM-ristiinmentorointi (Digital Cross-Expertise Mentoring). Kaikkia näitä tapaamisia pyrittiin fasilitoimaan siten, että osallistujilla olisi aikaa toistensa kohtaamiselle. Tapaamisiin valittiin teemoja, jotka olivat osallistujille merkityksellisiä.

Viisas verkostoituja antaa enemmän kuin ottaa

Verkostoituminen on auttanut ammattikorkeakoulujen digipedagogisen kehittämistyön parissa toimivia kehittämään toimintatapojaan ja arvioimaan niiden toimivuutta. Verkostot ovat tarjonneet paikkoja tiedon ja sosiaalisen tuen jakamiselle. Verkostoissa aktiivinen toimiminen on ollut myös tehokas tapa vaikuttaa kehittyviin toimintatapoihin. Moniin valtakunnallisiin verkostoihin kuuluvat digipedagogiset aktiivit ovat pystyneet keräämään ja jakamaan informaatiota sekä edistämään niin omia kuin muiden sidosryhmiensä tavoitteita. Viisas verkostoituja haluaa kuitenkin

Kuva 1.
Digipeda-asiantuntijoiden
verkostotapaaminen helmikuus-
sa 2019.

kin aina antaa enemmän kuin ottaa. Hän saa mielihyvää pystyessään tuottamaan toiselle jotain arvokasta.

Monet ovat todenneet kokevansa olevansa aika yksin digipedagogisessa kehittämistyössä, joten on ollut mukavaa päästä jakamaan niin tuskan kuin ilon hetkiä samanhenkisten kanssa. Muut ovat ymmärtäneet jo puolesta sanasta, mitä toinen on yrittänyt kertoa omista valmennuskokemuksistaan. Samalla on päässyt kuulemaan erilaisia näkökulmia yhteisestä teemasta ja verkosto toimii peilinä omille ajatuksille. Kohtaamiset ovat myös tarjonneet paikan suhteuttaa oman ammattikorkeakoulun käytäntöjä toisten ammattikorkeakoulujen toimintatapoihin. Parhaimmillaan yksittäisten henkilöiden kohtaamiset ovat luoneet sellaisia luottamuksellisia suhteita, että on voitu lähteä yhdessä opettamaan ja valmentamaan erilaisia oppijaryhmiä.

Verkostot elävät oman aikansa - kehittämisen kohteet ja tekijät vaihtuvat

Verkostojen rakentaminen on pitkäjänteistä työtä, jonka polttoaineena on hyvä olla aito mielenkiinto muihin ihmisiin ja heidän osaamiseensa erilaisissa toimintakulttuureissa. Tämän hankkeen verkostoilla yhteinen mielenkiinnon kohde on digitaalisuus korkeakouluopetuksessa ja sen kehittämistyössä. Tarvitaan innokas ydinjoukko sytyttämään kipinää kollegoissa ja viemään verkostotyötä eteenpäin. Olemme tiedostaneet, että osaamisen kehittäminen vaatii entistä enemmän yhteistyötä ja yhteiskehittämistä verkostomaisissa rakenteissa. Kokoonnumme asian äärelle uudelleen tammikuun 2020 tapaamisessa. Tulevaisuus osoittaa, miten tämä verkosto elää ja muokautuu uusien hankkeiden ja kehittämistehtävien myötä.

Taustamateriaalia

Kittilä, R. 2018. Vinkkejä verkostotyöhön. <https://www.soste.fi/blogikirjoitus/vinkeja-verkostotyohon/>

Mäki, A. & Mäki, K. 2017. Törmäyttämisestä uutta huippuosaamista. Metodina cross-expertise mentoring. Psycon Oy. <https://www.psycon.fi/blogi/tormayttamisesta-uutta-huippuosaamista>

Valtioneuvoston kanslia 2019. Verkostojohtamisen opas. Helsinki: Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2/2019. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161513/VNK_12_19_Verkostojohtamisen_opas.pdf

DIGIOHJAUK- SEN JA -VAL- MENNUKSEN MONET MUO- DOT

T E E M A 4

4

Yhteisöllisyyttä ja yksilöllisyyttä digiohjaukseen - kokemuksia digitaalisten sovellusten käytöstä digiohjauksessa

Milla Järvipetäjä, Turun ammattikorkeakoulu, Sanna Kukkasniemi, Karelia-ammattikorkeakoulu, Joni Ranta, Karelia-ammattikorkeakoulu

Artikkeli perustuu eAMK-hankkeessa keväällä 2019 tehtyyn sovelluskokeilukyselyyn, johon vastasi noin 45 ammattikorkeakoulun opettajaa tai ohjaajaa ja noin 115 opiskelijaa eri ammattikorkeakoulusta. Lainaukset ovat otteita kokeiluun vastanneiden opettajien vastauksista.

Kirjoittajien kokemuksen mukaan ohjaus vaikuttaa olevan tehokasta silloin, kun opiskelija on otollisessa tilanteessa rentoon, avoimeen keskusteluun ja vastaanottamaan annettuja vaihtoehtoja tai ohjeita. Opiskelijan itsensä valitsema aika ja sovellus tukisi tällöin parhaiten ohjaustilanteen onnistumista. Tämä luonnollisesti herättää ohjaajissa huolen siitä, pitääkö ohjaajan tuntea kaikki mahdolliset välineet ja niiden käyttötavat. Samaan hengenvetoon voi pohtia, mikä on organisaation valitsemien työkalujen vaatima panostus ja tuki sekä näiden soveltuvuus sekä ohjaajan että ohjattavan tarpeisiin.

Digitaalisten ohjaustyökalujen kehitys on nopeaa, mihin ammattikorkeakoulujen organisaatioina voi olla vaikea vastata. Erilaiset sovellukset voivat hiljalleen nousta lähes standardiksi nuorten opiskelijoiden arkiviestinnässä, ja sitten hävitä nopeasti uusien sovellusten ilmestyessä markkinoille. Ohjaajille – ja monille opiskelijoille – tämä näyttäytyy usein kaaoksena, jolloin poisoppimisen ja fokuoimisen taidot korostuvat.

Monet ja moninaiset tarpeet - monet ja moninaiset sovellukset

Erilaisten digitaalisten sovellusten avulla ohjataan opinnäytetöitä, harjoitteluita, projekteja sekä ryhmätapaamisia niin ammattiaineiden kuin tutoroinnin yhteydessä. Etäyhteyksiä tarvitaan monista syistä: toisinaan opiskelija asuu kaukana ja toivoo tutorkeskustelua etänä, pienryhmän voi olla kätevämpää tavata toisiaan “etäluokassa”, esim. Zoomissa, tai ammattikorkeakoulu on sitoutunut tarjoamaan koulutuksen verkkotutkintona, jolloin kaikki opetus tapahtuu verkossa.

”Osa opiskelijoista kokee Slackin kaltaisen ympäristön yhdistävän ja lisäävän yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta pienryhmässä. Tai ainakin pitävät yhteydenpitoa helppona.”

Ammattikorkeakoulun opintoihin kuuluu työelämävalmiuksien ja nykypäivän oppimiskäsitysten kannalta tärkeä pienryhmätyöskentely, joka nojautuu yhteisölliseen toimintatapaan. Yksilöiden ja ryhmien välinen vuorovaikutus ja oppimistilanteet ovat tärkeitä myös verkossa. Esimerkiksi Slackin ja WhatsAppin kaltaiset ympäristöt yhdistävät opiskelijoita. Ryhmäytymisen koetaan onnistuneen hyvin silloin, kun ryhmäläiset pääsevät muodostamaan, jakamaan ja arvioimaan ajatuksia, tekemisiä ja mielipiteitä nopeasti. Tämä näyttäytyy opettajille ja ohjaajille hyvänä yleisnäkymänä opiskelijoiden tilanteesta. Myös eri oppimistilanteiden yhteistoiminnallisuus paranee, kun sovellus sallii välittömän sanallisen tai videopalautteen.

"Ryhmän toiminta verkossa oli avoimempaa kuin live-tilanteessa. Tämän mahdollisti juurikin verkko-ohjauksen soveltuva sovellus."

"Opinto-ohjaajan ja opettajatuutorin näkökulmasta ryhmäytämisen välineenä Tuudo Tuutorointi tuo oivan mahdollisuuden korkeakoulun sisäiseen, suojattuun, nopeaan ja matalankynnyksen yhteydenpitoon opettajalta opiskelijoihin ja päinvastoin."

"Ryhmällä oma whatsapp ryhmä, jolla saavat kaikille viestiä nopeasti."

Yksilöohjauksen tarjoaminen verkossa saa opiskelijoilta kiitosta siitä, ettei opiskelijan tarvitse käyttää rahaa ja aikaa matkustamiseen. Opiskelijat kokevat saavansa vastaukset omiin kysymyksiinsä selkeästi, helposti ja nopeasti verkon välityksellä. Esimerkiksi ohjauksessa tarkasteltavan dokumentin läpikäyminen ja reflektointi on onnistunut hyvin, samoin kokemukset oppimisympäristön ohjaustapaamisista.

Mikäli käytettävä digiympäristö tarjoaa helpot ja luontevat yhteydenpitovälineet, on opiskelu ja ohjaus tehokkaampaa ja miellyttävämpää. Erityisesti tämä korostuu niissä koulutus- ja ohjaustilanteissa, jotka toteutetaan osittain tai kokonaan etänä. Kenenkään ei tarvitse olla saatavilla 24/7, vaikkakin tulevaisuuden ohjausbotit saattavat hyvinkin tarjota ohjausta tai neuvontapalveluja ympärivuorokautisesti.

Osallistujien taidot ja asenteet

On hyvä muistaa, ketä varten ohjaustyötä tai opetusta teemme. Nykyisten opiskelijoiden sanotaan olevan diginatiiveja ja siten käyttävän luonnollisesti digitaalisia välineitä elämänsä eri osa-alueilla. Silti opiskelijat ja opettajat tarvitsevat niin sekä teknistä että pedagogista tukea kuin aikaa perehtyä uuteen sovellukseen ja sen käyttömahdollisuuksiin. Verkostoissa jaetut vinkit ovat arvokkaita ja kannustavat ottamaan työvälineitä kokeiluun. Myös huonot kokemukset kuuluvat asiaan, joskin muiden kokemusten perusteella ei pitäisi vetää liian suoraan johtopäätöksiä.

Opettajan ja ohjaajan on joskus hyvä omata rohkeutta olla epävarma ja myöntää oma osaamattomuutensa uuden sovelluksen edessä. Asenne "opitaan yhdessä" innostaa opiskelijoitakin auttamaan ja selvittämään asioita itsenäisesti ja myös mahdollinen vastakkainasettelu poistuu.

Tarvittavan tuen saatavuus ja saavutettavuus

Ammattikorkeakoulut valitsevat ja tukevat osaa tarjolla olevista työvälineistä. Esimerkiksi Moodle, Optima, Collaborate, Zoom ja Teams ovat useissa korkeakouluissa organisaation suosittamia välineitä. Tämä auttaa opettajaa ja ohjaajaa valitsemaan tietyn toimivan työkalun ohjaustilanteeseen sekä tarjoaa jonkinlaisen tuen sen käyttöön – onhan se käytössä organisaatiossa joka tapauksessa. Tämän ei kuitenkaan tarvitse tarkoittaa, etteikö ohjaajalla tai opiskelijalla olisi mahdollisuutta kokeilla ja ottaa käyttöön paremmin yksilön tarpeita vastaavia työvälineitä. Ohjaajan ei kuitenkaan pidä olettaa tuntevan tai ottavan haltuun kaikkia mahdollisia välineitä – uteliaisuus ja kokeilunhalu voi kuitenkin edistää ohjauksen saavutettavuutta tai oikea-aikaisuutta.

Opettajat kuitenkin toivovat teknisen tuen lisäksi pedagogista tukea, ts. miten työkalua olisi luontevaa ja tehokasta käyttää nimenomaan opetuksessa.

Tarpeet digitaaliselle ohjaukselle

Ohjattavan tarpeet usein sanelevat paikan ja ajan ohjaukselle, etenkin tilanteissa, joissa asiat ovat eskaloituneet nopeasti tai äkillisesti ja tarvitaan nopeaa reagoitua. Uutena tekijänä on väline tai tapa, jolla ohjaus kulloinkin hoidetaan. Sovellukset voivat monissa tapauksissa tehostaa ohjausta ja parhaissa tapauksissa parantaa ohjauksen saavutettavuutta tai ylipäänsä mahdollistaa sen. Esimerkiksi Microsoft Teams, Slack tai Discord toimivat paremmin ryhmän sisäisenä ja ohjaajan tai opettajan välisenä keskustelukanavana kuin perinteinen sähköposti.

Opiskelijat tuntevat arvostavan nopeaa viestittelyä pienissäkin ongelmissa ja tämä näyttäytyy myös yhteisöllisyyden kasvuna. Lisäksi voidaan sanoa, että ohjauskin on tehokkaampaa, kun opiskelijoiden ei tarvitse odottaa ohjausta tarpeettoman kauan.

Ohjauksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden siirtyminen digitaalisiksi ei poista tarvetta kohdata reaali maailmassa. Digikohtaaminen nähdään luontevana ja käytännöllisenä ohjauksen tapana, joka tukee ohjaajan kokonaisvaltaista ohjaustyötä sekä helpottaa ja nopeuttaa työtä monella tavalla. Sähköiset välineet eivät kaikille opiskelijoille ole kuitenkaan se käyttökelpoisin viestintäväline, esimerkiksi silloin, kun heillä ei ole tarvittavaa osaamista tai laitteita. Toisaalta taas oppilaitoksen ja ohjaavien opettajien on taattava etäosallistuminen silloin, kun opiskelija on hakeutunut etä- tai monimuotokoulutukseen.

Tulevaisuuden työ, opetus ja ohjaus on muuttumassa yhä digitaalisemmaksi ja samalla vaatimukset saavutettavuudesta kasvavat. Tutkinto- ja työelämäkoulutettavien raja väljentyy jatkuvan oppimisen tullessa yhä tärkeämmäksi työelämätaidoksi. Tämä johtaa kurssitarjonnan monimuotoistumista, kun samaa opintojaksoa tarjotaan eri aikoihin, erilaisille oppijoille ja eri ekosysteemeissä tai ympäristöissä. Onkin hyvä huomioida, että erilaisten sovellusten kautta työelämän vaatimat työkalut tulevat käyttöön opiskelijoille.

OHJAUKSEN JA SIIHEN LIITTYVIEN TOIMENPITEIDEN SIIRTYMINEN DIGITAALISIKSI EI POISTA TARVETTA KOHDATA REAALIMAAILMASSA.

Opettajien ja ohjaajien vinkkejä:

- Ohjaajan kannattaa luoda pelisäännöt sovelluksen käyttöön
- Pelisääntöjen tulisi sisältää niin sisällöllisiä- kuin toimintatapaohjeita
- Sovelluksen tekniset ohjeet tulisi olla helposti saatavilla esim. videoina
- On hyvä kannustaa opiskelijoita vertaistukiryhmien perustamiseen esim. Tuudoon, WhatsAppiin tai Moodleen, jolloin esimerkiksi oppimistehtävien lukupiireissä tai kielten- ja lääkelaskujen preppauspiireissä opiskelijat saavat apua toisiltaan

Kohti huomisen digimentorointia korkeakoulutuksen ja työelämän yhdyspinnoilla

Irja Leppisaari, Centria ammattikorkeakoulu

Huomisen työntekijänä hyödynän osaamiseni kehittämisessä mentoroinnin uusia muotoja. Toimin osana laajaa globaalia oppimisen ekosysteemiä, jossa olen luonut itselleni kansainvälisen mentoriverkoston. En yritä etsiä yhtä täydellistä mentoria, vaan olen yhteydessä useiden ihmisen kanssa, joiden osaaminen ja persoona vastaavat erilaisiin tavoitteisiini. Mentoriverkostossani on konkareiden lisäksi vertaisia ja aloittelevia nuoria kollegoja sekä myös opiskelijoita, sillä mentorointia tapahtuu moneen suuntaan, jopa noviisilta konkarille. Käytännössä mentorointi on lyhytkestoista, ja sitä tapahtuu tarpeen vaatiessa. Mentorointi kulkee ketterästi mukana taskussani mentorointiappin ja muiden soveltuviin digivälineiden avulla. Välillä syntyy pitempiaikaisia kahdenvälisiä mentorointisuhteita, mutta useimmiten kyse on enemmän vertaismentoroinnista jossain teemaryhmässä tai pikamentoroinnista verkoston jäsenten kesken. Alumnina osallistun korkeakouluni mentorointiohjelmaan, jossa saan digitaalisen mentorointiympäristön kautta opiskelijoilta kutsuja kahdenväliseksi tai ryhmän mentoriksi. Oman tilanteeni mukaan katson, milloin voin lähteä mukaan, ja lisäksi olen käyettävissä pikamentorointiin valitsemiani aikoina. Mentorointi on monialaista, ja se tukee opiskelijoita työelämän ns. metataitojen oppimisessa. Ja itsekin opin uutta!

Tämä on kuvitteellinen kurkistus tulevaisuuden digimentorointiin (Leppisaari 2019a), jossa yhtenä suuntana ovat yhteisölliset ja verkostomaiset käytänteet digitaalisissa oppimis- ja toimintaympäristöissä (Irby ym., 2017; Yip & Kram, 2017, Ericson, 2014).

Digimentorointi on yhteistyötä, jossa kaksi tai useampi osapuoli haluaa kehittyä yhteisellä kiinnostuksen alueella ja jakaa osaamistaan digimenetelmiä ja -työkaluja hyödyntäen (Leppisaari ym., 2006). Sen onnistumiseen liittyy neljä tekijää: osaamistavoitteet ja sisältö, mentorointimallit ja -menetelmät, vuorovaikutus sekä digitalisaatio (Leppisaari, 2017; 2019b). Mentorointia voi tapahtua ryhmissä tai vertaisten kesken sekä ristiinmentorointina, jossa osapuolet tulevat eri korkeakouluista, organisaatioista ja aloilta. Mentorit voivat olla niin opiskelijoita, alumneja kuin työelämän edustajia. Mentoroinnin uudistuminen ympäröivästä ekosysteemin käytänteistä käsin (ks. Kemmis & Heikkinen, 2012) aktivoi korkeakoulujen ja työelämän yhteistyötä digimentoroinnin toimintamallien kehittämisessä ja samalla nostaa esiin tarpeen mentoroinnin laadunvarmistamiseen.

Digimentoroinnin laatukriteerit mentoroinnin kehittämisen tueksi

Digimentoroinnin laatukriteerien tavoitteena on tukea opiskelijoiden ja työntekijöiden tasa-vertaisia ja -laatuisia mahdollisuuksia digimentoroinnin hyödyntämiseen uusissa oppimisen ekosysteemeissä. Ne auttavat kouluttajia työelämäläheisen opiskelijamentoroinnin suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa, tukevat digimentoroinnin strategista kehittämistä korkeakouluissa sekä tarjoavat mm. mentorointipalvelujen ja -ohjelmien tuottajille ja mentorointia hyödyntäville yrityksille välineitä mentoroinnin uudistamiseen digitaalisissa työelämän toimintaympäristöissä.

Näiden kolmen näkökulman – opiskelijan, korkeakoulun ja työelämän – pohjalta muodostettiin eAMK-hankkeessa kolme laatukriteeristöä: opiskelijakortti, korkeakoulukortti ja työelämäkortti. Laatukortit tukevat mentoroinnin suunnittelua, toteutusta ja arviointia, ja niiden laatukritee-

reja voidaan käyttää tsekkauslistan tavoin reflektion tukena itsearvioinnissa, vertaisarvioinnissa ja yhteisöllisessä mentoroinnin kehittämisessä. Yhteistä laatukortille on, että laatua tarkastellaan, määritellään, tunnustetaan ja tehdään näkyväksi mentoroinnin onnistumiselle keskeisten tekijöiden eli tavoitteiden, toimintamallien, vuorovaikutuksen ja digitaalisuuden näkökulmasta (ks. Kuva 1).

Kuva 1.

Laadukkaan digimentoroinnin neljä pääteemaa.

Muodoltaan laatukortti on sähköinen arviointilomake), jossa kuhunkin pääteemaan sisältyy 5–8 arvioitavaa tai reflektoitavaa Likert-asteikollista väittämää ja muistiinpanoille avoin tila, johon voi kirjata huomioita, kommentteja ja kehittämisehdotuksia (ks. Kuva 2). Digimentoroinnin laatukriteerit ovat saatavilla suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Opiskelijan digimentoroinnin laatukriteerit opiskelijan näkökulmasta

1/3

Työkalu on tarkoitettu kouluttajien avuksi laadukkaiden digimentorointitoteutusten suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Onko järjestämämme digimentorointikoulutus (& erilaiset mentorointiprosessit/-ohjelmat) opiskelijan näkökulmasta laadukasta ja hyödyllistä? Tarkastelun kohteena on opiskelijamentorointi työelämän ja koulutuksen yhdyspinnoilla. Työkalua voivat erilaisiin mentorointitoteutuksiin osallistuvat opiskelijat tai ryhmät soveltaen käyttää myös itsearviointiin.

Arvioitava mentorointikoulutus/-ohjelma/-prosessi: _____

Kuva 2.

Ote Digimentoroinnin laatukriteerit opiskelijan näkökulmasta -laatukortista.

1. Opiskelijan digimentoroinnin TAVOITTEET	Arviointi	Huomioita
Valitse sopivin vaihtoehto: Ei toteudu lainkaan 0, Toteutuu hyvin heikosti 1, Toteutuu heikosti 2, Toteutuu kohtalaisesti 3, Toteutuu hyvin 4, Toteutuu erittäin hyvin 5, En osaa sanoa eos.		
a) Opiskelija tutustuu digimentorointiin jatkuvaa oppimista tukevana osaamisen kehittämisen menetelmänä.	0 1 2 3 4 5 eos □ □ □ □ □ □ □	
b) Opiskelija soveltaa mentoroinnin tietoperustaa mentorointitoiminnassaan.	0 1 2 3 4 5 eos □ □ □ □ □ □ □	
c) Tavoitteet tukevat generiisiä taitoja (esim.	0 1 2 3 4 5 eos	

Sähköisen arviointilomakkeen täyttämisen lisäksi ryhmä tai tiimi tai yhteisö voi käyttää Digitaalinen laatumatto -työkalua tavoitteidensa saavuttamisen ja kehittämistarpeidensa tarkastelussa. Työkalu on tarkoitettu avuksi yhteisölliseen reflektointiin, ja se soveltuu erilaisiin käyttöyhteyksiin tavoitteiden suunnittelun ja jatkuvan arvioinnin tueksi.

Digimentoroinnin laatukriteerit ja Digitaalinen laatumatto -työkalu ovat saatavilla eAMK-hankkeen verkkosivuilta: www.eamk.fi/fi/tyoelamayhteisty/digimentorointi/.

Pohdintaa

Mentorointiosaaminen on tulevaisuuden työelämätaito, jonka kehittymistä voidaan tukea eAMK-hankkeessa tuotetuilla laatukriteereillä. Ensimmäisten palautteiden mukaan kehitetyt laatukortit ovat luoneet kokonaiskuvaa digijalan laadukkaasta mentorointitoteutuksesta ja sen laatutekijöistä. Samalla ne ovat antaneet käytännön vinkkejä ja ideoita digimentoroinnin kehittämiseen. Laatukriteerit on suunnattu enemmän laadun reflektoinnin kuin kontrollon tukemiseen, ja niitä voidaan käyttää ajattelun, tunnistamisen, tiedostamisen, oivaltamisen ja kehittämisen apuna.

Laatukriteerien kehittämistyön tavoitteena on liittää digimentorointi systemaattisesti osaksi opiskelijan ohjaus- ja oppimispolkua koko opiskelun ajan. Samalla opiskelija saa valmiuksia ja välineitä hyödyntää mentorointia jatkuvassa uranaikaisen osaamisensa kehittämisessä. Jotta mentoroinnista voi tulla keino, jolla liikutaan ekosysteemimäisesti korkeakoulusta työelämään ja työelämästä korkeakouluun päin, tarvitaan korkeakoulun strategista valmiutta tunnistaa ja asemoida mentorointi osaksi tulevaisuuden taitoja ja jatkuvaa oppimista.

Lähteet

Ericson, T. (2014). Mentoring for Gen Xers. In *HBR Guide to Getting the Mentoring You Need* (pp. 143–149). Boston. Harvard Business Review Press.

Irby, B. J., Boswell, J., Abdelrahman, N., Lara-Aleco, R., & Tong, F. (2017). New horizon for mentoring research: Exploring the present and past to frame the future. In D. A. Clutterbuck, F. K. Kochan, L. G. Lunsford, N. Dominguez & J. Haddock-Millar (Eds.), *The SAGE Handbook of Mentoring*. (pp. 119–137). London: SAGE Publications Ltd.

Kemmis, S. & Heikkinen, H. (2012). Future perspectives: Peer-group mentoring and international practices for teacher development. In H. Heikkinen, H. Jokinen & P. Tynjälä (Eds.), *Peer-Group Mentoring for Teacher Development*. Milton Park: Routledge, 144–170.

Leppisaari, I. (2017). Exploring principles of successful eGroup mentoring on the interface of higher education and working life. In J. Dron & S. Mishra (Eds.), *Proceedings of E-Learn: World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education* (pp. 391-404). Vancouver, British Columbia, Canada: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). Retrieved October 29, 2019 from <https://www.learntechlib.org/p/181209/>.

Leppisaari, I. (2019a). Exploring emerging mentoring practices in new ecosystems of learning in Finland. In P. Kommers, T. Issa, P. Isaias & W. Hui (Eds.), *Proceedings of the 6th International Conference on Educational Technologies 2019 (ICEduTech 2019) Hong Kong 8-10 February, 2019* (pp. 97–108). IADIS International Association for Development of the Information Society. Retrieved November 20, 2019 from <http://www.iadisportal.org/digital-library/exploring-emerging-mentoring-practices-in-new-ecosystems-of-learning-in-finland#>.

Leppisaari, I. (2019b). eGroup mentoring – an evolving operational model in new ecosystems of tertiary learning. In K. Graziano (Ed.), *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (pp. 1196–1206). Las Vegas, NV, United States: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). Retrieved October 29, 2019 from <https://www.learntechlib.org/primary/p/207797/>.

Leppisaari, I., Vainio, L., Kleimola, R., Hartnell-Young, E., & Makino, Y. (2006). Comparing online mentoring cases in educational context in Finland, Australia and Japan. In *Proceedings of EMCC European Mentoring and Coaching Council Conference, November 1–3, 2006, Cologne, Germany*.

Yip, J. & Kram, K. E. (2017). Developmental networks: Enhancing the science and practice of mentoring. In D. A. Clutterbuck, F. K. Kochan, L. G. Lunsford, N. Dominguez & J. Haddock-Millar (Eds.), *The SAGE Handbook of Mentoring*. (pp. 88–104). London: SAGE Publications Ltd.

Mitä laajemmasta verkko-opintokokonaisuudesta tai verkkotutkinnosta on kysymys, sitä todennäköisemmin opiskelija kohtaa haasteellisia tilanteita.

Digitaalisen opinto-ohjauksen kehittäminen - opiskelijan ja ohjaajan näkökulma

Kati Mäenpää, Oulun ammattikorkeakoulu

Laadukkaan digiohjauksen moninainen tarve

Onnistunut opiskelu verkko-opinnoissa edellyttää paitsi korkeatasoista verkko-opetusta ja opiskelijan hyviä opiskelutaitoja, myös laadukasta verkossa tapahtuvaa tiedottamista, neuvontaa ja opintojen ohjausta. Uudenlaista ohjauksen tarvetta luovat digitalisoitumisen myötä *monimuotoistuneet oppimisympäristöt* ja *ohjauksen saavutettavuus*. Tämän vuoksi perinteiset aikaan ja paikkaan sidotut lähiohjaustilanteet eivät enää kohtaa tämän päivän monimuotoisia, yksilöllisiä ja kansainvälisiä opintojen ohjauksen tarpeita. Rinnalle on kehitettävä toteutukseltaan joustavia, tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäviä ja opiskelijan tarpeista katsoen oikea-aikaisesti saavutettavia opinto-ohjauspalveluita. Digitaalisten ohjauspalveluiden on oltava riittävästi saavutettavissa kaikkien, myös erilaisten oppijoiden tarpeille (esim. fyysiset tai terveydelliset rajoitteet, kieli) (Saavutettavuusvaatimukset 2019).

Vaikka opiskelua ohjaavaa tietoa on verkossa saatavilla paljon, tietoa on yleensä paljon ja se sijaitsee hajallaan, minkä vuoksi opiskelija aina löydä etsimäänsä tai osaa tulkita oikein löytämänsä tietoa ilman asiantuntevaa neuvontaa ja ohjausta (Guttorm ym. 2017). Etenkin opintojen alkuvaiheessa on tärkeää, että opiskelijalle on tarjolla riittävästi ohjausta ja mahdollisuus omaksua asioita myös itsenäisesti ja omaan tahtiin. Opiskelijan opiskelu- ja digikyvykkyyttä voidaan tukea esimerkiksi opintoihin orientoivien itseopiskelumateriaalien avulla. Ristiinopiskelun myötä opiskelijan tarvitseman informaation määrä luonnollisesti entisestään lisääntyy. Opiskelijat tarvitsevat entistä useammin ja pitkin opintojaan ohjausta ja neuvontaa, joka on löydettävissä helposti ja joustavasti verkon välityksellä, oikea-aikaisesti ja kaikille saavutettavasti.

Menestyksellinen verkko- ja monimuotoinen opiskelu edellyttää myös hyviä *oppimisen taitoja*. Erityisesti se edellyttää itsesääätelyä eli kykyä tiedostaa ja tunnistaa opiskelun ja oppimisen mukanaan tuomia haasteita ja taitoja mukauttaa omia opiskelustrategioita kunkin opiskeluvaiheen tai tilanteen mukaisesti (Järvenoja, Kurki, Järvelä, 2018). Verkko-opiskelun joustavuus ja itsenäisyys jättää opiskelijalle entistä enemmän itsenäistä vastuuta siitä, että hän tai ryhmä osaa hallita ja säädellä opiskelua ja oppimista opintojen edetessä (Broadbent, 2017). Opiskelijoiden on osattava tehdä valintoja ja päätöksiä, reflektoitava opittua, suunniteltava tehokasta ajankäyttöä ja arvioidava ja tarvittaessa kehitettävä opiskelukäytäntöitään. Itsesääätelytaitojen kehittymiseksi opiskelijat tarvitsevat ammattitaitoista ohjausta ja tukea kehittyäkseen oppimisessaan (Broadbent, 2017; Järvenoja, Kurki & Järvelä, 2018). Olennaista on siten myös valmius ja taito hakea tarvittaessa tukea opettajilta, ohjaajilta ja vertaisopiskelijoilta.

Tärkeän ohjaustarpeen luovat myös *opiskelijan hyvinvointi ja ammatillinen kasvu*. Opiskelu verkko-opinnoissa voi toisinaan tuntua kuormittavalta. Syinä ylikuormittumiselle voivat olla esimerkiksi liiallinen työmäärä, puutteelliset digitaidot, verkko-opintojen ”tunkeutuminen” älylaitteiden mukana vapaa-ajalle ja kotiin tai opiskeluajalle sattuva henkilökohtainen vaikea elämäntilanne. Opiskelija voi myös olla epävarma ja stressaantunut omasta ammatillisesta identiteetistään ja koulutukseen liittyvistä siirtymä- ja nivelvaiheista. Ohjaajan kanssa keskusteleminen voi lievittää opiskelijan ahdistusta ja näin vahvistaa hänen opiskelukyvykkyytään ja soveltuvuuttaan alan

ja ammatin tarpeisiin (Riley ym., 2019). Opintoihin sitoutuminen, mahdollisuudet vaikuttaa opintoihin, omien tavoitteiden saavuttaminen sekä yhteenkuuluvuuden tunne ovat yhteydessä opiskelun säilymiseen (Salmela-Aro & Read, 2017).

Mitä laajemmasta verkko-opintokokonaisuudesta tai verkkotutkinnosta on kysymys, sitä todennäköisemmin opiskelija kohtaa opiskeluprosessin aikana erilaisia oppimiseen, opiskelukäytänteisiin, ammatilliseen kehittymiseen tai omaan hyvinvointiin liittyviä haasteellisia tilanteita. Näistä selviytyäkseen hän tarvitsee joustavasti verkon kautta saavutettavaa, laadukasta ja oikea-aikaista, digitaalisesti toteutettua opintojen ohjausta. Näin sujuvoitetaan opintojen etenemistä ja opiskelijan menestymistä opinnoissa, ehkäistään keskeyttämiä sekä tuetaan opiskelijan hyvinvointia ja ammatillista urakehitystä.

Työvälineitä laadukkaan digiohjauksen toteuttamiseen

eAMK-hankkeessa kerättiin erilaisia tapoja soveltaa digiohjausta ja kehitettiin yhteisiä työvälineitä tukemaan laadukkaan digiohjauksen toteuttamista. Yksi tuotetuista työvälineistä on visuaalinen Digiohjauspolku, joka kuvaa kattavasti opiskelijan oppimisprosessissa olevia konkreettisia kohtia, joissa ohjauksen tarvetta yleensä ilmenee (amk-opintotarjonta, opetussuunnitelma ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, opiskelukyky, digikyvykyys, ammatillinen kasvu ja opiskelukäytänteet). Se tarjoaa runsaasti tarkentavaa tietoa eri aiheisältöihin, esimerkkejä digiohjauksen toteuttamisesta sekä eri ammattikorkeakouluissa yhteiskehittelyä tuotettua materiaalia kuvina, tekstinä ja videoina. Ohjaaja voi hyödyntää Digiohjauspolkua orientaatioperustana, tietolähteenä ja konkreettisenä työvälineenä opinto-ohjauksessa. Opiskelijaa se puolestaan auttaa hahmottamaan ja perehtymään siihen, millaista digiohjausta ammattikorkeakoulussa on saatavilla eri aiheisiin ja tilanteisiin.

Toinen konkreettinen digiohjauksen kehittämiseen tuotettu työväline on digiohjauksen laatukriteerit ja niihin liittyvä arviointityökalu, jotka auttavat opinto-ohjaajia sekä neuvonta- ja ohjauspalveluiden henkilöstöä arvioimaan, kehittämään ja parantamaan toteuttamaansa digiohjausta. Keskeisiä digiohjauksen laatukriteereitä ovat:

1. Digiohjauksen palvelukokonaisuuteen liittyvät kriteerit, jotka auttavat arvioimaan, tarjotaanko ammattikorkeakoulussa saavutettavasti yksiselitteistä tietoa opintopolun aikana tarjolla olevista ohjauspalveluista, niiden sisällöistä ja laadukkaasta toteuttamisesta.
2. Digiohjauksen prosessiin liittyvät laatukriteerit auttavat ohjaajaa arvioimaan, huomioidaanko digiohjauksessa ohjausprosessin vaihe, tarjotaanko ohjausta oikea-aikaisesti ja onko ohjaus riittävästi suunniteltua, valmisteltua ja saavutettavaa.
3. Digiohjaajan osaamiseen ja ohjauksen menetelmiin liittyvien kriteereiden avulla ohjaaja voi arvioida, ovatko digiohjauksen menetelmät ja välineet tarkoituksenmukaisia ja tukevatko ne ohjattavan tarpeista lähtevää ja ammattitaitoisesti toteutettua ohjausta.
4. Neljäs kriteeri auttaa arvioimaan digiohjauksen tietosuojaa, tietoturvaa, eettisyyttä.

eAMK-hankkeessa kokeiltujen ja luotujen digiohjauksen työvälineiden avulla autetaan kaikkien ammattikorkeakoulujen ohjaustoimijoita toteuttamaan laadukasta digiohjausta. Ne auttavat tukemaan entistä paremmin kaikkien ammattikorkeakoulujen opiskelijoita ja neuvonta- ja ohjauspalveluiden käyttäjiä ja vastaavat osaltaan korkeakoulujen opinto-ohjaukseen kohdistuviin haasteisiin.

Lähteet

Broadbent, J. (2017). Comparing online and blended learner's self-regulated learning strategies and academic performance. *The Internet and Higher Education*, 33, 24-32. doi:10.1016/j.iheduc.2017.01.004

Guttorm T., Hakkarainen T., Kolehmainen A., Mäenpää K., Peltola S., Ylönen H. (Eds.), (2017). *Verkko-ohjaaja. Opas ohjaukseen sekä tieto- ja neuvontatyöhön verkossa*. Oulun ammattikorkeakoulu. URN:ISBN:978-951-597-151-7

Järvenoja, H., Kurki, K., Järvelä, S. 2018. *Motivoidutaan yhdessä. Teoksessa Motivaatio ja oppiminen*. (toim. Salmela-Aro, K.) PS-Kustannus. Jyväskylä.

Riley, J., Collins, D. & Collins, J. 2019. Nursing students' commitment and mediating effect of stress. *Nurse Education Today*, 76, 172-177. doi:10.1016/j.nedt.2019.01.018

Salmela-Aro, K. & Read, S. 2017. Study engagement and burnout profiles among Finnish higher education students. *Burnout Research* 7, 21–28. doi.org/10.1016/j.burn.2017.11.001

Saavutettavuusvaatimukset 2019. Saavutettavuuden valvonnan yksikkö. Hakupäivä 9.10.2019. <https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/lait-ja-standardit/>

Oppimisanalytiikan mahdollisuudet ja käyttö ohjauksen työvälineenä

Jukka Kurttila, Oulun ammattikorkeakoulu

Oppimisanalytiikka on yksi tämän hetken kiinnostavimmista koulutuksen, opetuksen ja oppimisen ilmiöistä kansallisesti ja kansainvälisesti. eAMK-hankkeessa tarkastelun kohteena on ollut laadukas digiohjaus ja keinot hyödyntää oppimisanalytiikkaa ohjaustyössä.

Oppimisanalytiikka keskittyy eAMK-hankkeessa oppimisprosessissa syntyvän tiedon keräämiseen, käsittelyyn ja hyödyntämiseen oikea-aikaisessa ohjauksessa ja interventiossa. Se kerää tietoa esimerkiksi opiskelijan tekemisistä ja etenemisestä opintojaksolla, jotta opettaja ja ohjaaja pystyvät oikea-aikaiseen ohjaukseen ja opiskelijalle syntyy paras mahdollinen oppimiskokemus ja kuva omien opintojen etenemisestä. Tältä pohjalta oppimisanalytiikan käsite kiteytettiin yhteen lauseeseen:

"Oppimisanalytiikka hyödyntää oppimisprosessista syntyviä tietoja opetuksen ja ohjauksen kehittämiseksi sekä oppimisen tueksi." (eAMK, 2019a)

Oppimisanalytiikan mahdollisuuksia on lähdetty ottamaan haltuun Oulun ammattikorkeakoulussa (Oamk), ja saman tyylisiä kokeiluja on tehty myös muissa ammattikorkeakouluissa. Oamkissa digiohjauksen kehittämistyötä on tehty jo useita vuosia eri hankkeissa, ja tältä pohjalta on ollut hyvin luonnollista jatkaa kehittämistyötä yhdistämällä digiohjaus ja oppimisanalytiikka.

Oppimisanalytiikkatyöpajoilla yhteistä ymmärrystä rakentamassa

Kevään 2018 aikana pidettiin Oamkissa useita oppimisanalytiikan työpajoja, joiden tavoitteena oli muodostaa yhteinen käsitys ja ymmärrys oppimisanalytiikasta yleisellä tasolla ja miten oppimisanalytiikka voisi tulevaisuudessa auttaa ohjaustyössä. Mukana oli opinto-ohjaajia, opettajatutoreita, opettajia sekä digimentoreita eli opettajia, jotka toimivat digipedagogisena tukena omille kollegoilleen. Työpajat järjestettiin yhteistyössä Oamkin eAMK-toimijoiden ja eKampuksen kesken.

Työpajojen tulosten mukaan oppimisanalytiikka oli jo jossain määrin käytössä ja sitä hyödynnettiin Oamkissa mm. opintojen etenemisen, materiaalien käytön ja opiskelijoiden ajankäytön seurantaan Moodle-oppimisympäristössä. Eniten keskustelua käytiin tiedon visualisoinnista, ajan- tai tilaisesta ja oikea-aikaisesta tiedosta sekä tietosuojasta ja tiedon tulkinnasta.

- **Tiedon visualisoinnin** tärkeys ei tullut yllätyksenä. Opettajat toivoivat näkymää, jossa tieto on visualisoitu selkeästi. Yhdessä näkymässä pitäisi olla tieto, miten opintojakso etenee opiskelijoilla, kuka mahdollisesti tarvitsee apua ja ohjausta tai kuka ei ole vielä edes päässyt alkuun. Myös tieto, jota hyödynnetään opintojakson jälkeen opettamisen ja ohjaamisen kehittämiseksi, tulisi koota selkeäksi näkymäksi. Tämä tieto auttaisi paremmin ymmärtämään ja optimoimaan oppimista.
- **Ajantasaisen ja oikea-aikaisen tiedon** osalta opettajat ja ohjaajat totesivat, että monenlaista tietoa on kyllä saatavissa, mutta se on hajallaan esim. oppilasrekisterissä,

jakson aikainen oppimisprosessi ja osasuoritukset. Tämä tieto olisi hyvä koota yhteen näkymään. Samalla todettiin, että pelkästään 55 opintopistekertymien seuraaminen on tietyllä lailla vanhaa tietoa. Tämä tieto ei tue oikea-aikaista puuttumista ja interventiota, jota oppimisanalytiikalla halutaan kehittää.

- **Tietosuojaan ja tiedon tulkintaan** liittyvät kysymykset nähtiin myös tärkeiksi. Tietosuojakysymykset tulee huomioida esimerkiksi oppimisanalytiikan työkalujen käyttöönoton yhteydessä, vaikka tarkoituksena aina onkin edistää opiskelijoiden etuja. Yleinen tietosuoja-asetus (GDPR) oli ajankohtainen asia keväällä 2018, koska sitä alettiin soveltaa toukokuun lopussa 2018. Tiedon tulkinnan osalta esimerkiksi liian pitkälle viety automaattinen tiedon käsittely ja profilointi nähtiin arveluttavana.

Näistä lähtökohdista lähdettiin Oamkissa viemään eteenpäin oppimisanalytiikan käyttöä CampusOnline opintojaksoilla. Myös muita yksittäisiä mielenkiintoisia oppimisanalytiikkaan liittyviä asioita nousi esiin, kuten ennustettavuus ja proaktiivisuus. Näitä on viety eteenpäin muissa oppimisanalytiikan hankkeissa.

Opintojaksojen muotoilua Moodle-työpajoissa

Kehittämisteemojen pohjalta lähdettiin Oamkissa suunnittelemaan Moodle-työpajoja, joissa opettajia tuettaisiin opintojaksojen pedagogisessa muotoilussa (eAMK, 2019b). Työpajojen teemoiksi otettiin mukaan eAMK-hankkeessa laaditut verkkototeutusten laatukriteerit (eAMK, 2019b) sekä oppimisanalytiikkatyöpajoissa nousseita asioita. Työpajoihin osallistui opettajia, jotka olivat viemässä opintojaksoja CampusOnlineen, ja he pääsivät tuetusti muotoilemaan opintojaksoja uusiksi. Opintojaksojen uudelleen muotoilussa parannettiin opintojaksototeutusten oppimiskokemusta esim. siten, että opiskelijalle syntyy selkeä ”etenemispolku” ja oman edistymisen hahmottaa paremmin. Tavoitteeksi otettiin myös opettajan ja ohjaajan näkökulmasta opiskelijoiden opiskelun etenemisen parempi seuraaminen.

Oppimisanalytiikan laajempi tarkastelu ohjauksen näkökulmasta

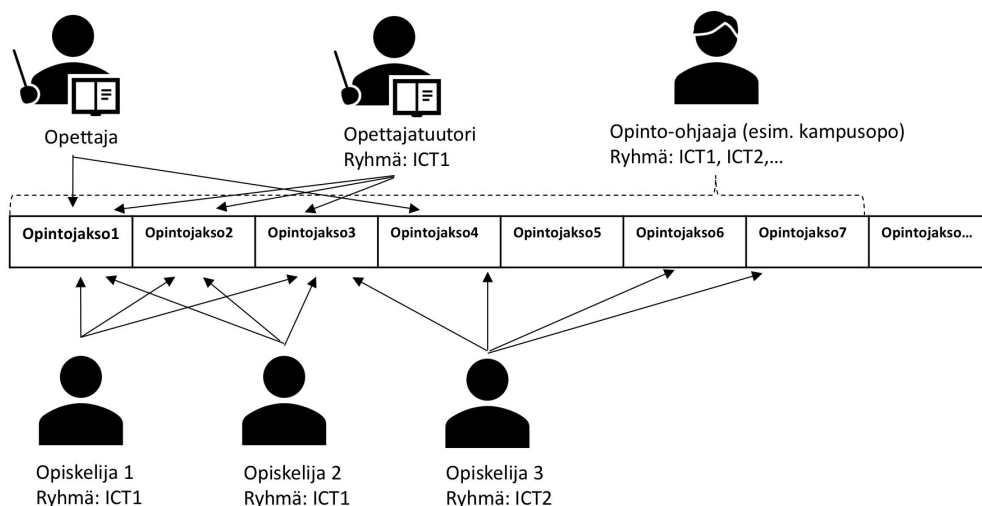
Oppimisanalytiikka- ja Moodle-työpajojen pohjalta nousi esille laajempi ohjauksellinen tarkastelu oppimisanalytiikkanäkymistä. Laajemmalla tarkastelulla tarkoitetaan tässä esimerkiksi opettajatuutorin ja muiden ohjaustoimijoiden tarvetta näkymälle, jossa kootaan yhteen

MONENLAISTA TIETOA ON KYLLÄ SAATAVISSA, MUTTA SE ON HAJALLAAN ESIM. OPPILASREKISTERISSÄ JA OPPIMISYMPÄRISTÖISSÄ.

useita opintojaksoja. Tällaisen koontinäkömman tulisi antaa kokonaiskuva yksittäisen opiskelijan tilanteesta sekä ryhmän tilanteesta. Ohjaustoimijat eivät tarkastele vain yhtä opintojaksoa, vaan seurannan kohteena olevat opiskelijat ja opiskelijaryhmä työskentelevät useilla eri kurssipohjilla. Tässä nähtiin oppimisanalytiikalla olevan paljon mahdollisuuksia, mutta oppimisympäristön ominaisuudet ei vielä tätä mahdollisuutta tukeneet.

Kuva 1.

Opiskelijat opiskelevat opintojaksoilla. Opettajatuutorilla tulisi olla selkeä visualisoitu näkymä opintojaksojen tilanteesta, vaikka hän ei olekaan opettajana opintojaksoilla. Myös opinto-ohjaajalla voisi olla laajempi kooste ajantasaisesta tiedosta.

Oppimisanalytiikan kehittämisen seuraavat vaiheet

eAMK-hanke loi puitteet aidolle korkeakoulujen yhteistyölle, jossa oppimisanalytiikkaryhmän keskinäinen verkostoituminen on luonut paljon ymmärrystä oppimisanalytiikan mahdollisuuksista tulevaisuudessa. Liikkeelle on lähdetty pienin askelin, mutta harppaukset ovat olleet suuria. Oppimisanalytiikkaa hyödyntävän ohjauksen kehittämistyö hyödyttää kaikkien ammattikorkeakoulujen opiskelijoita ja henkilöstöä. Laadukkaisiin verkkototeutuksiin on luonnollista ottaa mukaan verkko-oppimisympäristöjen analytiikkatyökalut ja lähteä liikkeelle vaikkapa etenemisen seuranta hyödyntäen.

Matkan varrella on huomattu uusia mahdollisuuksia ja kehittämistarpeita, joita asiantuntijayhteisössä on pyritty edistämään ja dokumentoimaan. Näitä tarpeita kehitetään edelleen uusissa opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamissa APOA- (APOA, 2019) ja AnalytiikkaÄly (AnalytiikkaÄly, 2019) -hankkeissa. Verkostomaisella yhteistyöllä on saatu paljon aikaan oppimisanalytiikan saralla Suomessa, ja eAMK-hankkeessa syntynyt oppimisanalytiikkaryhmä jatkaa työskentelyä näissä verkostoissa.

Lähteet

eAMK, 2019a. eAMK - Oppimisen uusi ekosysteemi. Haettu osoitteesta 15.10.2019 <https://www.eamk.fi/fi/digipedagogiikka/oppimisanalytiikka/>

eAMK, 2019b. Verkkototeutuksen laatukriteerit. Hakupäivä 15.10.2019 <https://www.eamk.fi/fi/campusonline/laatukriteerit/>

APOA, Oppimisanalytiikka – avain parempaan oppimiseen AMKeissa. Haettu osoitteesta 30.10.2019 <http://apoa.tamk.fi/>

AnalytiikkaÄly. AnalytiikkaÄly on opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama seitsemän yliopiston yhteishanke, jota koordinoi Oulun yliopisto. Haettu osoitteesta 20.10.2019 <https://analytiikkaaly.fi/>

5

T E E M A 5

■

TYÖELÄMÄ- YHTEISTYÖ OPPIMISEN EKOSYSTEEMISSÄ

Työelämäyhteistyö opetuksen suunnittelussa - itsearviointityökalua kehittämässä

Sirpa Laitinen-Väänänen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Työelämälähtöiset oppimisen ekosysteemit ovat eAMK-hankkeen teema-alue, jonka tarkastelussa on panostettu tutkimukseen ja kehittämiskokeiluihin. Yhtenä kehittäytyön kohteena on ollut työelämäyhteistyön itsearviointityökalu, joka on tarkoitettu opettajille opetuksen suunnittelun tueksi. Työkalun kehittäminen on vasta alussa, ja se jatkaa verkko-opetuksen laatukriteereihin liittyvää työtä. Tässä artikkelissa kuvataan arviointityökalun taustoja ja hahmotellaan sen ensimmäistä versiota.

Työelämäyhteistyön merkitys ammatillisissa korkeakouluopinnoissa

Ammattikorkeakoulu on parhaimmillaan kiinteä osa alueellista oppimisen ekosysteemiä: se osallistuu koulutuksen toteuttamisen, soveltavan tutkimuksen, kehittämistoiminnan ja innovaatioiden avulla alueen kilpailukyvyyn vahvistamiseen ja osaamisen kehittämiseen. Nämä ovat yrittäjien näkökulmasta yritysten ja ammattikorkeakoulujen välisen yhteistyön selkeimpiä hyötyjä.

Opiskelijan näkökulmasta koulutuksen aikainen työelämäyhteistyö näyttäisi nopeuttavan työllistymistä valmistumisen jälkeen. Hyödyllisiä ovat myös oppimiskäytännöt, jotka tukevat opittavien asioiden ja tiedon käyttöä työelämän oikeissa tai niitä simuloivissa tilanteissa, sillä ne auttavat työelämäntiedon ymmärtämistä ja rakentamista.

Opetusta ohjaa opetussuunnitelma

Työelämäyhteistyön linkittämistä koulutuksen opetus- ja oppimisprosesseihin sekä oppimisen, ohjauksen ja opetuksen suunnittelua ohjaa opetussuunnitelma (OPS). Ammattikorkeakouluissa opetussuunnitelma on osaamisperustainen, mikä tarkoittaa, että siihen on kirjattu ja avattu tavoiteltavat osaamistavoitteet.

Mäkisen ja Annalan (2012) mukaan opetussuunnitelmaa ja sen osaamistavoitteita voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta (ks. taulukko 1). Yhtäältä opetussuunnitelmaa voidaan katsoa opiskeltavan koulutusalan sisältä, jolloin opetussuunnitelman tehtävänä on tukea opiskelijan ammatillista kasvua ja identiteetin rakentumista. Toisaalta tarkastelu voi tapahtua oppilaitoksen ulkopuolelta, tietoyhteiskunnan näkökulmasta, jolloin opetussuunnitelma rakentaa osaamista, joka tukee opiskelijan työllistymistä ja yhteiskunnassa toimimista sekä edistää tämän etenemistä ammatillisella uralla.

ITSEARVIOINTITYÖKALUN AVULLA OPETTAJA VOI ARVIOIDA MILLAISIA TYÖELÄMÄLÄHEISIÄ PEDAGOGISIA RATKAISUJA OPPIMISPROSESSISSA VOITAISIN KÄYTTÄÄ.

Taulukko 1.

Opetussuunnitelman pedagogiset roolit korkeakoulussa (suomennettu artikkelista Mäkinen & Annala 2012, 293).

AIHE	ULKOINEN	SISÄINEN
TIETÄMINEN	OPS tietointensiivisen osaamisen toteuttamisessa	OPS koulutusalan tietämyksen kuvaamisessa
TOIMIMINEN	OPS työllistymistä ja yhteiskunnassa toimimista mahdollistavan osaamisen tuottamisessa	OPS akateemisen asiantuntijuuden kasvun tukemisessa
OLEMINEN	OPS uralla onnistumisen edistämässä	OPS identiteetin rakentumisprosesseihin myötävaikuttamisessa

Opetussuunnitelma on opettajalle ja opiskelijalle yhteinen työkalu, joka suuntaa ja ohjaa molempien toimintaa kohti osaamistavoitteita ja osaamisen hankkimista. Sen avulla opettaja voi suunnitella itsenäisesti tai yhdessä opettajakollegojensa, opiskelijan ja työelämän kanssa ratkaisuja, joilla tavoitteiden mukainen osaaminen voidaan hankkia. Opiskelijaa opetussuunnitelma auttaa hahmottamaan tavoiteltavia ja hankittavia osaamisia. Hän voi myös peilata omaa sen hetkistä osaamistaan suhteessa kirjattuihin osaamistavoitteisiin ja arvioida, mitä osaamista hänellä jo on ja mihin suunnata.

Työelämäläheisyyden yhdistäminen opetussuunnitelmaan

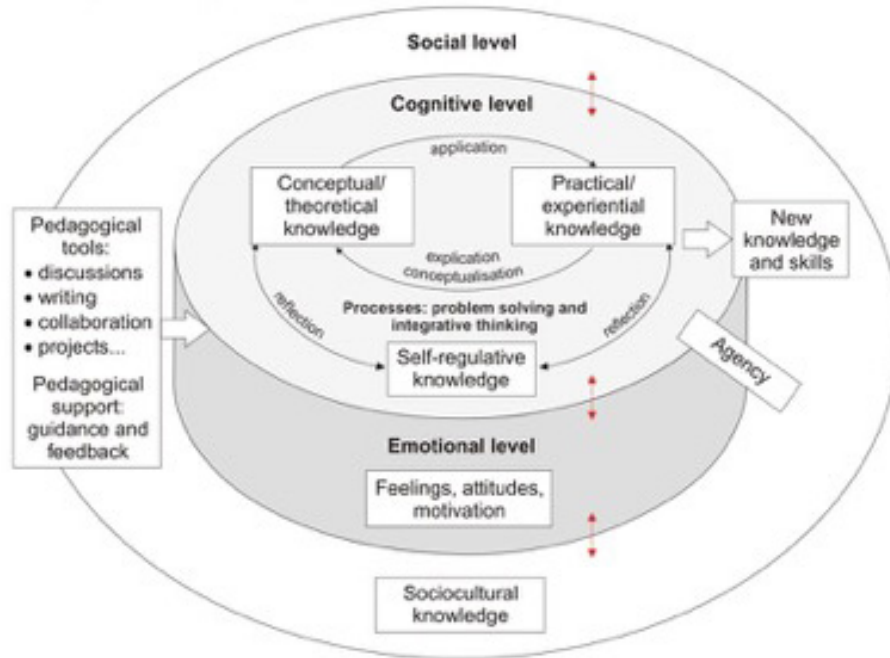
Työelämän osuutta ja roolia korkeakoulun opetussuunnitelmassa, osaamisen hankkimisessa ja asiantuntijuuden kehittämisessä jäsentää hyvin Tynjälän (2019) integratiivisen pedagogiikan malli, jossa painotetaan inhimillisen toiminnan monitasoisuutta ja keskinäistä riippuvuutta (ks. kuva 1). Malli kietoo yhteen oppimisen ja asiantuntijuuden kognitiivisen, sosiaalisen ja emotionaalisen ulottuvuuden, ja ottaa asiantuntijuuden rakentumisen keskeisiksi peruselementeiksi *käsitteellisen ja käytännöllisen tiedon*, reflektoinnin kautta kehittyvän *itsesäätelytaidon* sekä yhteisön toimintaan osallistumalla opittavan *sosiokulttuurisen tiedon*. Lisäksi integratiivisen pedagogiikan malliin liittyy oppijan *toimijuus*, jolla tarkoitetaan ”sosiaalisessa toiminnassa kehittyvää toimintavalmiutta”. Nämä eri elementit integroituvat yhteen asiantuntijaksi kasvussa, ja tätä integroitumista tuetaan oppimisprosessissa erilaisilla pedagogisilla ratkaisuilla.

Opetussuunnitelman itsearviointityökalun hahmottelua

Opetussuunnitelma jalkautuessaan tarkoittaa opiskelijan opiskelu- ja oppimistekoja ja opettajan näkökulmasta oppimisen ohjausta ja opetuksen suunnittelua sekä toteutusta. Tässä artikkelissa keskitytään tarkastelemaan eritoten verkko-opintojen suunnittelua. Sitä mitä ovat opetuksen suunnittelussa ne pedagogiset ratkaisut, joilla tuetaan työelämäyhteistyön monipuolista ja eri tahoja huomioivaa toteutumista verkko-opinnoissa?

Tältä pohjalta on hahmoteltu opettajan työn tueksi käytännön itsearviointityökalua, jonka avulla opettaja voi jo opetusta suunnitellessaan tai viimeistään toteutuksen jälkeen arvioida, millaisia työelämäläheisiä pedagogisia ratkaisuja oppimisprosessissa voitaisiin käyttää.

Integrative pedagogy

Kuva 1.

Integratiivisen pedagogiikan malli (Tynjälä 2019).

Itsearviointityökalu ankkuroituu Mäkisen ja Annalan viitekehykseen kietoen yhteen opetus-suunnitelman ”ulkoiset” ja ”sisäiset” näkökulmat. Itsearviointikohteiden pohdinnassa on hyödynnetty Tynjälän integratiivisen pedagogiikan mallia siten, että asiantuntijatiedon eri ulottuvuuksien integroitumista tukevat pedagogiset ratkaisut ovat välillisesti itsearviointikohteiden valinnan taustalla. Arviointikohteiden valinnassa on konsultoitu opetussuunnitelman työelämäyhteistyöstä eri tavoin kiinnostuneita opettajankouluttajia, tulevaisuusosaamisen asiantuntijaa ja lukuisia eAMK-hankkeen toimijoita syksyllä 2019 ja eAMK-hankkeen päätösseminaarissa v.2020.

Työelämäläheisyyden itsearviointityökalu 1.1

Kehitettyssä itsearviointityökalussa kuvataan niitä pedagogisia ratkaisuja, joita pohtimalla ja arvioimalla opettaja voi hahmottaa suunnittelussa olevan (tai ehkä myös jo toteutuneen) verkko-opintojakson työelämäläheisyyttä (ks. työkalun rakenne taulukossa 2). Kunkin pedagogisen ratkaisun arviointi tapahtuu samalla asteikolla kuin eAMK-projektin verkko-opintojen itsearviointityökalussakin eli: ”ei”, ”osittain”, ”enimmäkseen” ja ”kyllä”. Lisäksi työkalussa on tilaa sanallisille kommentille. Tarkastelun kohteena on opettajan suunnittelussa oleva opintojakso, joka toki voi olla myös opintokokonaisuus, tai moduulikin. Kuvatut pedagogiset ratkaisut eivät ole toisiaan pois-sulkevia tai kaiken kattavia, eikä ajatuksena ole, että niiden kaikkien pitää toteutua. Enemmänkin ne tuovat opettajalle tarkasteltavaksi ”ikkunoita”, joiden kautta työelämäläheisyys oppimisproses-sissa voi todentua.

Taulukko 2.

Opetussuunnitelman pedagogiset roolit korkeakoulussa (suomennettu artikkelista Mäkinen & Annala 2012, 293).

ITSEARVIOINTITYÖKALU TYÖELÄMÄYHTEISTYÖSTÄ VERKKO-OPETUKSEN SUUNNITTELUUN		Kommentit
OPPIMISPROSESSI:		
1. Opetuksen suunnittelun pohjana on työelämäläheisyyttä tukeva pedagoginen malli tai viitekehys (esim. Carpe Diem, PBL, tutkiva oppiminen)	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
2. Työelämän edustaja osallistuu opetuksen / oppimisprosessin suunnitteluun	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
3. Työelämän edustaja on mukana oppimisprosessin toteutuksessa	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
4. Työelämän edustaja on mukana oppimisen arvioinnissa	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
OPPIMISTEHTÄVÄT:		
5. Oppimistehtävien aiheet ovat nousseet työelämästä, heille ajankohtaisesta tarpeesta	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
6. Opettaja on kysynyt ja neuvotellut oppimistehtävien aiheet työelämän kanssa	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
7. Opiskelija on kysynyt tai etsinyt oppimistehtävien aiheet työelämältä	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
8. Opiskelija tekee oppimistehtäviään työelämässä toimiessaan	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
9. Työelämän edustaja ohjaa tai osallistuu eri tavoin oppimistehtävien tekemisvaiheeseen	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
10. Opiskelija palauttaa oppimistehtävät myös työelämälle	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
11. Oppimistehtävien tuotokset jaetaan tai esitetään työelämän omalla foorumilla	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	

(TAULUKKO JATKUU)

(TAULUKKO 2 JATKUU)

12. Työelämän edustaja osallistuu oppimistehtävien tuotosten käsittelyyn esim. webinaarissa	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
YHTEISTYÖ OPINTOJAKSON AIKANA:		
13. Oppijalla on mahdollisuus opinnollistaa opintojakso	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
14. Opiskelija tekee muutakin kuin oppimistehtäviin liittyvää yhteistyötä oppimisprosessin aikana työelämän kanssa	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
15. Opettaja, opiskelija ja työelämän edustaja tekevät yhteistyötä opiskelijan oppimisprosessin aikana	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
16. Opettaja, opiskelija ja työelämän edustaja luovat yhdessä uutta työelämän tarpeeseen opiskelijan oppimisprosessin aikana	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
PALAUTE JA JATKOYHTEISTYÖ:		
17. Työelämältä kerätään palautetta yhteistyöstä oppimisprosessin aikana	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
18. Opiskelijalta kerätään palaute työelämäyhteistyöstä oppimisprosessin päätteeksi	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
19. Yhteistyön päätteeksi sovitaan jatkosta yhdessä työelämän kanssa	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	
TULEVAISUUDEN OSAAMISTARPEET:		
20. Työelämän tulevaisuuden osaamistarpeet on huomioitu opintojakson tavoitteissa	_ei _osittain _enimmäkseen _kyllä	

Lähteitä

Heikkinen, H. 2017. Mikä oppimisen uusi ekosysteemi. Luettu 31.10.2019 osoitteesta <https://www.slideshare.net/eamkhanke/oppimisen-uusi-ekosysteemi>

Herrington, J. & Oliver, R. 2000. An instructional design framework for authentic learning environments. *Educational Technology Research and Development*. 48(3), 23-48.

Laitinen-Väänänen, S., Vanhanen-Nuutinen, L., Ahmaniemi, R. & Lamppu, V-M. 2013. Ammattikorkeakoulujen ja yritysten välinen yhteistyö ja alueellinen vaikuttavuus. *AMK-lehti // Journal of Finnish Universities of Applied Sciences* (2) 2013. Luettu 28.10.2019 osoitteesta <https://uasjournal.fi/tutkimus-innovaatiot/ammattikorkeakoulujen-ja-yritysten-valinen-yhteisty-ja-alueellinen-vaikuttavuus/>

Mäkinen, M. & Annala, J. 2012. Osaamisperustaisen opetussuunnitelman kahdet kasvot. Teoksessa Mäkinen, M., Annala, J., Korhonen, V., Vehviläinen, S., Norrgrann, A-M., Kalli, P. & Svärd, P. (toim.) *Osallistava korkeakoulutus*. Tampere University Press: Tampere, 127-151.

Vanhanen-Nuutinen, L. & Laitinen-Väänänen, S. 2018. Collaboration between professional higher education and world of work - benefits? Teoksessa A. Mutanen, P. Houni, J. Mäntyvaara & M. Kantola (toim.) *Hyöty*. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 48. Turku University of Applied Sciences. PraBa. Suomen Yliopistopaino, Tampere, 166–177.

Vanhanen-Nuutinen, L. & Laitinen-Väänänen, S. & Ahmaniemi, R. 2013. Collaboration between Finnish SMEs and universities of applied sciences -Results of a large survey. In *University-Industry Interaction Conference Proceedings: Challenges and Solutions for Fostering Entrepreneurial Universities and Collaborative Innovation*, University Industry Innovation network (UIIN) conference. 27th -29th May 2013. Amsterdam, Netherlands. Luettu 18.11.2019 osoitteesta http://books.google.fi/books?id=JMZlAgAAQBAJ&dq=sirpa+laitinen-v%25C3%25A4%25C3%25A4n%25C3%25A4nen+industri&hl=fi&source=gbs_navlinks_

Tynjälä, P. 2019. Luento Työelämäpedagogiikka-projektissa 27.2.2019. Luettu 18.11.2019 osoitteesta <https://www.tyopedu.fi/videot/integratiivinen-pedagogiikka>

Lisää vahvuusperustaista ja eteenpäin katsovaa palautetta työelämäprojekteihin

Tuija Marstio, Laurea-ammattikorkeakoulu ja Anssi Mattila, Laurea-ammattikorkeakoulu

Palaute on yksi merkittävimpiä vaikuttimia oppimiselle ja tavoitteiden saavuttamiselle. Oppijän vahvuuksia tukeva palaute lisää opiskelumotivaatiota ja myönteiset tunteet vauhdittavat oppimista sekä kognitiivisia prosesseja. Positiivisen psykologian viitekehykseen nojautuvaa positiivista pedagogiikkaa hyödynnetään erityisesti varhaiskasvatuksessa, mutta ei niinkään aikuiskoulutuksessa. Tämän kirjoitus nojaa eAMK-hankkeen tuloksiin ja omiin opiskelijapalautteisiin korkeakouluissa niin kotimaassa kuin ulkomailla.

eAMK-hankkeessa on tutkittu mm. sitä, mitä oppimisen tukeminen ja mahdollistaminen edellyttää opettajilta, ja on selkeää, että opettajilla on keskeinen rooli oppimisen mahdollistajina. Usein työelämäläheinen opiskelu on yhteistyötä toisten opiskelijoiden, työelämän ja opettajien kanssa, ja opettajien rooli palautteen antajina ei välttämättä ole aina helppo. Palautteen tulisi olla mielellään tulevaisuuteen suuntautunutta, konkreettista, monipuolista ja sen tulisi tarjota opiskelijoille tilaisuus nähdä omat kehittymisen paikat ja tavoitteet.

Opiskelijoiden antamissa opintojaksopalautteissa viitataan usein positiivisen palautteen merkitykseen. Positiivisuus antaa opiskelijalle luottamusta omiin kykyihin, energiaa yrittää suoriutua paremmin, ja joskus opintojaksopalautteissa on viitattu jopa oman elämän parantumiseen – joku muukin uskoo opiskelijoiden mahdollisuuksiin. Positiiviset kokemukset ovat auttaneet opiskelijoita tarttumaan opintoihin vahvemmin ja näkemään omat kyvyt ihan uudessa valossa. Tietenkin kehittymisen paikoista on sanottava. Minkälaiseen pakettiin palautteen kietoo, sillä onkin suuri merkitys. Tarpeeton negatiivisuus voi tappa opiskelun kokonaan.

Opiskelija on luontaisesti kiinnostunut tietämään, mitä hän voi tehdä paremmin. Taitavasti annettu palaute suuntautuu tulevaisuuteen. Se tekee näkyväksi opiskelijan osaamisen kehittymisen ja kertoo myös, kuinka hän voisi kehittyä jatkossa. Erityisesti verkko-opinnoissa on alettu suosimaan formatiivista arviointia, joka on opetuksenaikaista motivoivaa ja ohjaavaa arviointia. Formatiiivisessa arvioinnissa opiskelija saa palautetta, joka ohjaa häntä kohti tavoitteita: opiskelija ymmärtää, kuinka kaukana hän on tavoitteesta, miten tavoitteeseen päästään, ja hän oppii myös arvioimaan itseään.

Miten voisimme soveltaa positiivista psykologiaa ammattikorkeakoulupedagogiikkaan, jossa työelämäintegraatio on vahvassa roolissa? Työelämän kanssa yhteistyössä tuotetuissa oppimisprojekteissa opiskelijoille tulee usein vastaan uudenlaisia tilanteita perinteisen oppimisympäristön ulkopuolella: opitun tiedon soveltamista käytännön työelämään, luovuutta edellyttäviä ratkaisuja, uuden tiedon luomista sekä uudenlaisia vuorovaikutuksen haasteita. Erityisesti tällaisissa oppimisen prosesseissa on sijaa vahvuusperustaiselle palautteelle - se luo positiivisen vireen.

Opettaja antaa palautetta ja arvioi opiskelijoiden työtä sekä tulosten että oppimisen prosessin tasolla. Tehokas palaute voi puhutella opiskelijaa useammasta näkökulmasta – esimerkiksi suhteessa tavoitteisiin, suhteessa tapaan saavuttaa tavoite sekä suhteessa kehittymiseen jatkossa. Opintojaksopalautteissa opiskelijat ovat kokeneet arvokkaiksi palautteen, joka auttaa suoriutumaan paremmin tulevaisuuden jaksotehtävissä sekä palautteen, joka auttaa heitä kehittymään myös laajemmin ammatillisesti. Palautteissa on koettu myös erityisen tärkeäksi joustavuus ja ymmärrys opiskelijan opiskeluun liittyvistä haasteista. Joustavuudessa on ollut olennaista, että sitä tapahtuu

Erityisesti verkko-opinnoissa on alettu suosimaan formatiivista arviointia.

”rajoissa” ja opiskelijan tulee ymmärtää oma vastuunsa suhteessa toisiin opiskelijoihin.

Työelämän edustajien kanssa tehtävissä tutkimus- ja kehittämishankkeissa yhtenä osaamisen arvioinnin kriteerinä on osaamisen käyttökelpoisuus. Sitä pystyy parhaiten arvioimaan projektin yhteistyökumppani. Lisäksi työelämän kanssa toteutetuissa projekteissa tapahtuu usein oppimista, jota ei ole osattu ennakoida eikä ole osattu huomioida arvioinnissa etukäteen. Tällainen, perinteisen arviointimatriisin ohi menevä oppiminen ja sen havaitseminen kehittää opiskelijan sisäistä motivaatiota sekä lisää uskoa ja luottamusta omiin mahdollisuuksiin ja kykyihin. Itsearviointi hankkeen alussa ja lopussa on yksi hyvä tapa tehdä oppiminen näkyväksi, ja ohjaaja voi kannustavan palautteen kautta auttaa opiskelijaa hahmottamaan oman osaamisensa kehittymisen.

POSITIIVINEN, OMAN KEHITTÄMISEN MAHDOLLISTAVA PALAUTE ON AVAINASEMASSA.

Työharjoittelussa opiskelijan oppiminen on vahvasti kokemuksellista ja hän saa jatkuvaa ohjausta työnantajalta ja omalta ohjaajaltaan. Tämä luo hyvän pohjan asiantuntijuuden vähittäiselle kasvulle. Opintojaksoihin nivoutuissa työelämälähtöisissä projekteissa opiskelijat saavat partneriorganisaation palautteen useimmiten vasta projektin tulosten esittelyn yhteydessä. Opiskelijan oppimisen kannalta olisikin tärkeää mahdollistaa työelämäkumppanin mukana olo läpi koko projektin siten, että vuorovaikutus palvelisi molempia osapuolia. Työelämäkumppanille olisikin hyvä kertoa projektin alussa, että miten tämän mukanaolo palvelee opiskelijan oppimista ja minkälaista palautetta tältä toivotaan hankkeen eri vaiheissa. Teknologia mahdollistaa runsaasti erilaisia kanavia palautteen antoon ajasta ja paikasta riippumatta.

Jos palaamme hankkeen nimissä oppimisen ekosysteemiin ja asioihin, joita voisimme siinä erityisesti huomioida, niin voimme todeta, että opiskelijan näkökulmasta positiivinen, oman kehittymisen mahdollistava palaute on avainasemassa. Jotta opiskelijan on mahdollista vastaanottaa jatkuvaa, monipuolista palautetta, tulee hänen tekemisensä olla avointa ja kaikille osapuolille näkyvää. Onneksi meillä on digitaalisuus tukemassa työelämäprojekteja ja opintoja yleisestikin, jotta saamme rakennettua opiskelijoille positiivisen, joustavan ja kehittymisen mahdollistavan oppimisen ekosysteemin.

Lähteet

Hattie, J. & Timperley, H. 2007. The power of feedback. *Review of Educational Research*, Vol. 77, No. 1, pp. 81-112 <http://www.columbia.edu/~mvp19/ETF/Feedback.pdf>

Black, P., & Wiliam, D. (2009). Developing the theory of formative assessment. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, Vol. 21, No. 1, pp. 5-31.

Heikkinen, H. 2017. Mikä oppimisen uusi ekosysteemi. <https://www.slideshare.net/eamk-hanke/oppimisen-uusi-ekosysteemi> Luettu 29.10.2019

Leskisenoja, E. & Sandberg, E. 2019. Positiivinen pedagogiikka ja nuorten hyvinvointi

Raij., K. 2019. Summarizing the basis of LbD for further development – Review. Teoksessa *Learning by Developing 2.0 - case studies in theory and practice*. S. Juvonen, P. Marjanen & T. Meristö (eds.). Laurea julkaisut, 101

Virtanen, A., Tynjälä, P., Heikkinen, H. L. T., Virolainen, M., Laitinen-Väänänen, S. & Mattila, A. 2019. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden oppimisen tukeminen ja mahdollistaminen työelämäläheisissä käytännöissä. *Kasvatustieteen päivät, Itä-Suomen yliopisto, Joensuu*.

DESIGN
VISUAL

PROJECT

REVIEW

Kokemus yhteistoteutuksesta CampusOnlinessa: työelämä saa toivomaansa osaamista, taustalla kuljettiin monta mutkaa

Marja Kopeli, Savonia-ammattikorkeakoulu

CampusOnline-portaali on tarjonnut ammattikorkeakouluille oivan väylän vastata nopeasti valtakunnallisesti työelämässä olevaan osaamistarpeeseen. Siitä on varmaan monta hyvää esimerkkiä. Kerron tässä yhden. Kaikki ei kuitenkaan käynyt aivan mutkattomasti, sillä kyseessä on opintojakson yhteistoteutus.

Kesäkuussa 2018 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL oli yhteydessä yliopistosairaalapaikkakuntien ammattikorkeakouluihin. Viesti oli, että sosiaali- ja terveysministeriön linjauksen mukaisesti Suomeen perustetaan SERI-tukikeskuksia seksuaaliväkivallan uhreille ja että tukikeskusten henkilökunta tulee kouluttaa. Myös valmistuville terveys- ja sosiaalialan opiskelijoille tulee järjestää koulutusta. Kaikki pyydetty ammattikorkeakoulut halusivat olla mukana toteuttamassa koulutusta.

Yhteistoteutuksen kuviot pähkäilyttivät

Koulutuksen toteuttajaverkostoon kuului viisi ammattikorkeakoulua - Savonia, Metropolia, OAMK, TAMK ja Turun AMK - sekä THL taustatoimijana. Koulutuksen laajuus olisi 5 opintopistettä ja se suunniteltaisiin ja toteutettaisiin yhdessä. Syksyn 2018 aikana verkostolla oli selviteltävänä monenlaisia käytännön asioita, joita pohdittiin verkkokokouksissa:

- opintojakson suunnittelun osa-alueet ja oppimisympäristö: kukin amk vastaisi sovitun osa-alueen suunnittelusta oman amkinsa resurssein, oppimisympäristönä kevään 2019 toteutuksessa toimisi Savonian Moodle
- opiskelijavalinnan periaatteet CampusOnlinessa: sovittiin kiintiöt kunkin amkin omille opiskelijoille (20), ristiinopiskelijoille (20) ja työelämästä tuleville avoimen amkin opiskelijoille (10); kukin amk kirjaisi 50 opiskelijaansa omaan opiskelijahallintojärjestelmäänsä
- opiskelija-arvioinnin periaatteet: kukin amk vastaisi edellä lueteltujen kiintiöiden mukaisesti opiskelijoiden tehtävien tarkistamisesta ja osaamisen arvioinnista
- tekijänoikeus yhdessä ja erikseen tuotettuihin materiaaleihin.

Sovituista asioista laadittiin kaksi sopimusta: toinen kevään 2019 toteutuksesta ja toinen materiaaioikeuksista. Sopimukset kävivät kaksi kommentointikierrosta toteuttaja-amkeissa. Savonia koordinoi kehittämistyötä.

Verkoston toiveiden mukaisesti päädyttiin toteutusmalliin, jossa CampusOnlineen tulee tarjolle jokaisen toteuttaja-amkin oma toteutus opintojaksosta. Näin varmistettaisiin tasapuolisuus rahoitusmallin näkökulmasta. Opintojakson näkymisestä CampusOnlinessa käytiin useita keskusteluja, joissa näkökulmina olivat mm. ratkaisun työllistävyys eri toimijoille ja opintojakson markkinoinnin linjakkuus ja selkeys CampusOnline-portaalissa.

CampusOnlinessa oli siis syksyllä 2018 tarjolla viisi rinnakkaista toteutusta opintojaksosta, jonka nimi oli Seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa kokeneen hoito, 5 op. Niissä oli ristiinopiskelijoille yhteensä 100 paikkaa. Ilmoittautuminen alkoi kaikissa amkeissa yhtä aikaa, mutta päättyi

kunkin amkin aikataulun mukaisesti. Kunkin toteuttaja-amkin omat tutkinto-opiskelijat ilmoittautuivat ammattikorkeakoulunsa käyttämällä menettelyllä.

Työelämälle opintojaksoa markkinoitiin yhdessä tuotetulla esitteellä, jonka Savonia koordinaattorina kokosi. Kunkin amkin vastuuopettaja huolehti tiedottamisesta omalla alueellaan ja omissa verkostoissaan. Yhteistä keskustelua ilmoittautumisista hankaloitti se, että kullakin amkilla todellakin on omat menettelynsä ja järjestelmänsä tutkinto-opiskelijoiden ja avoimen amkin opiskelijoiden ilmoittautumiseen. CampusOnline-osuus hoitui sentään samalla tavalla kaikille. Useimmat korkeakoulut saivat hakijakiintiönsä täyteen, esimerkiksi Savonia kaikki 50 paikkaa (20 + 20 + 10).

Halu yhteistyöhön vei voiton vaikeuksista

Verkoston opettajat tuottivat sovitusti materiaalit ja tehtävät kukin noin 1 op:n laajuiseen osuuteensa Savonian Moodle-ympäristöön. Osa-alueet oli sovittu yhdessä, samoin niihin kuuluvat tehtävät, aikataulutukset ja arviointimenetelmät. Savonian vastuuopettaja kutsui muiden ammattikorkeakoulujen opettajat Savonian Moodleen ja antoi opintojaksolle kirjautumisavaimen työskentelyä varten.

Opiskelu opintojaksolla alkoi 1.4.2019. Savonian vastuuopettaja lähetti sitä ennen kutsun ja Moodle-kurssin kirjautumisavaimen ilmoittautuneille. Savonian opiskelijat tulivat Moodle-kurssille kirjautumisavaimella. Muiden ammattikorkeakoulujen opiskelijat puolestaan tulivat Haka-kirjautumisen kautta samalla kirjautumisavaimella. Kutsuviesti Moodleen välitettiin heille yhteistyöamkien opettajien kautta. Opiskelu on ajoitettu päättymään toukokuun loppuun.

Kaiken kaikkiaan opintojakson suunnittelu vaati kymmenkunta toteuttavien opettajien palaveria. Sen lisäksi tarvittiin runsaasti sähköpostiviestittelyä, puhelinkeskusteluja, muita palaveria ja sopimusvalmistelua. Tähän kaikkeen osallistui opettajien lisäksi ainakin eAMK-toimijoita, CampusOnline-yhteyshenkilöitä sekä ammattikorkeakoulujen juristeja, viestinnän toimijoita, esimiehiä ja suunnittelijoita. Ei ollut mitenkään helpoin tapa toteuttaa yksi 5 opintopisteen koulutus.

Mutta: tärkeintä on, että työelämän tarpeeseen pystyttiin vastaamaan. Alle vuoden päästä siitä, kun toive koulutuksen järjestämisestä oli esitetty, koulutus on nyt suunniteltu, markkinoitu ja lähes toteutettukin yhteensä noin 250 opiskelijalle ja työelämästä osallistuvalla osaamisen päivitäjälle. Ammattikorkeakoulut yhdessä ottivat koulutuksen tehtäväkseen ja asia hoitui. CampusOnline toimi hyvänä markkinointikanavana ristiinopiskelijoille, vaikka tämäntapainen yhteistoteutus näyttäytyikin keskimääräistä opintojaksoa työläämpänä ja monisyisempänä portaalien näkökulmasta.

Seuraava toteutus opintojaksosta on tulossa syksylle 2019. OAMK koordinoi suunnittelua ja toteutusta tällä kertaa. Toteutusmalli pysynee samantapaisena kuin ensimmäisessä toteutuksessa. Opettajat ainakin jatkavat yhteistyötä mielellään.

Yhteistoteutukset tarvitsevat selkeän sapluunan toimiakseen

Mitä opintojakson yhteistoteutus tarkoittaa? Yhteistoteutuksen lähtökohtana on yleensä aina yhteinen idea ja suunnittelu. Suunnittelun jälkeen opintojakson järjestämiseen on useita variaatioita:

- vain yksi amk tarjoaa yhdessä suunnitellun opintojakson CampusOnlinessa
- useampi amk tarjoaa opintojakson CampusOnlinessa; toteutukset järjestetään joko kukin amk omanaan tai yhteistyönä.

Yhteistoteutuksia on CampusOnlinen kokonaistarjonnasta vain pieni osa. Lähinnä niitä syntyy opetus- ja kulttuuriministeriön erillisrahoittamissa ns. kärkihankkeissa. Niistä monessa tavoitteena on nimenomaan yhdessä kehittää opintojaksoja yhteiseen tarjontaan, joten yhteistoteutukset ovat luonteva lopputulos. Tämän tyyppisen tarjonnan määrä lisääntyyne jatkossa, sillä 2017 – 2019 rahoitetut hankkeet ovat saamassa opintojaksojaan laajemmin tarjontaan tänä vuonna. Näitä hankkeita ovat mm. DLB (Digitalisaatiolla luonnonvarat biotalouteen), DIGIJOUJOU ja Digisti yhdessä. Osin samoja tavoitteita on 2018 – 2020 rahoitetuissa hankkeissa. Hankkeissa on hyvä miettiä yhteistoteutuksen toimintamalli hankkeen jälkeiselle ajalle mm. työnjaon ja resursoinnin, ilmoittautumisten, oppimisympäristöjen sekä opiskelijahallinnoinnin näkökulmasta.

OKM:n hankkeiden lisäksi yhteistoteutuksia syntyy uskoakseni vain satunnaisesti. Edellä kuvaamani tapaus on esimerkki sellaisesta. Näissä tapauksissa onnistumisen edellytyksenä on vahva yhteinen tahtotila ja selvä tilaus tuotettavalle osaamiselle. Muutoin opiskelijahallinnon ja resursoinnin ym. kiemurat saattavat viedä voiton yhteistyön eteenpäinviemisestä.

ONNISTUMISEN EDELLYTYKSENÄ ON VAHVA YHTEINEN TAHTOTILA JA SELVÄ TILAUS TUOTETTAVALLE OSAAMISELLE.

Hankkeet kohtaamispaikkana työelämäläheisessä oppimisen ekosysteemissä

Anne Hakala, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kartoitin Jyväskylän ammattikorkeakoulun (JAMK) ulkoisesti rahoitettujen hankkeiden toimintaa osana eAMK:n teema 2 työelämäläheisten oppimisen ekosysteemien havainnointia. Tässä blogikirjoituksessa käsittelen JAMK:n hankkeita oppimislustoina, joissa opiskelijoiden on helppo ottaa tuntuun aitoon työelämäympäristöön ja kuinka hanketyön kautta on mahdollista kehittää koulutusta vastaamaan tulevaisuuden työelämän tarpeita.

Korkeakoulu oppimisen ekosysteemin keskiössä

Hankkeissa työelämäläheisen oppimisen ekosysteemin ytimen muodostavat yrityksistä, asiantuntijoista ja opiskelijoista muodostunut toimijaverkosto. Hankkeiden yritysverkostoissa on mukana toimijoita laidasta laitaan, yhden hengen yrityksistä isoihin, paikallisista toimijoista valtakunnantason ja kansainvälisiin toimijoihin. Ammattikorkeakoulu hankevetäjänä muodostaa ekosysteemin kohtaamispaikkoja – näyttäisi siltä, että JAMKia pidetään luotettavana ja puolueettomana toimijana, jolta odotetaan toimintojen koordinoitua. Projektipäällikön/JAMK:n roolina on toimia välikätenä, välittäjänä, sparrarina, kontaktien junailijana ja lankojen sitojana. Eri sektoreilta valituista yritysjäsenistä koostuva ohjausryhmä – hyvin toimiessaan – auttaa projektipäälliköä rihmastojen rakentamisessa.

Hankkeen aikainen toiminta synnyttää JAMKille lisää yritysytymiä – sivujuonteita - tarpeen mukaan. Yhteys yrittäjiin pyritään säilyttämään hankkeen jälkeen, jotta kehitystyö yrityksessä voisi jatkua ja syventyä ja koska on helpompi kontaktoida tuttuja kanssa. Yritysten kanssa voidaan jatkaa uudessa hankkeessa, palvelumyynnin kautta tai erilaisena opiskelijayhteistyönä. Opiskelijoiden harjoittelut ja projektityöt sujuvat helpommin tuttuja yhteyskuntien kautta. Voisiko näitä toimintoja ajatella ekosysteemin rihmastoiksi, jotka kukoistavat ja kuihtuvat tarpeen mukaan? Pitemmän aikavälin kokemuksista voi myös päätellä, että joskus kuihtuneen rihmaston voi elvyttää toimintaan helpommin tarpeen tullessa, kuin aloittaa työtä täysin uusien toimijoiden kanssa.

Verkostojen tai ekosysteemin rihmastojen ylläpito on haastavaa ja vaatii paljon työtä myös JAMK:n näkökulmasta. Organisaatiolähtöiseen toimintaan verrattuna verkostoissa toimiminen vaihtuvine rooleineen on hyvin pop up -tyylinen. Usein työelämäyhteydet ovat hyvin henkilökohtaisia, projektipäällikön oman työhistorian aikana syntyneitä verkostoja, jolloin ne ovat liian haavoittuvia. Verkostojen konkreettinen näkyväksi tekeminen olisikin hyvin tärkeää ekosysteemien kehittämisen näkökulmasta.

Hankkeissa opitaan aidoissa työelämätilanteissa

Hankkeissa opiskelijat pääsevät toimimaan aidoissa työelämäympäristöissä. Opiskelijat ovat mukana toteuttamassa hankkeiden tapahtumia, tutkimusta ja projekteja osana opintojaan. Hankkeen kautta löytyy aiheita opinnäytetöille ja opiskelijaprojekteille. Myös harjoittelut, työn opinnollistamiset ja kesätyöt voivat löytyä hankkeen piiristä. Projektipäälliköiden mukaan opiskelijat eivät

osaa aina hyödyntää mahdollisuutta markkinoida osaamistaan yrityksille. Usein myös tuntuu, että etenkin mikroyrityksissä ei osata hyödyntää korkeakoulutetun potentiaalia.

Projektipäälliköiden mukaan toteuttajat oppivat hankkeissa toinen toisiltaan. Dynaamisuus on hyvin kuvaava sana yritysten kanssa toimiessa, tapahtuu nopeita muutoksia ja kaikki ovat oppimassa – myös projektipäällikkö. *Vuorovaikutussuhteet ovat verkostoissa äärettömän tärkeitä.* Infot, tapahtumat, kokoukset ja koulutukset ovat tärkeitä oppimisen paikkoja osallistuville tahoille – *tiedon välitys uusista näkökulmista on ollut joissakin hankkeissa suunnittelemaan lisäarvo.* Tutustuminen toisiin yrittäjiin tapahtumissa on koettu tärkeäksi.

Ohjausryhmä ja projektiryhmä ovat tärkeitä oppimisen paikkoja, varsinkin kun kohdataan eri alojen asiantuntijoita ja saadaan tietoa eri näkökulmista. Myös koulutuspäivät ovat tärkeitä oppimisen paikkoja sekä yrityksille että opiskelijoille. Joissakin hankkeissa ohjausryhmät ovat olleet melko passiivisia. Ohjausryhmässä olisi mahdollista vaihtaa tietoja, varsinkin kun yritykset ovat eri aloilta. Tässä on selvästi nähtävissä toimialaeroja eri kokoisista yrityksistä johtuen. Monet yritykset näkevät ohjausryhmätyöskentelyn vain projektin arviointina. Yhteinen retkeily, jonka puitteissa tutustutaan, verkotutaan ja vaihdetaan tietoa, sopivat pienille yrityksille.

”Yrityksiltä tulee inputtia koko ajan koulutuksen kehittämiseen”

Projektipäällikkö pääsee hankkeen puitteissa näkemään käytännön kenttää, mitä siellä tapahtuu. Kokemus hankkeesta antaa myös muille aloille ideoita. *Monialaisuus hankkeen toiminoissa on etu,* koska eri näkökulmat tulevat esiin eri alojen opettajien mukana. Oppimista tapahtuu sekä yrityksissä että koulutuksen kehittämässä. Hankkeista on syntynyt esimerkiksi uusia opintojaksoja tutkintokoulutukseen. Laadukkaat hankkeet ja projektit tuovat opetukseen uutta osaamista, laadukkaita julkaisuja, palvelutuotteita ja yrityskontakteja eli *rakentavat oppimisen ekosysteemiä!*

Ennakointi ja työelämän tulevaisuuden osaamistarpeiden tunnistaminen

Osaamistarpeiden ituja nousee hanketyön luontevassa dialogissa. Vuorovaikutuksen kautta voidaan havaita ja tunnistaa tulevia osaamistarpeita. Hankkeen järjestämiin kohtaamisiin osallistuminen mahdollistaa omasta arkityöstä irrottautumisen ja antaa tavallaan aikaa pysähtyä tutkaimaan toimintaympäristöä tavallista laajemmin.

Keskustelut yrittäjien sekä opiskelijoiden ja opettajien kanssa haastavat pohtimaan oman alan ja yrityksen tulevaisuutta. Yhdessä tuotetut uudet näkemykset vahvistavat omaa käsitystä alan tulevaisuudesta ja auttavat oman yrityksen ratkaisuihin. Projektipäälliköiden mukaan paljon uusia arvailuja tulevaisuustarpeista nousee esiin ohjausryhmässä ja projektiryhmässä. Yrittäjät voivat tosin olla arkoja tuomaan omaa problematiikkaa yhteiseen pöytään. Tietyt kokoiset, tarpeeksi suuret valtakunnantason toimijat pystyvät olemaan visionäärisempiä.

Ammattikorkeakoulun on tärkeää olla mukana eri foorumeilla ja yhteistyöryhmissä kuulolla osaamis- ja kehittämistarpeiden sekä hankeideoiden tunnistamiseksi. *Kohtaaminen ja vuorovaikutus ovat tärkeitä.*

Katso kanssamme tulevaisuuteen - joukkoistaminen opetussuunnitelmatyössä

Anne Hakala, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa (JAMK) kehitettiin joukkoistettua tulevaisuustyöskentelyä työelämän, alumnien ja opiskelijoiden näkemysten hahmottamiseen osaamistarpeiden ennakoinnissa opetussuunnitelmatyössä.

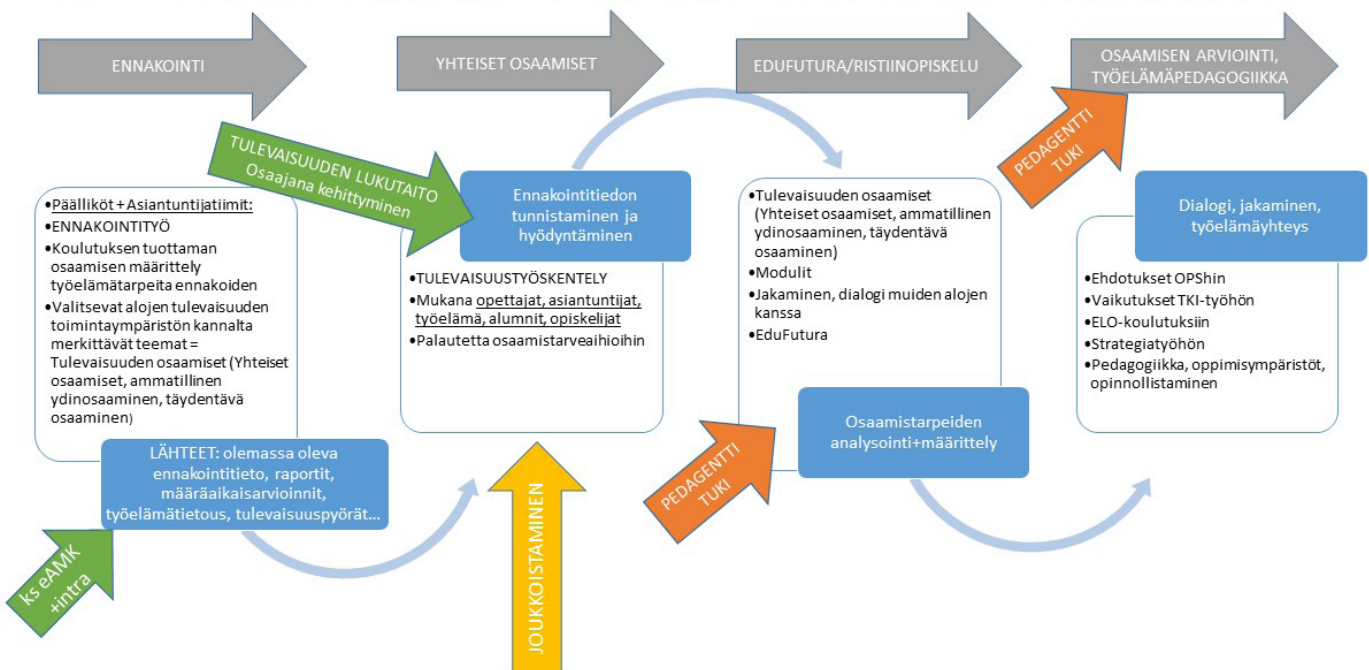
Lähtökohtana vuoropuhelu työelämän kanssa

Keskeinen osa onnistuneen osaamisperustaisen opetussuunnitelman (OPS) rakentamista on työelämän tulevien osaamistarpeiden tunnistaminen. Tarvittavan osaamisen määrittelyssä voidaan hyödyntää olemassa olevaa ennakoititietoa, raportteja, määräaikaisarviointoja sekä asiantuntijoille kertynyttä työelämätietoutta. Ennakoititiedon katsauksessa voidaan käyttää myös tekoälyä hyödyntäviä palveluita, kuten Future Platform tai HeadAI, jotka auttavat muodostamaan kokonaiskuvaa tulevaisuuden toimintaympäristöstä tekoälyn peratessa olemassa olevaa tietoa nopeasti ja kattavasti. Tämä ei kuitenkaan poista tiedon analysointiin tarvittavaa osallistamisen haastetta – etenkin työelämän edustajia on vaikea saada mukaan raskaaseen ja kankeaan prosessiin. (Hakala 2019.)

JAMKin opetussuunnitelmajoukkoistamiseen liittyvää työelämän osaamistarpeiden ennakoitintyötä haluttiin tehdä osallistamalla keskusteluun henkilöstön ja työelämän neuvottelukuntien lisäksi

Kuva 1.
Ennakointi osana JAMKin OPS-prosessia

ENNAKOINTI JA YHTEISET OSAAMISTARPEET OPS-PROSESSISSA

(Anne Hakala 2018)

Osallistujilta kysyttiin: Minkälaista osaamista AMK-tutkinnon suorittanut tarvitsee vuonna 2025? Osallistujia pyydettiin määrittelemään 3 tärkeintä osaamista. Henkilöstölle, opiskelijoille, alumneille ja yhteistyökumppaneille luotiin saman sisältöiset vastausalustat. Vastaajaryhmien erillisten sanapilvien muodostuminen mahdollisti eri ryhmien tuotosten vertailun.

Katso kanssamme tulevaisuuteen –viestit lähetettiin sähköpostitse uutiskirjeenä yhteistyökumppaneille, LinkedIn-verkoston sekä intran uutisena henkilöstölle ja opiskelijoille. Viesti levisi myös some-kanavien yritysverkostoissa. Sanapilvien rakentamiseen osallistui kaikkiaan 525 vastaajaa, joista yhteistyökumppaneita tai alumneja oli 161, henkilöstön edustajia 255 ja opiskelijoita 109. Tulevaisuustyöskentelyn tuloksiin voi tutustua esim. Hakalan ja Laakkosen (2019) artikkelissa Katso kanssamme tulevaisuuteen – joukkoistettu työelämän osaamistarpeiden ennakointi opetussuunnitelmatyössä (Hakala & Laakkonen 2019).

Joukot saatiin liikkeelle

Joukkoistamisen kokeilu oli mielestämme onnistunut monella tapaa. Yli 500 vastaajan osallistaminen tulevaisuuden osaamistarvekeskusteluun ja opetussuunnitelmatyöhön on tärkeää jo tiedottamisen ja markkinoinnin kannaltakin. Varsin yksinkertaisella menetelmällä toteutetun kuulemisen kautta saatiin kerättyä suuren joukon ajatukset asiasta ja toisaalta viestittiin mielellään olevasta prosessista. Visuaalinen ja helppokäyttöinen sanapilvityökalu houkutteli myös yleensä vaikeasti tavoitettavissa olevia kiireisiä vastaajia osallistumaan. Näin toteutettu joukkoistaminen on mahdollista uusia helposti. Saatua vastauksia pystyttiin hyödyntämään OPS-suunnittelussa – ne tukivat muista ennakoititiedon kanavista saatua kuvaa tulevaisuuden osaamistarpeista.

Tietääksemme tämän kaltaista joukkoistamista ei ole ennen kokeiltu ammattikorkeakoulujen OPS-suunnittelussa, sillä yleensä työelämätahojen kuuleminen on toteutettu erilaisissa pyöreänpöydänkeskusteluissa tai neuvottelukuntatyöskentelynä. Meidän kokemuksen perusteella sanapilvityöskentelystä on mahdollista rakentaa systemaattinen toimintatapa työelämän kanssa käytävään osaamistarvekeskusteluun.

Lähteet

Hakala, A. 2019. Joukkoistettu tulevaisuustyöskentely OPSin osaamisiin. Saatavilla verkossa: <https://www.eamk.fi/fi/digipolytys/joukkoistettu-tulevaisuustyoskentely-opsin-osaamisiin/>

Hakala, A. & Laakkonen, I. 2019. Katso kanssamme tulevaisuuteen – joukkoistettu työelämän osaamistarpeiden ennakointi opetussuunnitelmatyössä. Elinikäisen ohjauksen verkkolehti. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:jamk-issn-1799-8395-113>

OPPIMISEN UUSI EKOSYSTEEMI

Oppimisen uusi ekosysteemi kokoaa ja esittelee eAMK-Oppimisen uusi ekosysteemi-hankkeessa (2017-2020) syntyneitä tuloksia sekä osoittaa sen myötä syntyneitä vaikutuksia ja muutoksia ammattikorkeakouluissa. Julkaisun ja sen teemojen taustalla on myös hankkeen Digipölytys-blogi, jota hyödynnettiin tämän koontijulkaisun rakentamisessa.

**"VISIOTYÖ TAVOITTELEE
UUDENLAISTA OPPIMISEN
EKOSYSTEEMIÄ, JOKA TUOT-
TAA AIEMPAA LAADUKKAAM-
PIA OPPIMISTULOKSIA."**

ISBN 978-951-830-561-6 (painettu)
ISBN 978-951-830-562-3 (verkkojulkaisu)